

Ånderdalen
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg:	Ånderdalen nasjonalparkstyre
Møtested:	Forvaltningsknutepunkt Øverbotn, Forvaltningsknutepunkt Øverbotn
Dato:	10.05.2023
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Vi starter møtet kl. 10 og tar lunsj kl. 12. Planlagt møtetid frem til ca. kl. 14.

Forvalter vil i tillegg til de oppsatte sakene på sakslisten orientere om følgende:

- Oppstart av projektet Kystleder og ferdastier langs Tranøyfjorden - naturarven som verdiskaper
- Tilbakemelding fra SNO på innmeldt behov
- Status besøkssenter Ånderdalen nasjonalpark
- Prosjekt Artsjakten 2023 - biologisk mangfoldkartlegging i Ånderdalen
- Høring - marin verneplan Andfjorden
- Aktivitetskalender og møteplan med befaringer.
- Nord-Norsk Villmarksmesse 9-11. juni i Bardu
- Plan for videre arbeid med Forvaltningsplan

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 6/23	Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 100523		2023/1784
ST 7/23	Godkjenning av protokoll fra styremøte 17.2.23		2023/1784
ST 8/23	Nasjonalparkstyrets godkjenning av besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark		2021/4388
ST 9/23	Innføring av tilhørighetslogo for Ånderdalen nasjonalpark - rutiner for tildeling av logo		2023/4799
ST 10/23	Sommerverter-naturveileder 2023 - Ånderdalen nasjonalpark		2022/9989
	Referat sak		
RS 4/23	Eventuelt		

Arkivsaksnr: 2023/1784-4

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 04.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	6/23	10.05.2023

Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 100523

Forvalters innstilling

Nasjonalparkstyret godkjenner innkalling og saksliste

Saksopplysninger

Møtetidspunktet er endret iht. tidligere møteplan.

Vurdering

Arkivsaksnr: 2023/1784-5

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 03.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	7/23	10.05.2023

Godkjenning av protokoll fra styremøte 17.2.23

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar protokoll fra styremøtet 17.2.23.

Saksopplysninger

Vedlagt møteprotokoll fra styremøte 17.2.23. Protokollen ble sendt til styremedlemmene i etterkant av møtet. Det kom ingen anmerkninger til protokollen.

Vurdering

Møteprotokoll

Utvalg: Ånderdalen nasjonalparkstyre
Møtested: Møterom Mary-Ann's Polarrigg, Longyearbyen
Dato: 17.02.2023
Tidspunkt: 12:30 - 16:00

Følgende faste medlemmer møtte:

Navn	Funksjon	Representerer
Line Miriam Haugan	Leder	Senja kommune
Katrine Boel Gregussen	Medlem	Troms og Finnmark fylkeskommune
Leif Arild Tore Pedersen	Medlem	Sametinget - Sámediggi

Følgende medlemmer hadde meldt forfall:

Navn	Funksjon	Representerer
Bing Lennart Karlsen	Nestleder	Senja kommune

Følgende varamedlemmer møtte:

Navn	Møtte for	Representerer
Odd Arne Andreassen	Bing Lennart Karlsen	Senja kommune

Merknader:

I tillegg til de oppsatte sakene på sakslisten orientere forvalter om følgende:

- Senja kommune- besøkssenter nasjonalpark og utmarksforvaltning
- Naturarven som verdiskaper
- Naturoppdrag applikasjon verktøy
- Stikonferanse
- Tilgjengelighetskrav nettside
- Folkeforskning og Wild Lab projects
- Samefolkets dag
- NRK serie som planlegges i nasjonalparker

Øvrige frammøtte:

Navn

Ingve Birkeland

Underskrift:

Vi bekrefter med underskriftene våre at det som er ført på de sidene vi har signert i møteboka, er i samsvar med det som ble vedtatt på møtet.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 1/23	Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 17.2.23		2023/1784
ST 2/23	Godkjenning av protokoll fra styremøte 8.12.22 (St.møt 4/22)		2023/1784
ST 3/23	Årsmelding 2022 Ånderdalen nasjonalparkstyre		2023/1785
ST 4/23	Budsjett drift av utvalg og prioritering bruk av tildelte tiltaksmidler 2023		2022/9989
ST 5/23	Møte og aktivitetsplan 2023 - Ånderdalen nasjonalparkstyre		2023/1784
	Referat sak		
RS 1/23	Regulering av ferdsel og andre aktiviteter i eksisterende verneområder		2022/10315
RS 2/23	Anmodning om rapportering antall anmeldelser til politiet i 2022		2022/10699
RS 3/23	Eventuelt		

ST 1/23 Godkjenning av innkalling og saksliste styremøte 17.2.23

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes

Forvalters innstilling

Innkalling og saksliste godkjennes

ST 2/23 Godkjenning av protokoll fra styremøte 8.12.22 (St.møt 4/22)

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar protokoll fra styremøtet 8.12.22.

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar protokoll fra styremøtet 8.12.22

ST 3/23 Årsmelding 2022 Ånderdalen nasjonalparkstyre

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Ånderdalen nasjonalparkstyret godkjenner Årsmelding 2022 Ånderdalen nasjonalparkstyre

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar Årsmeldingen for 2022

ST 4/23 Budsjett drift av utvalg og prioritering bruk av tildelte tiltaksmidler 2023

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Midler på post 1420.21 Drift av utvalg disponeres iht. vedtatt møteplan og aktivitetsplan. Det settes av kr 25000,- til arbeidet med forvaltningsplanen til Ånderdalen nasjonalpark. Det settes av kr 25000,- til kjøp av eksterne tjenester knyttet til oversetting av formidlingsmateriell. Det er innledet et samarbeid med kulturminnemyndighetene (Sametinget og Troms og Finnmark Fylkeskommune) hvot man skal se om det er økonomisk ramme for å gjennomføre kartlegginger i enkelte delområder i Ånderdalen nasjonalpark.

Nasjonalparkforvalter delegeres myndighet til å prioritere tiltaksmidler (post 1420.31) i henhold til vedtatt tiltaksplan og foreslåtte prioriteringer gjort i saksfremlegg.

Forvalters innstilling

Midler på post 1420.21 Drift av utvalg disponeres iht. vedtatt møteplan og aktivitetsplan. Det settes av kr 25000,- til arbeidet med forvaltningsplanen til Ånderdalen nasjonalpark. Det settes av kr 25000,- til kjøp av eksterne tjenester knyttet til oversetting av formidlingsmateriell. Det er innledet et samarbeid med kulturminnemyndighetene (Sametinget og Troms og Finnmark Fylkeskommune) hvot man skal se om det er økonomisk ramme for å gjennomføre kartlegginger i enkelte delområder i Ånderdalen nasjonalpark.

Nasjonalparkforvalter delegeres myndighet til å prioritere tiltaksmidler (post 1420.31) i henhold til vedtatt tiltaksplan og foreslåtte prioriteringer gjort i saksfremlegg.

Nasjonalparkstyret ønsker å få etablert avtaler hvor man avklarer ansvar og roller med Senja kommune og Statskog SF mhp drift av infrastruktur i randsonen og i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ber forvalter prioritere dette arbeidet slik at det foreligger avtaler før sommeren 2023.

Nasjonalparkforvalter fremlegger status på budsjett i augustmøtet og styret må da ta stilling om det skal gjøres omdisponeringer av gjenstående midler på 1420.21 og 1420.31.

ST 5/23 Møte og aktivitetsplan 2023 - Ånderdalen nasjonalparkstyre

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Ånderdalen vedtar framlagt møte og aktivitetsplan med følgende endringer/merknader:
Møteplan for 2023:

1. Styremøte 21. april 2023
2. Arbeidsmøte forvaltningsplan 31. mai 2023
3. Styremøte 23. juni 2023
4. Styremøte 24. august 2023
5. Styremøte 16. november

Befaring Ånderdalen nasjonalpark sammen med rådgivende utvalg 12. august.
Dersom oppsatte datoer i møteplanen og aktivitetsplanen må endres skal nasjonalparkstyret varsles så tidlig om mulig.

Forvalters innstilling

Saken legges frem uten innstilling til vedtak

RS 1/23 Regulering av ferdsel og andre aktiviteter i eksisterende verneområder

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Nasjonalparkstyret tar saken til orientering

RS 2/23 Anmodning om rapportering antall anmeldelser til politiet i 2022

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Styret gir forvalter oppgaven med å rapportere til Miljødirektoratet iht til forespørsel.

RS 3/23 Eventuelt

Saksprotokoll i Ånderdalen nasjonalparkstyre - 17.02.2023

Behandling

Vedtak

Ingen saker ble tatt opp i styremøtet

Arkivsaksnr: 2021/4388-18

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 04.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	8/23	10.05.2023

Nasjonalparkstyrets godkjenning av besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar besøksstrategien med vedlegg for Ånderdalen nasjonalpark. Den skal sendes til Miljødirektoratet for endelig godkjenning.

Saksopplysninger

Ånderdalen nasjonalparkstyre har over tid jobbet med å få etablert en besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark- Rådgivende utvalg har i flere møter blitt presentert arbeidet med besøksstrategien.

Besøksstrategien ble faglig godkjent i brev fra Miljødirektoratet 2. juni 2021.

Besøksstrategien var på høring høsten 2021. Det ble gjennomført høringsmøte 14. oktober 2021. Det kom inn 11 høringsuttalelser til besøksstrategien. I styremøte 3.5.22 gjennomførte nasjonalparkstyret en merknadsbehandling av høringsinnspillene.

Forvalter har nå revidert besøksstrategien mhp innspillene og merknadsbehandlingen nasjonalparkstyret har gjennomført. Besøksstrategien er nå klar for godkjenning og til å bli sendt til Miljødirektoratet for endelig godkjenning.

Vurdering

Ånderdalen nasjonalparkstyre mener at man nå har fått en godt gjennomarbeidet og forankret besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark. Besøksstrategien med tilhørende kommunikasjonsplan og tiltaksplan gir klare føringer for en målrettet besøksforvaltningen av nasjonalparken. Besøksstrategien er en bevisst, målrettet og forutsigbar plan for hvordan skal møte besøkende og hvordan nasjonalparken framstår i lokalsamfunnene. Når forvaltningsplanen for nasjonalparken blir ferdig vil besøksstrategien med vedlegg bli et viktig tillegg til forvaltningsplanen.. Da vil nasjonalparkstyret har et godt styringsverktøy for årene fremover. Like viktig er at

brukerne får innblikk i forvaltningen og kan hente informasjon om hvordan man skal gå frem i saker som berører nasjonalparken.

Nasjonalparkstyret sender derfor besøksstrategien med vedlegg til endelig godkjenning av Miljødirektoratet.

Norges
nasjonalparker

10.05.2021 Besøksstrategi

Besøksstrategi Ånderdalen nasjonalpark

Storslagen natur og friluftsliv for alle

Besøksstrategi Ånderdalen nasjonalpark

Utførende institusjon

Ånderdalen nasjonalparkstyre

Kontaktperson

Nasjonalparkforvalter Ingve Birkeland (77642220/48152290)

Publikasjonsnummer

2

År

2023

Sidetall

50

Opplag

Kun digital

Utgiver

Ånderdalen nasjonalparkstyre

Forfatter(e)

Ingve Birkeland

Tittel – norsk og engelsk

Besøksstrategi Ånderdalen nasjonalparkstyre

Sammendrag – summary

Besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark er en plan for hvordan Ånderdalen nasjonalparkstyre ønsker at besøkende skal møte nasjonalparken. Nasjonalparkstyret har satt følgende hovedmål: Ånderdalen nasjonalpark skal opprettholdes som et område med liten grad av fysisk tilrettelegging for friluftsliv og ferdsel. All ferdsel og aktivitet skal ta hensyn til sårbart plante- og dyreliv. Man skal gjennom besøksforvaltning gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskapning og forståelse for, og stolthet over, verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark. Delmål: Sikre verneverdiene i et langsiktig perspektiv, gi besøkende gode opplevelser gjennom høy kvalitet på innfallsporter og annen tilrettelegging, bidra til å unngå konflikter mellom besøkende og beitenæringer (reindrift), gi besøkende mulighet til å oppleve stillhet og ro i nasjonalparken, øke kompetansen om verneområdet til brukere og besøkende – få frem stolthet og begeistring.

Forsidefoto:

Vandring i Sør-kaperdalen. Foto: Hans Peder Pedersen.

Forord

Ånderdalen – navnet lyder av frostsnoen under deg i februar. Ånderdalen er selve Senja i ett syn – en del av Norge i nord med alt av norsk natur i seg. Her kan du møte det fagre og ville, høyfjell og lavland, evig hav og rolige skogslir i et todelt syn fra tindene i vest¹.

Besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark er skrevet i en periode på to år. Prosessen har vært omfattende med involvering av Senja kommune, næringsliv og organisasjoner. Besøksstrategien er sendt til faglig godkjenning av Miljødirektoratet før den blir sendt ut på høring.

Ånderdalen nasjonalparkstyre er ansvarlig forvaltningsmyndighet. Nasjonalparkforvalter Ingve Birkeland har vært sekretær og har vært ansvarlig for prosessledelse for utarbeidelsen av besøksstrategien og kommunikasjonsplanen for Ånderdalen nasjonalpark.

Ånderdalen nasjonalparkstyre takker de mange som har bidratt i utvikling av besøksstrategien.

Besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark er
vedtatt av Ånderdalen nasjonalparkstyre den 10/5/2023 og
endelig godkjent av Miljødirektoratet **dato/mnd/år**.

Line Miriam Haugan
leder, Ånderdalen nasjonalparkstyre

Bing Karlsen
nestleder

Leif Arild Pedersen
medlem

Katrine Boel Gregussen
medlem

¹ Ånderdalen i ditt hjerte. Hans Kr. Eriksen. Norges Nasjonalparker bind 6. 1973

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Besøksstrategiens formål	8
1.2	Kort om rammeverket	8
1.2.1	Verneforskrift for Ånderdalen nasjonalpark	8
1.2.2	Forvaltningsplan for Ånderdalen nasjonalpark	9
1.2.3	Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker	10
1.2.4	Kommunikasjonsplan for Ånderdalen nasjonalpark	12
2	Kunnskapsgrunnlaget	13
2.1	Oppsummering kunnskap	13
2.2	Sårbare naturverdier	13
2.2.1	Vegetasjon	13
2.2.2	Fauna	16
2.2.3	Landskap	17
2.2.4	Kulturminner - kulturhistorie	19
2.3	Brukerne	20
2.3.1	Utmarksnæring – landbruk og reindrift	20
2.3.2	Brukerne – de besøkende	21
2.3.3	Reiseliv og lokal verdiskaping	30
2.4	Annen relevant kunnskap	38
2.4.1	Innfallsportene rundt Ånderdalen nasjonalpark	38
2.4.2	Senja kommune som nasjonalparkkommune	39
2.4.3	Besøkssenter nasjonalpark - Sázzá Senja naturhus	40
2.5	Sammenstilling av kunnskap, muligheter og utfordringer	41
3	Mål, strategier og tiltak	45
3.1	Hovedmål	45
3.2	Strategier og tiltak	45
3.2.1	Kanaliserer ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk	45
3.2.1.1	Tiltak	46
3.2.1	Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkter mellom besøkende og nasjonalparken	47
3.2.1.1	Tiltak	47

3.2.3 Øke informasjon og synligheten av Ånderdalen	48
3.2.3.1 Tiltak	48
4 Tiltaksplan.....	49
Litteraturliste.....	49

Vedlegg

Det er laget en lokalitetsbeskrivelse av innfallsporter, informasjonspunkt, startpunkter og andre tiltak. Dette er tatt ut av besøksstrategien og lagt ved som et eget dokument (vedlegg 1).

Tiltaksplanen er vedlagt i exel-format (vedlegg 2).

Kommunikasjonsplanen for Ånderdalen nasjonalpark er en del av besøksstrategien men er løftet ut som et eget dokument (vedlegg 3).

1 Innledning

«Natur har en viktig plass i den norske folkesjelen. Vi kjenner gleden av å bestige små og store fjell, oppleve stillhet og føle kraften fra det uberørte. Nasjonalparkene er det flotteste vi har av natur, og skal oppleves og bevares.» (Sitat hentet fra Merkevarerstrategi for Norges nasjonalparker.)

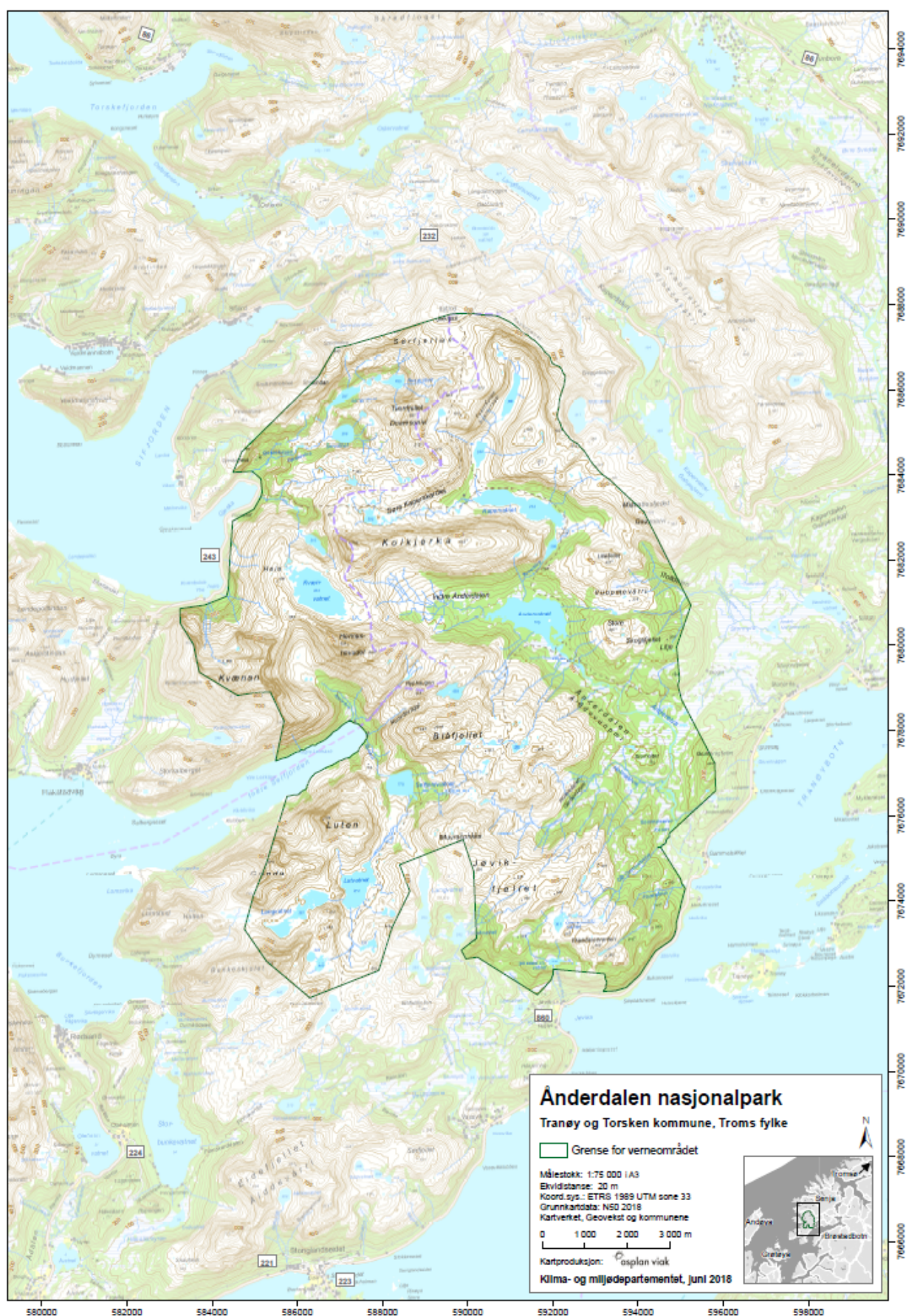
Det har i en årrekke vært fokus på at nasjonalparkene skal tilrettelegges for besøkende, samt bidra til verdiskaping. På oppdrag fra Regjeringen har Miljødirektoratet utarbeidet en merke- og kommunikasjonsstrategi for Norges nasjonalparker, besøkssenter, nasjonalparklandsbyer- og kommuner.

«Merkevarerstrategi for Norges nasjonalparker» ble lansert 8. mai 2015. Strategien legger opp til at nasjonalparkforvaltningen - i tillegg til det rene forvalterfokus - i større grad skal se på seg selv som vertskap for besøkende. Vertskapsrollen og hvordan forvaltningen kan bidra til verdiskaping har ikke tidligere vært gjenstand for bevisst og systematisk planlegging. Med «Besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark» ønsker nasjonalparkstyret å bidra til at besøkende får en god opplevelse når de går inn i parken, samtidig som vi tar vare på naturen.

Definisjonen på besøksforvaltning er å legge til rette for og styre bruken i en nasjonalpark slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas.

Besøksstrategi er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Besøksstrategien er et vedlegg til forvaltningsplanen og vil bli rullert når forvaltningsplanen rulleres. Tiltaksplanen rulleres årlig, men tiltak skal være forankret i forvaltningsplanen og besøksstrategien.

For å unngå at dette strategidokumentet blir for omfattende er det på en rekke tema henvisninger til kunnskapsgrunnlaget ved bruk av fotnoter. Fotnotene er lenket mot digital versjon av det enkelte dokument, noe som forutsetter at dokumentet leses på digital medium med nettilgang.

Figur 1. Ånderdalen nasjonalpark ble opprettet i 1970 med senere utvidelser i 1974, 2004 og 2018.

1.1 Besøksstrategiens formål

Ånderdalen nasjonalparkstyrets hovedoppgave er å forvalte nasjonalparken for å ivareta verneverdiene på lang sikt. Det skal etableres en besøksforvaltning som legger til rette for og styrer bruken av nasjonalparken, slik at opplevelsene for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig, at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Dersom det er motstridende målsettinger mellom ivaretagelse av verneverdiene, tilretteleggingen for de besøkende og lokal verdiskaping, skal ivaretagelsen av verneverdiene alltid tillegges størst vekt.

Formålet med en besøksstrategi er å gi Ånderdalen nasjonalparkstyre en bevisst, målrettet og forutsigbar plan for hvordan man skal møte besøkende og hvordan nasjonalparken framstår i lokalsamfunnene.

- Besøksstrategien skal bidra til økt forståelse for vernet og at verneverdiene ivaretas.
- Besøksstrategien skal legge til rette for, og styre bruken i nasjonalparken, slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig.

Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn, overvåking etc.) som er nødvendig for å oppnå dette.

Besøksstrategien bygger på forvaltningsplanen, og er bygd opp slik at den skal kunne stå på egne bein. Ved ferdigstillingen av forvaltningsplanen høsten 2023, vil besøksstrategien bli et likestilt vedlegg til forvaltningsplanen.

1.2 Kort om rammeverket

Verneforskriften, forvaltningsplanen og en rekke aktører legger rammer for de tiltak og strategier som forvaltningen kan gjennomføre. I dette kapitlet er det rammeverk som i størst grad påvirker en besøksstrategi, satt opp.

1.2.1 Verneforskrift for Ånderdalen nasjonalpark

Verneforskriftene gir rammene for forvaltningen av verneområdene. Formålsparagrafen for nasjonalparken er førende for besøksstrategien.

I verneformålet for nasjonalparken (§2) står det at nasjonalparken skal kunne brukes til naturopplevelser og utøvelse av tradisjonelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ånderdalen nasjonalparkstyre har lagt dette til grunn i arbeidet med å gjennomføre enkle tilretteleggingstiltak som bygging av broer, merking av stier og legging av klopper i fuktige områder. I randsonen til nasjonalparken er det etablert enkle tilretteleggings- og informasjonstiltak med parkering og informasjonstavler. Nasjonalparkstyret har også utarbeidet planer for utvikling av innfallsporter/startpunkt i randsonen av nasjonalparken, i tilknytning til Tranøybotn og Gjeska.

Dette er i nært samarbeid med Troms fylkeskommune, grunneiere, Senja kommune, og Midt-Troms friluftsråd.

Verneforskriften for nasjonalparken sier at formålet med vernet er å bevare et stort tilnærmet urørt naturområde med opprinnelig furuskog, bjørkeskog og et fjell- og fjordlandskap som er karakteristisk for ytre deler av Troms. Landskapet og naturmiljøet med dyre- og plantelivet bevares.

Verneforskriften for nasjonalparken (§2) sier at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift. Sør-Senja Reinbeitedistrikt 16 har hele nasjonalparken innenfor sitt reinbeitedistrikt.

Verneforskriften for nasjonalparken (§2) sier at formålet er å bevare et naturområde med samiske og andre kulturminner.

Hensynet til sårbare arter, naturmiljø, kulturminner og reindriften gir føringer for hvilke deler av nasjonalparken man ikke skal tilrettelegge og markedsføre for besøkende.

Verneforskriften for nasjonalparken (§5) sier at organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. I tillegg så skal sykling og organisert bruk av hest i nasjonalparken bare tillates på veier eller traseer som er godkjent for bruk i forvaltningsplanen.

Bestemmelsene i verneforskriften vil i praksis ikke legge noen vesentlige begrensinger på organiserte gruppers besøk i nasjonalparken. Hensikten med søknadsplikten for besøkende organiserte grupper er hovedsakelig ment å gi forvaltningsmyndigheten muligheter til å komme i dialog med slike grupper, og terskelen for å gi tillatelse er lav.

Verneforskriften for Ånderdalen nasjonalpark kan du lese [her](#).

1.2.2 Forvaltningsplan for Ånderdalen nasjonalpark

Forvaltningsplanen er ikke ferdig, men det er laget et utkast og målet er at utkastet skal sendes til Miljødirektoratet til faglig gjennomgang i 2023. Forvaltningsplanen gir føringer for hvordan verneforskriftene skal tolkes og praktiseres. Forvaltningsplanen inneholder en rekke retningslinjer som gir føringer for arbeidet med besøksforvaltning. Forvaltningen skal skje etter en hovedregel om at brukerinteressene skal tilpasses verneverdiene. Det er et mål å bevare det urørte preget på landskapet i nasjonalparken, og sikre nasjonalparken mot små og store tekniske inngrep.

Det er et hovedmål å bevare mangfoldet av plante- og dyrearter i nasjonalparken. Det er videre et mål at Ånderdalen skal være et godt område for reindrift, og en skal sikre overlevelsen til de rødlisteartene som lever der.

- Utøving av tradisjonelt friluftsliv er et delmål i nasjonalparken, og nasjonalparken skal være til glede for et enkelt naturvennlig friluftsliv som bygger på norske tradisjoner, med lite teknisk tilrettelegging.

- Kanalisering av ferdsel etter stier og løyper er viktig for å gjøre det mulig med flerbruk, samtidig som man ivaretar verneverdiene og skjermer sårbare områder.

Tilrettelegging for friluftsliv er sentralt tema i forvaltningsplanen. Der slås det fast at eksisterende stier kan vedlikeholdes uten særskilt tillatelse og at vedlikehold av bruer og klopper er tillatt. Nasjonalparkstyret kan også gjøre endringer i stier dersom det er behov for det mhp. slitasje eller for ivaretagelse av verneverdier.

1.2.3 Merkevarerstrategi for Norges nasjonalparker

Merkevarerstrategien er grunnlaget for visuell identitet, kommunikasjon og aktiviteter i alle Norges nasjonalparker. Den skal sørge for at alt man gjør understøtter en overordnet idé om hva man er, hvem man er til for og hvordan man vedlikeholder og utvikler en enkel og samlende identitet. Merkevarerstrategien omfatter merkevaren for Norges nasjonalparker, besøkssentre, nasjonalparklandsbyer- og kommuner. I merkevarerstrategien står det at:

Merket for Norges nasjonalparker er en invitasjon til besøk, og aktørene under merket er vertskap for naturopplevelser. Besøkende skal lære hvordan vi tar vare på naturen, og få muligheten til å ta del i vernet av det ypperste vi har av natur. Aktørene under merket skal hjelpe besøkende videre fra nett til en nasjonalparklandsby der man kan overnatte, til et besøkssenter der man kan lære mer, og til et utkikkspunkt eller startpunkt i nasjonalparken. Det handler om omsorg for både natur og besøkende.

Målsetningen med det nye merket er å få flere besøkende, bedre vern, og større verdiskaping. Prinsippet er at verneområdene som tåler besøk kan ta ut full effekt av merket gjennom maksimal eksponering, mens mer sårbare verneområder tar ut mindre effekt gjennom mer forsiktig eksponering. Effekten styres gjennom graden av eksponering på nettsider, skilting, infrastruktur, etablering av utkikkspunkt (eller ikke), markedsføring og redaksjonell omtale.

Merkevarerstrategien blir viktig for alle møtepunkter mellom besøkende og Ånderdalen nasjonalpark, hvem nasjonalparkstyret henvender seg til og de forvaltningsgrep nasjonalparkstyret foretar. Det nye merket skal først og fremst henvende seg til dem som i liten grad bruker og besøker vernede områder, besøkssentre og nasjonalparkkommune.

Det er denne hovedmålgruppen som betegnes som besøkende, og gruppen omtaler:

- turister fra inn- og utland
- lokale barnehager og skoler
- tilfeldig forbipasserende
- den delene av befolkningen som ikke besøker verneområdene på eget initiativ

«Aktørene» som ligger under merket er nasjonalparker, besøkssentre (naturinformasjonssentre), utkikkspunkt/startpunkt/informasjonspunkt, nasjonalparklandsbyer, nasjonalparkkommuner, landskapsvernområder, naturreservater, biotopvernområder, marine verneområder, nasjonalpark- og verneområdestyrer.

De besøkende skal møte merket gjennom informasjon og tilrettelegging.

Innfallsport

Tradisjonelt har begrepet innfallsport vært brukt om det stedet hvor den besøkende setter fra seg bilen og legger ut på tur. Med ønske om en mer presis, fleksibel og helhetlig besøksforvaltning, har Miljødirektoratet sett behovet for at begrepet innfallsport får et bredere innhold enn tilrettelegging som forutsetter stitilknytning og vandring inn i verneområdet. Møtet med et verneområde kan også bestå av andre opplevelser. Informasjon, utsikt eller aktiviteter i randsonen kan i mange tilfeller utgjøre en fullverdig innfallsport og være et godt tilbud til den besøkende.

Veilederen om innfallsporter som Miljødirektoratet har utarbeidet inneholder prinsipper som skal legges til grunn ved planlegging av innfallsporter, startpunkt og informasjonspunkt.

Veileder for innfallsporter kan leses [her](#)

En innfallsport er summen av utendørs tilrettelegging som møter og kanaliserer besøkende fram til en opplevelse av hele eller deler av verneområdet. En innfallsport kan inneholde ett eller flere tilretteleggingstiltak i regi av forvaltningsmyndigheten. Tiltakene kan, avhengig av funksjon og innhold, deles inn i tre kategorier/nivåer av anlegg: *utkikkspunkt*, *startpunkt* og *informasjonspunkt*.

1) Utkikkspunkt, som skal tjene følgende formål:

- et tydelig utkikkspunkt å sende besøkende til
- et sted å søke informasjon om nasjonalparken
- en universelt utformet gangsti for besøkende med bevegelsesutfordringer
- et sted å oppleve nasjonalparken fra
- et utvalgt område som tåler økt besøk
- et kommunikasjonspunkt for å formidle verneverdiene og for å formidle hvordan besøkende kan ta del i vernet

Utkikkspunktene i nasjonalparkene skal ha tydelige og gjenkjennelige særtrekk fra merkevaren. Det kan være i utforming av infrastruktur som parkering, toaletter, skilt/pyloner, universelt utformede gangstier, kunstnerisk utformede artefakter og/eller landskapsutforming. For at et utkikkspunkt skal oppfylle kvalitetskravene til merket må det være adkomstmulighet og parkering for bil og buss, synlighet fra hovedferdselsåre, tilgang til toaletter med daglig renhold og gode sanitære forhold. Utkikkspunktet bør dessuten ha selvstendige kvaliteter som gjør det til et reisemål i seg selv.

2) Informasjonspunkt

Informasjonspunktet har som formål å formidle helhetlig utendørs informasjon om nasjonalparken til besøkende. Informasjonspunkt etableres på steder hvor det er naturlig å stanse. Informasjonstavler alene er sjelden en god nok grunn. Samlokalisering med rasteplassanlegg, ved en veibom, fin utsikt, parkeringsplass eller andre serviceanlegg rettet mot veifarende bør ha prioritet.

3) Startpunkt

Samme nivå som informasjonspunkt, men dette må være et sted hvor man også kan starte en tur.

Kommersiell bruke av merkevaren Norges nasjonalparker

Det er lagt til rette for at virksomheter med geografisk tilhørighet til en nasjonalpark kan søke om tillatelse til å benytte et spesiallaget merke for denne merkevaren sammen med logo for egen virksomhet i markedsføringen av et produkt, tjeneste eller aktivitet. Det er laget egne merker for formålet (kommersielt merke) og det er nasjonalparkstyret for den aktuelle nasjonalparken som behandler søknaden og gir tillatelser. Nasjonalparkstyret skal ha godkjent besøksstrategi for området før man kan tildele kommersielt merke.

Kommersiell bruk av merket vil både kunne bidra til økt verdiskaping for eksterne aktører som får tillatelse til å bruke merket i markedsføringen av sine produkter og tjenester, og ikke minst til at kjennskapen til merket og kvalitetene i merket øker. Miljødirektoratet har utarbeidet tildelingskriterier for kommersiell bruk av merket. Du finner informasjon i Designmanualen for Norges nasjonalparker [her](#).

1.2.4 Kommunikasjonsplan for Ånderdalen nasjonalpark

Kommunikasjonsplanen for Ånderdalen nasjonalpark er et viktig verktøy for å nå målsettingene i Besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark. Kommunikasjonsplanen er en del av besøksstrategien, men er løftet ut som et eget dokument. Kommunikasjonsplanen definerer hvem vi skal kommunisere med, hvordan denne kommunikasjonen skal foregå og hvilke kanaler og virkemidler som skal benyttes.

Ånderdalen nasjonalparkstyre skal ønske «Velkommen inn» på en inkluderende og forståelig måte, samtidig som vi bidrar til en økt forståelse for vernet.

Figur 2. Skoleklasse på besøk i besøkssenteret Sázzá Senja naturhus.

2 Kunnskapsgrunnlaget

2.1 Oppsummering kunnskap

I en situasjonsanalyse er kunnskapsgrunnlaget som er relevant for besøksstrategien oppsummert. I forbindelse med arbeidet med å få utarbeidet forvaltningsplan og besøksstrategi har nasjonalparkstyret fått gjennomført flere ulike kartlegginger innenfor ulike fagfelt. I kapittel 2.2 til 2.4 er det en oppsummering av de ulike fagrapportene.

I dette kunnskapsgrunnlaget er det også diskutert og foreslått tiltak i områder som ligger utenfor nasjonalparkstyrets myndighetsområde og som styret derfor i utgangspunktet ikke kan gjøre noe med alene. Hvis nasjonalparkstyret ønsker å gjøre tiltak utenfor verneområdegrensen, må dette skje i nært samarbeid med andre. Det presiseres at det er Senja kommune som i utgangspunktet bør være ansvarlig for tiltak som skjer utenfor vernegrensene.

2.2 Sårbare naturverdier

Besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark skal bygge på et godt faglig grunnlag. Til grunn for strategien ligger flere forskningsrapporter og kartlegginger. Sammen med erfaringsbasert kunnskap utgjør dette grunnlaget for de mål, strategier og tiltak som ligger i besøksstrategien.

2.2.1 Vegetasjon

Deler av det merke stinettet i Ånderdalen nasjonalpark ligger i områder med slitesvak vegetasjon. Dette er i stor grad områder med grunnlendt vegetasjon i skog og på fjellet, mens andre stier går gjennom bløte myrområder. Langs hovedstinettet i nasjonalparken har enkelte strekninger stor slitasje på vegetasjon i form av tråkkskader og enkelte steder erosjon. På noen steder har «spredt» ferdsel ført til at det er dannet flere stier «vifter» i ett og samme område. I tabell 1. er det gitt en oversikt over områder i randsonen og i nasjonalparken hvor det er registrert erosjon og slitasje langs stinettet. Dette er registrert av Fjelltjenesten og nasjonalparkforvalter.

En annen utfordring er at stier har blitt merket med skilt/maling og varder i områder hvor dette ikke er forespurt nasjonalparkstyret. Dette fører til en uoversiktlig merking som er skjemmende og i noen tilfeller leder ferdsel til sårbare områder. For den besøkende er det viktig at merkinga framstår enhetlig og riktig i forhold til det som er beskrevet i forvaltningsplanen.

Det er et mål at de godkjente stiene i forvaltningsplanen skal framstå som godt vedlikeholdt og tilrettelagt, både i form av tilstrekkelig og god merking, klopplegging og bruer der dette er nødvendig. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med DNT Senja og Statskog/Fjelltjenesten. Når det foreligger en godkjent forvaltningsplan vil merking som ikke er i tråd med forvaltningsplanen blir fjernet.

Kystfuruskogen med de gamle «sølvfuruene» og lægerne er en viktig del i nasjonalparken og en del av verneformålet. Det er derfor viktig å ivareta disse naturverdiene på god måte og legge til rette for ferdsel som ikke forringer disse verdiene. Nasjonalparkstyret og Statskog har derfor lagt til rette bålplasser med vedskjul med ved enkelte steder i nasjonalparken. Dette anser nasjonalparkstyret som et viktig skjøtselstiltak for å forhindre at man får «villhogst» og skade på den naturlige skogen. I verneforskriften står det at det ikke er lov å bryte på tørrfuru, men at man kan gjøre skånsom bruk av bjørk til brensel. Formidling og informasjon til brukerne på sosiale media, naturinformasjonssenter og ved innfallsportene er viktig for å forebygge uønsket bruk av gammelskogen i nasjonalparken.

Figur 3. Gammel læger som har blitt ødelagt med sag og brukt som brensel i nasjonalparken.

Tabell 1. Oversikt over områder med erosjon og slitasje langs stinettet i nasjonalparken. Tilstanden på stien er angitt.

Område	Omfang	Tilstand	Status
Hytte Kroa-Første Velta	Flere partier med rabbevegetasjon/gunnleendt mark hvor det er etablert vifter og dype groper	Middels tilstand. Gjennomførte tiltak med etablering av universelt utformet sti, barklegging og klopper	Krever overvåking og årlig vedlikehold. Omlegging av sti bør vurderes.
Første Velta-Åndervatnet	Enkelte partier med middel og dårlig tilstand. Flere partier som går i grunnleendt mark og myrleendt områder hvor det etableres vifter og erosjonsgrøfter	Dårlig tilstand. Det er gjennomført klopplegging i enkelte fuktige partier. Men det er noen lengre stisegmenter hvor det er veldig fuktig og hvor det er erosjonskader. Stien bør vurderes lagt om sammen med bruk av klopper.	Krever overvåking og årlig vedlikehold. Omlegging av sti bør vurderes.
Andre Velta-Floan (fiskesti)	Sti langs elva som går i skråleendt terreng med enkelte fuktige partier	God tilstand. Enkelt partier med slitasje men moderat bruk gjør at det ikke er noe problem foreløpig	Krever overvåking og årlig vedlikehold
Gjeska-Sørkaperskaret	Fra stistart og opp den bratte lia er det grunnleendt vegetasjon med mose, lav og lyng. Det er stor slitasje og det er dannet flere stier i området.	Dårlig tilstand. Krever tiltak for å unngå ytterligere erosjonskader.	Krever overvåking og årlig vedlikehold
Gjeska- Heia	Fra stistart og opp den bratte lia er det grunnleendt vegetasjon med mose, lav og lyng. Det er stor slitasje og det er dannet flere stier i området.	Dårlig tilstand. Stien bør legges om og første del av stien kan eventuelt legges sammen med stien opp mot Sørkaperskaret.	Krever overvåking og årlig vedlikehold
Gjeska-Gjeskefossen	Det er ingen merket sti opp fra Gjeska til Gjeskefossen men det har blitt etablert en sti gjennom bjørkeskogen og myrpartiene. Stien er lite brukt men det er økende bruk av stien bla av enkelte reiselsbedrifter.	God tilstand. Stien går over vegetasjon som har liten resiliens og den bør derfor vurderes omlagt	Stien bør legges inn i planene for å utvikle området som et statlig sikret fruleftsområde. Den bør legges om og i fuktige partier bør det vurderes tiltak som klopplegging.
Ytre Kvænbukta-Kvænan	I de bratte partiene under tregrensa og et par hundre meter over tregrensa går stien i fuktige partier og grunnleendt rabbevegetasjon. Stien har utvidet seg betydelig de siste 2-3 årene	Middels tilstand. Økt bruk spesielt i vårløsningsen fører til økt slitasje og vannerosjon i stien	Krever overvåking og årlig vedlikehold
Stor Bunkevatnet-Finnskaret	Fra Stor-Bunkevannet går dagens sti over flere myrområder hvor det er dannet vifter og vegetasjonskader.	Middels tilstand. Dype spor i enkelte myrpartier	Stien bør legges om og de fuktigste partiene bør klopplegges. Stien bør merkes bedre slik at brukerne går på en sti i området.
Gammelseter-Holmedalen	Stien går langs Ånderelva i skråleendt terreng og med fuktige sig ned mot elva. Enkelte stipartier med vegetasjonskade og erosjonskader.	Middels tilstand. Dype spor i enkelte myrpartier	Da stien brukes hovedsakelig ifbm. Fiske bør man gjennomføre skjøtsel på stien men klopplegging og vurdere omlegging i enkelte partier. Før det er gjennomført tiltak på stien bør ikke dette området markedsføres slik at man ikke får økt ferdsel langs stien.

Figur 4. Dronebilde fra stien opp fra Gjeska ved Tverrelva. Grunnlendt mark hvor det er i ferd med å dannes vifter.

Rapport fra kartleggingen av biologisk mangfold som ble gjennomført i 2009 kan du lese [her](#). Rapport fra basiskartlegging (NIN-kartlegging) gjennomført av Ecofact Nord AS i 2017 kan du lese [her](#).

2.2.2 Fauna

Det ble gjennomført en viltkartlegging av Ecofact Nord AS i 2009 hvor viktige viltområder ble kartlagt. Viktige funksjonsområder for fugl som hekkeområder, spill/leikområder og beiteområder ble kartlagt. I tillegg så har Fjelltjenesten og nasjonalparkforvalter opparbeidet seg kunnskap om fuglelivet i nasjonalparken gjennom sitt arbeid i nasjonalparken. Ånderdalen er viktig leveområde for en rekke dagrovfugler, ugler, våtmarksfugl, spetter, hønsefugl og spurvefugl. Den naturlige variasjonen i nasjonalparken fra høyfjell, våtmarker, kystfuruskog og flommarkskoger er biotoper som gir en stor variasjon i fuglefaunaen. Det er en lokal bestand av elg i nasjonalparken og om vinteren er de østre delene av nasjonalparken også

overvintringsområde for en stor andel av elgbestanden på Senja. Det er ingen store rovdyr i nasjonalparken, men man kan treffe på både rødrev og kongeørn.

I besøksstrategien blir det viktig for nasjonalparkstyret å ha oversikt over faunen og bruke kunnskapen når man skal vurdere effekten av ferdsel langs etablerte stier, planlagte aktiviteter eller ved planlegging av nye tiltak .

Viltkartleggingen som ble gjennomført i 2009 kan du lese [her](#).

2.2.3 Landskap

Verneforskriften for nasjonalparken sier at formålet med vernet er å bevare et stort tilnærmet urørt naturområde med opprinnelig furuskog, bjørkeskog og et fjell- og fjordlandskap som er karakteristisk for ytre deler av Troms. Landskapet og naturmiljøet med dyre- og plantelivet bevares.

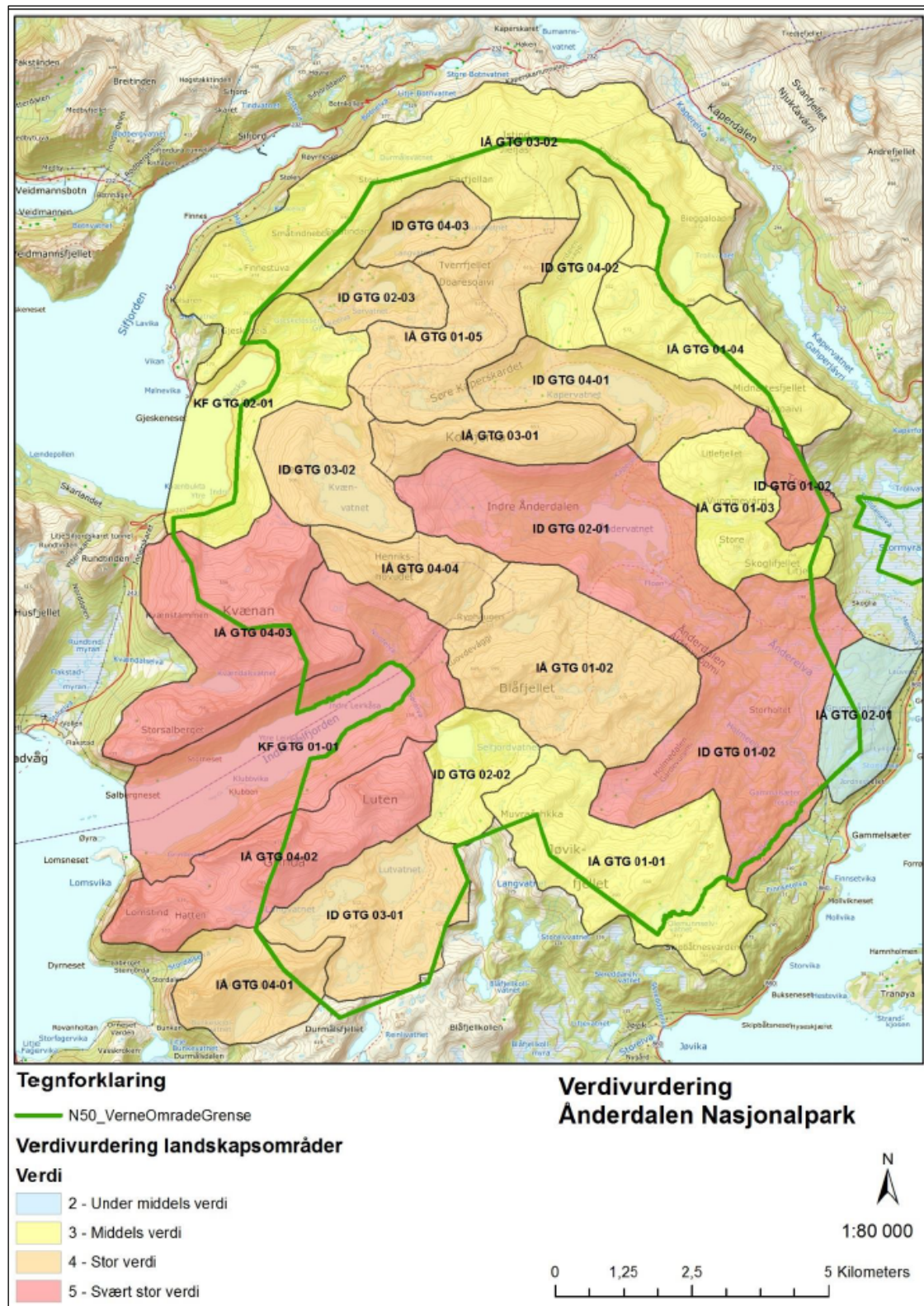
I 2016 og 2017 gjennomførte Norconsult på oppdrag fra nasjonalparkstyret en landskapskartlegging og kartlegging av geologiske forekomster i Ånderdalen nasjonalpark². I rapporten er det gitt en sammenstilling av landskapskartleggingen etter NiN 2.0 (Naturtyper i Norge). Det ble gitt en samlet evaluering av landskapsverdier for de enkelte landskapsområdene hvor blant annet Ånderdalen, Holmedalen, Trolldalen og Selfjorden med omkringliggende fjellområder ble verdivurdert som landskapsområder med svært stor verdi. Resultatene fra verdivurderingen gjenspeiler områdets kvaliteter og allerede status som nasjonalpark (Figur 5).

I tillegg ble det gjennomført en identifisering, kartfesting og beskrivelse av geologisk mangfold for de landskapsområder hvor egenskapene ble observert. Geologisk mangfold utgjør en kilde til variasjon i biologisk mangfold og er grunnlaget for utvikling av natur- og kulturlandskap. Det handler også om vår geologiske arv, om steder som i kraft av å vise geologiske fenomener, prosesser eller ressurser, formidler geologi som vitenskap og opplevelsesressurs. <https://www.ngu.no/emne/geologisk-mangfold>

I rapporten gis det forslag til bevaringsmål sortert under de enkelte landskapsområder. Oppsummert gir resultatet en oversikt av landskapsvariasjon, sammenhenger og verdi (Figur 5). Kartleggingen gir også oversikt av sammenhenger i nasjonalparkens randsoner og yttergrenser og hvordan verdier her kan bidra til å styrke verneformålet. En av anbefalingene er at forvaltningen ikke anlegger nye stier i enkelte områder med stor grad av urørthet og villmarkspreget.

Rapporten fra landskapskartleggingen kan du lese [her](#)

² Landskapskartlegging Ånderdalen nasjonalpark, 2017, Norconsult AS, Lars A. Uttakleiv.

Figur 5. Samlet evaluering av landskapsverdier for de enkelte landskapsområdene. Resultatet gjenspeiler områdets kvaliteter og allerede status som nasjonalpark.

2.2.4 Kulturminner - kulturhistorie

Sametinget og Troms fylkeskommune gjennomførte i 2010 en kartlegging av kulturminner innenfor Ånderdalen nasjonalpark. Fylkesmannen i Troms som da var forvaltningsmyndighet hadde gitt prioriteringer på hvilke områder som skulle kartlegges. Dette var områder i tilknytning til naturlige startpunkt, stinett og rasteplasser.

Resultatene fra kartleggingene var relativt begrenset med få funn. Dette forklares bla med dårlig vær og noe begrenset med personellressurser under selve kartleggingene. Det ble registrert et fangstanlegg bestående av to samlinger bogastiller/skyteskjul, tre mulige ildsteder etter eldre reindriftnomadisme, to mulige samiske offersteder/kjøttgjemme ved foten av Kolkjerka og Rundhågen i Gjeska, to hellere i Gjeskedalen og to lokale nødhavner i Selfjorden. Fangstanlegget på Sørfjellan-Stortind er av en type som trolig har vært i bruk under store deler av forhistorien. Ildstedene i Selfjordbotn og Selfjordvatnet kan ha forbindelse til samisk reindriftnomadisme fra svensk side før 1920. Sametinget anser Storholtet som et samisk sagnsted.

Troms fylkeskommunes rapport fra kartleggingen i 2010 kan du lese [her](#).

Sametingets rapport fra kartleggingen i 2010 kan du lese [her](#).

Figur 6. Bogastiller ved Stortinden (Sørfjellan) i den vestre delen av nasjonalparken. Foto: Ingve Birkeland

2.3 Brukerne

2.3.1 Utmarksnæring – landbruk og reindrift

Senja består av to reinbeitedistrikt, Nord -og Sør-Senja. Sør-Senja reinbeitedistrikt dekker ca. 750 km², og Ånderdalen nasjonalpark ligger i sin helhet i Sør-Senja reinbeitedistrikt. Sør-Senja reinbeitedistrikt er et helårlig beitedistrikt og distriktet har 600 vårrein som øvre antall tillatte dyr fordelt på to siidaandeler pr. 2021.

I de hardeste vintermånedene (januar-april) kan beitet være låst grunnet ulike værtyper. Da tilleggsføres reinen med pellets og reinlav for å hindre at dyrene taper vekt, samt at dette minsker kalvetap før kalvingen om våren. Vintermånedene er en sårbar periode for reinen og det er viktig å skjerme reinen og unngå forstyrrelse som kan drive reinen vekk fra foringsplassene. Ferdselen i disse områdene bør begrenses til et minimum.

Hele distriktet brukes til reinbeite, beitetrykket er spredt over hele distriktet og det er ikke registrert områder med beiteskader i nasjonalparken. Årlig tas det ut slaktedyr som har svært god slaktevekt sammenlignet med nasjonale forhold.

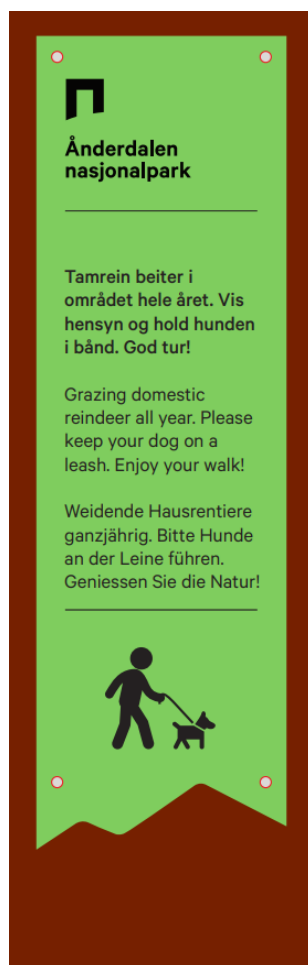
Ånderdalen nasjonalpark ligger midt i hjertet til reinbeitedistriktet og er hovedområde for kalvingslandet til Sør-Senja reinbeitedistrikt. Hovedperioden for kalving er medio april til St. Hans. I Ånderdalen er det naturlig trekk og drivelei for dyrene når de skal på vår-sommerbeite. Da trekker de nord-vest retning til indre deler av Ånderdalen, Kaperdalen og omegn. Når reinen trekker mot høst og vinterbeite trekker de sør-øst retning til områdene langs Tranøyfjorden. Vår og sommerstid er det spredte flokker både i nasjonalparken og i randsonen. Det betyr i praksis at dyrene bruker nasjonalparken året gjennom i ulik grad. De senere år har distriktet i tillegg måtte tilleggsføre småflokker med dyr ved Gammelseter og Holmedalen. Dette på grunn av låste beiter og ulike temperaturforhold vinteren igjennom.

Brunsttiden starter i september og avsluttes i midten av november. Da er oksene i trekk mot vinterbeite og har med seg små flokker med simler. De er i området Gjeska og Ånderdalen/Blåfjell når dette pågår. Enkelte av oksene kan vise aggressiv adferd og man bør derfor ikke oppsøke flokker med rein i denne perioden.

Med tanke på ferdsel i nasjonalparken er det viktig å vise omsyn til dyrene som bruker området. Området er uberørt av veinett og andre forstyrrelser, noe som igjen gjør at dyrene ikke stresser i dette området. Spesielt under kalving og brunst oppfordres folk til å vise hensyn med sin ferdsel, for å unngå unødige forstyrrelser i denne sårbare perioden for reinen.

Det er veldig begrenset beitebruk av sau i nasjonalparken. Det er en sauebruker på Flakstadvåg som frakter en del sau over til Lomsnes i Selfjorden. Disse bruker hovedsakelig områdene utenfor nasjonalpark til beite, men av og til vandrer de inn i nasjonalparken og kan bruke områdene inne i Selfjordbotn og østover mot Gjøvika og Vassvika. Det er flere sauebruker på Vesterfjell. Det hender at noen av sauene fra disse brukene vandrer inn i nasjonalparken. Generelt kan man si at beitebruken av sau er svært begrenset.

Det er viktig at brukerne av nasjonalparken får informasjon om beitende rein og husdyr slik at de tar hensyn til dette. Nasjonalparkstyret vil derfor prioritere å få satt opp opplysningsskilt om dette ved innfallsportene (Figur 7).

Figur 7. Eksempel på opplysningsskilt om beitende rein. Fra designmanualen Norges nasjonalparker.

2.3.2 Brukerne – de besøkende

I samarbeid med Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) og fire mastergradsstudenter fra Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NIMBU), ble det sommeren 2016 gjennomført en omfattende besøkskartlegging langs 11 turstier på Senja. Kartleggingen i Ånderdalen nasjonalpark³ ble gjennomført ved bruk av selvregistreringskort i svarkasser utplassert ved to innfallsporter, to ferdselstellere på utvalgte stier og en oppfølgende web-basert spørreundersøkelse, ble bruken i området kartlagt. Det ble samlet inn gyldige svar fra 525 brukere i kassene og svar fra 51 respondenter i etterundersøkelsen. Representativiteten mellom undersøkelsene var god, men få svar i etterundersøkelsen ga noe usikkerhet i noen av svarfordelingene. De to lokalitetene som ble undersøkt ble valgt fordi de har ulik karakter og kan tenkes å dekke opp forskjellig bruk og brukere. Hovedinnfallsporten til nasjonalparken ligger på østsiden i Tranøybotn ved Hyttekroa og har

³ Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017 Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA Rapport 1371. 77 s.

tilrettelagt parkeringsplass. Den andre innfallsporten som ble undersøkt befinner seg ved Gjeska på vestsiden av nasjonalparken. Her er det færre forbindelser til omlandet og få overnattings- og parkeringsmuligheter.

I avsnittene under har vi løftet frem de resultatene fra kartleggingen som nasjonalparkstyret mener har størst relevans for arbeidet med besøksstrategien og besøksforvaltningen av nasjonalparken. Du kan lese hele rapporten fra besøksundersøkelsen [her](#).

Kjønn alder, utdanningsnivå

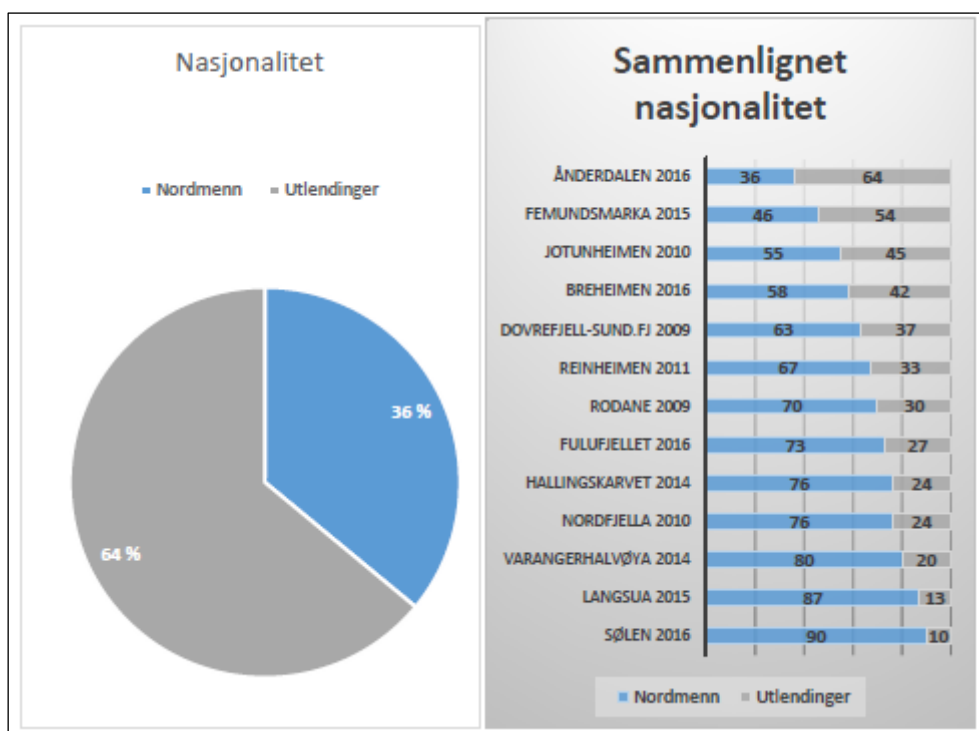
Totalt ble det brukt svar fra 491 respondenter. 52 % var kvinner og 48 % var menn (n=484). Alder spente fra 15 til 80 år (respondenter under 15 år ble ikke inkludert i analysen, totalt var dette 12 respondenter) og gjennomsnittsalder var 46 år (n=473). 20 % av respondentene hadde utdanning på lavere nivå, mens 80 % hadde utdanning på høyskole/universitetsnivå. At mange besøkende har høy utdanning, samsvarer med det man finner i andre nasjonalparker i Norge

Bosted

Et flertall av respondentene var utenlandske og kun 36 % var bosatt i Norge. Blant de utenlandske brukerne utgjorde tyskere (20 %), nederlendere (9 %) og franskmenn (7 %) de største andelene (n=308). Totalt var 23 nasjonaliteter representert (men foruten Tyskland, Nederland og Frankrike var det få respondenter fra hver av de øvrige nasjonene). 32 % av nordmennene ble klassifisert som lokale brukere, dvs. bosatt i kommunene i Senja regionen (n=174). De lokale utgjør 12 % av totalt antall respondenter i undersøkelsen (n=479).

Dersom en sammenligner nasjonalitetsfordelingen med andre nasjonalparker ser en at andelen nordmenn på 36 % er veldig lavt. Ånderdalen kommer faktisk helt på topp av andel utenlandske blant de nasjonalparkene/verneområdene der det er sammenlignbare data.

Fra etterundersøkelsen oppga nesten en fjerdedel at de hadde tilknytning til området, i form av å eie bolig/hytte i nærområdet. Det var en spredning i type bosted, men flest (34 %) bodde i en mellomstor by og færrest (12 %) bodde i spredtbygd strøk. Det er stor andel «urbane» langveisfarende besøkende til Ånderdalen.

Figur 6. Brukerne i Ånderdalen fordelt på nasjonalitet, oppgitt i prosent (n=479) til venstre. Nasjonalitetsfordeling sammenlignet med andre områder til høyre.

Friluftsliverfaring friluftslivinteresse

En liten andel, ca. 8 % av brukerne hadde ingen tidligere erfaring med flerdagers fot- eller skiturer, hvilket betyr at de fleste er til dels erfarne friluftslivsutøvere. Over 50 % hadde vært på flerdagers tur mer enn 10 ganger. I alt 53 % (n=27) hadde besøkt andre nasjonalparker tidligere (enten i Norge eller i utlandet). Interessen for enkelt turfriluftsliv stor blant brukerne. 98% oppga at de var interessert eller svært interessert. Interessen for høstingsfriluftsliv er også stor, selv om den er et stykke unna oppslutningen om turfriluftsliv. I alt 56 % oppgir at de er interessert eller svært interessert. Dette samsvarer også godt med at andelene som gjennom året hadde deltatt i aktivitetene jakt, fiske og bær/sopplukking var ganske høye.

Motoriserte utendørsaktiviteter virker å være den minst interessante friluftslivsformen. Her oppga 74 % at de ikke var interessert i motoriserte aktiviteter i det hele tatt.

Moderne friluftsliv er også mindre interessant, men over 30 % oppga at de var interessert eller svært interessert i slike aktiviteter. Brukerne i Ånderdalen i stor grad har interesse for de mer tradisjonelle friluftslivsaktivitetene som enkel fottur og høsting av naturressurser. Det som er ganske likt det en har funnet i flere andre nasjonalparker og verneområder, selv om det er enkelte variasjoner.

Turfølget

De færreste besøkte Ånderdalen alene, 90 % var i følge med andre og det var flest som var to personer i turfølget (65 %). Tre og fire personer i følget hadde en tilnærmet lik fordeling på 8 % hver. Det var en lav andel som var flere enn dette, men tre respondenter svarte at turfølget deres bestod av 24-40 personer. Holdes disse tre store gruppene utenfor bestod i gjennomsnitt respon-

dentenes turfølge av 2-3 personer (inkludert dem selv). Relativt få hadde med barn i følget (13 %) og det var vanligst å ha med seg to barn (61%). Sammenlignet med andre nasjonalparker er andel barn i turfølget lavt i Ånderdalen (Gundersen m.fl. 2017). I alt 9 % av de som hadde med seg barn hadde kun med seg ett barn og størst antall barn respondentene hadde med seg på turen var ni stykker. Barna var fra 0 til 15 år med høyest antall av barn som var i aldersgruppen 5-8 år. Andelen som var på organisert tur var særdeles liten (2,3 %). Dette var i alt 11 personer og flest av disse svarte at de var på guidede turer. Privatbil var den vanligste måten å komme seg til Ånderdalen på. 75 % oppga at de hadde kjørt bil, de øvrige hadde kommet med bobil (11 %), offentlig transport (8 %) eller annet (8 %) hvor respondentene oppga til fots, taxi eller mini-buss som fremkomstmiddel.

Tidligere besøk og kjennskap til Ånderdalen nasjonalpark

Så mange som 76 % av respondentene besøkte Ånderdalen for første gang og kun 24 % hadde besøkt Ånderdalen tidligere. Andel førstegangsbesøkende i Ånderdalen er meget høyt og ingen har en så høy andel av de andre norske verneområdene som er undersøkt av NINA. For de som hadde besøkt området tidligere hadde i alt 38 % besøkt området både sommer og vinter, i overkant av halvparten kun sommerstid og 6 % kun på vinteren. De som har vært i området tidligere ser heller ikke ut til å ha vært i området særlig mye. Ikke overraskende var langt flere utlendinger enn nordmenn i området for første gang. I underkant av 90 % av utlendingene var førstegangsbesøkende, mens dette gjaldt for rundt halvparten av nordmennene

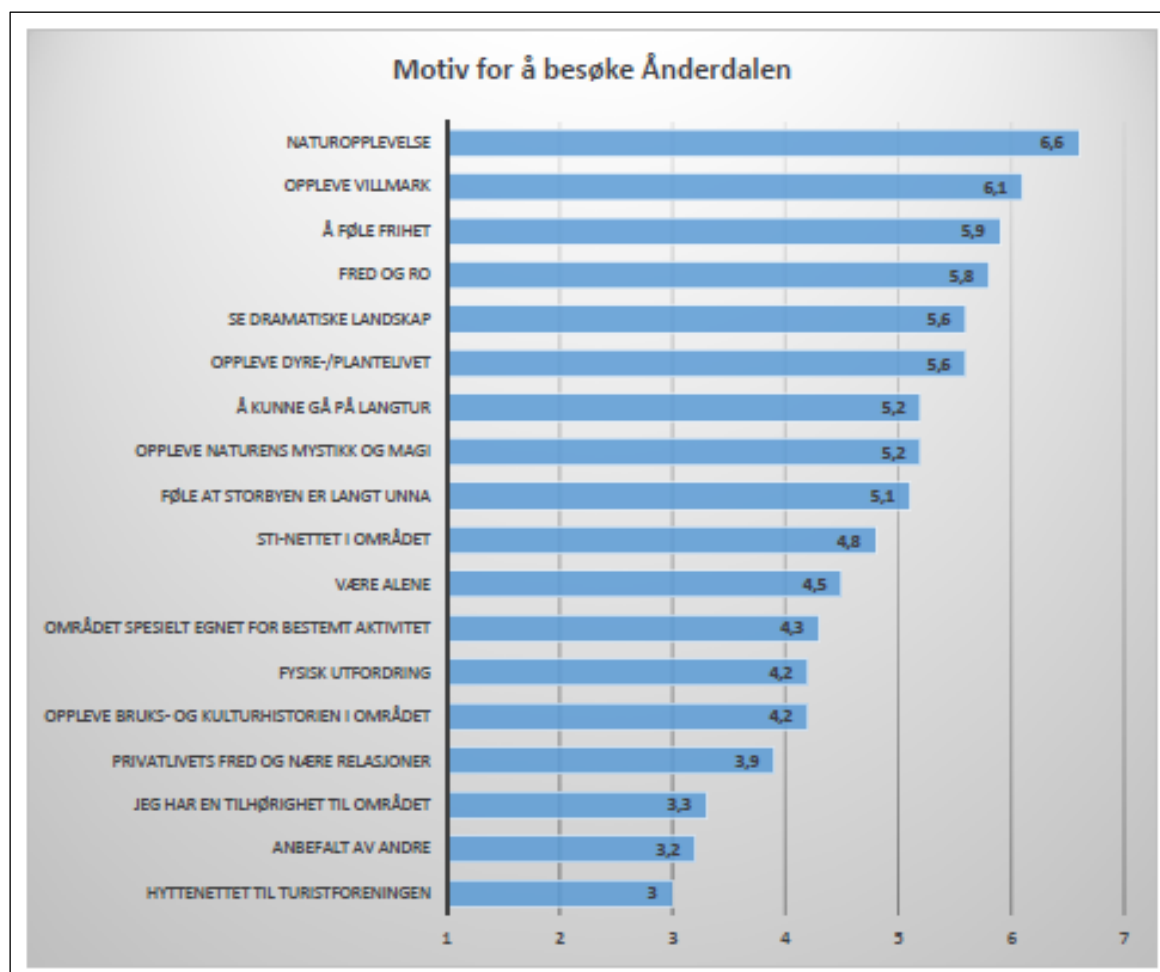
Motiv for å besøke Ånderdalen nasjonalpark

Svarene stod i stil med det turister generelt svarer om kjerne kvaliteten ved Norge som ferieland (naturopplevelse). Det klart viktigste motivet for brukerne var nettopp naturopplevelse. Det å se dramatiske landskap fikk også en høy gjennomsnittsverdi. Dette gjaldt også for oppleve villmark og oppleve dyre- og plantelivet, som jo klart henger sammen med naturopplevelse.

Kontemplative motiv, som det å føle frihet og fred og ro var også blant de viktigste motivene. Mer spesifikke sider ved naturopplevelsen (mystikk og magi, dyre- og planteliv) og det kroppslige (fysisk utfordring) kommer noe lenger ned på listen for Ånderdalen.

Når det gjelder grunner som er forankret i friluftsliv, aktiviteter og eventuell tilrettelegging så er det «å kunne gå langtur» som kommer høyest opp. Det er også tydelig at stinettet er viktigere for flere, enn hyttenettet til turistforeningen. Likevel viser altså sammenstillingen i Figur 3 tydelig at ønsket om å kunne gå langt er viktigere enn ønsket om selve stinettet. Området ble i liten grad besøkt på grunn av hyttenettet til turistforeningen, fordi brukerne fikk det anbefalt av andre eller at brukerne hadde tilhørighet med andre. Dette stemmer godt med at det er få av brukerne som har tilhørighet til Ånderdalen og flest er førstegangsbesøkende. Det går en DNT turløype på langs i nasjonalparken, men det finnes ingen turisthytter innenfor vernegrensen.

Naturopplevelse, fred/ro, være alene, se dramatiske landskap, oppleve villmark og oppleve dyre- og planteliv var viktigere for utlendinger enn nordmenn, for de øvrige motivene var det ingen forskjeller. Naturopplevelsen og stillhet virker å være viktigere for utenlandske brukere enn norske i valget om å besøke Ånderdalen. Dette er noe man ser igjen i andre undersøkelser også.

Figur 7. Gjennomsnittsskår for hvor viktig ulike motiv var for at brukerne valgte å besøke Ånderdalen, på en skala fra 1 ikke viktig i det hele tatt til 7 svært viktig (n=51).

Ønske om tilrettelegging

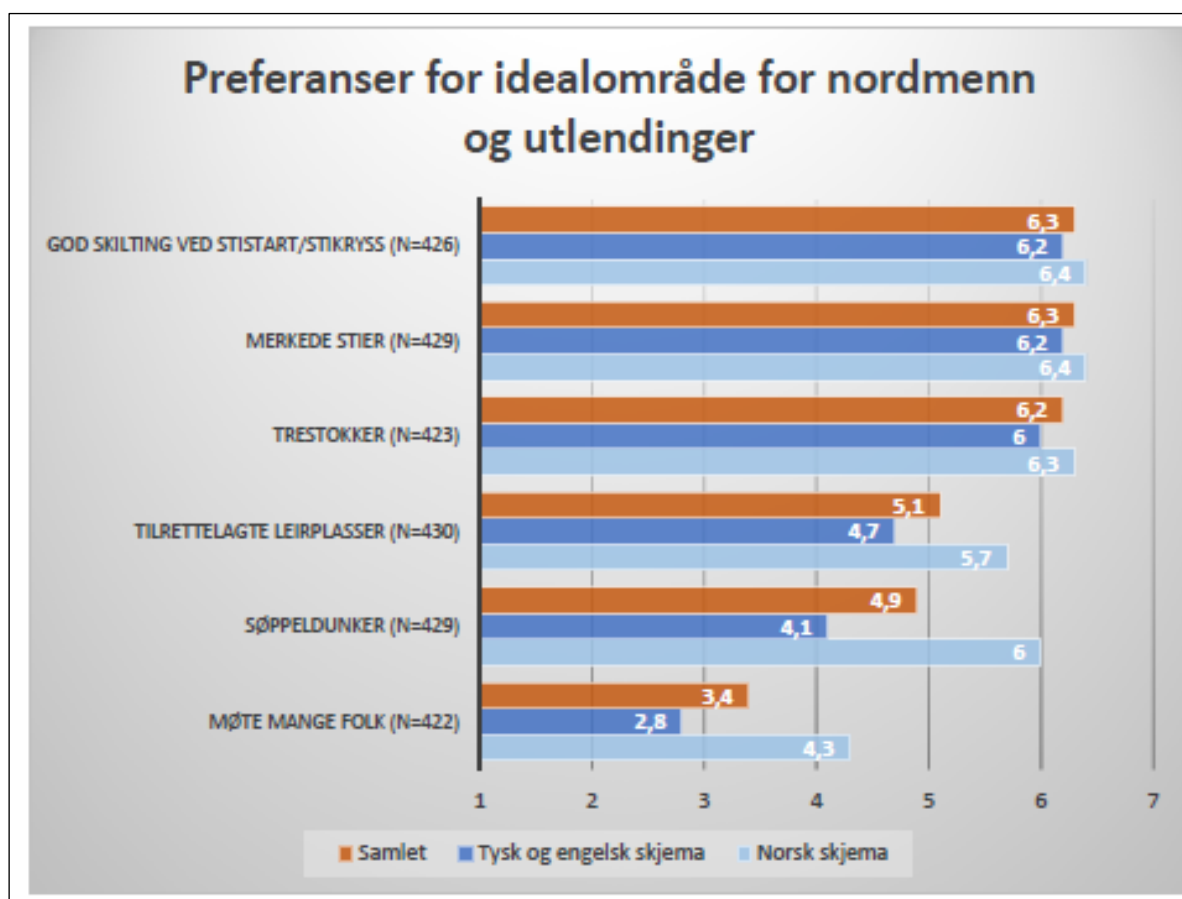
Når det gjelder ønske om tilrettelegging ser vi at de besøkende til Ånderdalen på generelt basis ønsker liten grad av tilrettelegging. De utenlandske brukerne foretrekker i større grad enn nordmenn liten tilrettelegging og vil i større grad være alene på tur. Utlendingene besøker nasjonalparkene i Norge for å oppleve urørt natur, få andre besøkende og enkel tilrettelegging.

Fornøydhhet

Datamaterialet viser at de som besøker Ånderdalen er veldig fornøyd med besøket, og at idealområdet for turbesøk i stor grad samsvarer med det de finner i nasjonalparken (Figur 6).

Generelt er respondentene over gjennomsnittlig positive til alle dimensjonene, med to unntak: at en møter mange andre friluftsfolk når en er på tur. Vi ser at de aller fleste ønsker merkede og godt skiltede stier, og gjerne også stokklegging over våt myr. Samtidig som mange er positive til ulike fysiske forvaltningstiltak er det også mange, i hvert fall de utenlandske som prefererer å kunne gå milevis uten å møte andre mennesker (gjennomsnittsverdi 5,3, n=248). At det finnes hytter med matservering og oppredde senger var de utenlandske også negative til og dette spørsmålet hadde

lavest gjennomsnittsverdi på 3,1 (n=241). I det norske spørreskjemaet ble det i stedet spurt om at det er opparbeid parkeringsplass der turen starter og at det finnes tilgjengelig informasjon om natur, kulturminner og historier om området du går i før du starter turen eller i løpet av turen. Disse spørsmålene fikk henholdsvis 6,5 (n=181) og 5,9 (n=185) i gjennomsnittsverdi og virker dermed å være verdsatte tiltak for de besøkende.

Figur 8. Respondentenes gjennomsnittsskår på ulike preferanser for deres «idealområde» på en skala fra 1 (svært negativt), via 4 (nøytralt) til 7 (svært positivt) og gjennomsnittsskår delt mellom nordmenn og utenlandske.

Type bruk og varighet.

Fottur er den klart vanligste aktiviteten blant respondentene, mens aktiviteter som sykling, organisert tur eller jakttur er det relativt få som gjør. Annet høsting-friluftsliv som fisketur og bær/sopptur er det en større andel som har som hovedformål med turen (14 %). Samlekategorien annet hadde nest høyest prosentandel på 8 % og her svarer de fleste av disse respondentene at de på en eller annen måte skal oppleve eller fotografere natur og dyreliv.

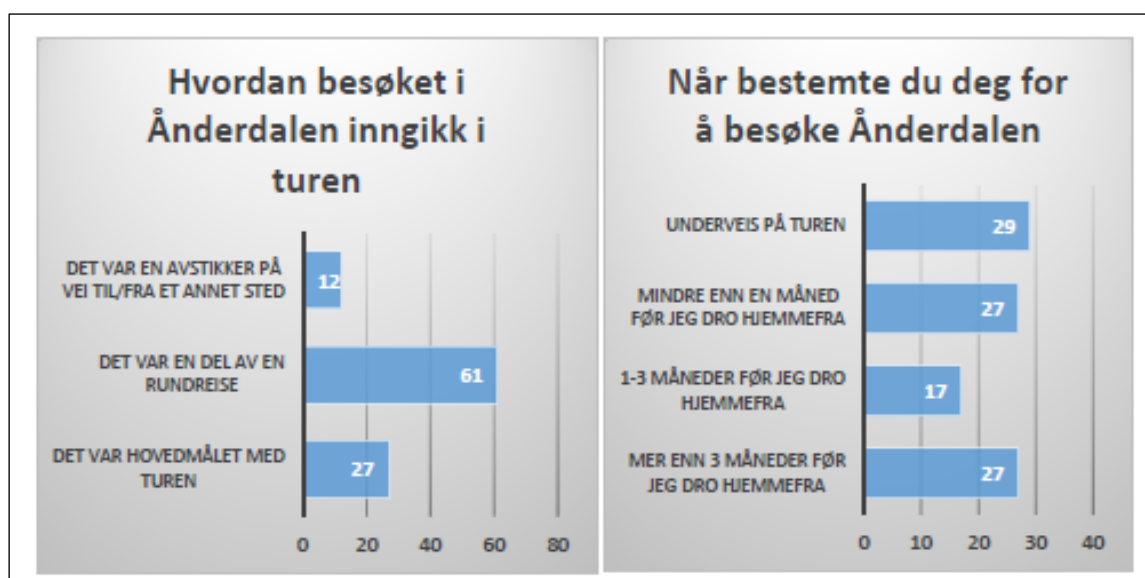
I etterundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi hvilke aktiviteter de hadde drevet med i Ånderdalen i løpet av det siste året. Aktivitetene ble delt i barmarksaktiviteter, vinteraktiviteter og sesong uavhengige. For det meste ser de besøkende i Ånderdalen ut til i stor grad utøve «tradisjonelle» aktiviteter. Uavhengig av sesong, var fottur den aktiviteten flest oppga at de hadde

bedrevet i området siste år, 96 % hadde gjort dette. En god del hadde også vært på topptur i barmarks-sesongen (20%), mens ingen hadde vært på topptur vinterstid. Når det gjelder andre barmarks-aktiviteter var det relativt mange som hadde drevet med de ulike høstingsaktivitetene. Rundt 25 % hadde vært på bær-plukking eller fisket og 2 % hadde vært på jakt. Rundt en tidel brukte turen til å trene/løpe/jogge og noen færre var i Ånderdalen for å bade. Blant de aktivitetene som i større grad er sesong-uavhengige var det fotografering og det å se på dyre- og plantelivet flest hadde gjort siste år. I underkant av halvparten hadde vært i området for å fotografere og i underkant av 30 % hadde vært der for å se dyre- og planteliv.

Et flertall av de besøkende i Ånderdalen var på dagstur (57 %), mens en litt mindre andel (43 %) var på en tur som varte over flere dager. Personene som gikk på dagstur gikk alt fra 1 til 12 timer med et gjennomsnitt på 4 timer. De som var på flere dagers tur var på tur med et gjennomsnitt på tre og en halv dag.

Ånderdalen nasjonalpark som besøksmål

I alt 62 % oppga at det var nøyte planlagt at de skulle besøke akkurat Ånderdalen, mens 38 % oppga at de like gjerne kunne ha besøkt et annet naturområde. De som bare hadde besøkt Ånderdalen en gang siste år fikk spørsmål om hvordan besøket i nasjonalparken inngikk i den turen de var på. Kun 27 % oppga at Ånderdalen var hovedformålet med turen, mens hele 61 % oppga at Ånderdalen var et besøksmål mens de var på rundreise. At den største andelen svarte at besøket var en del av en rundreise stemmer med andre nasjonalparker der NINA har tilsvarende data, der besøkene i nasjonalparkene i større grad er del av en rundreise eller var en avstikker på vei til/fra et annet sted.

Figur 9. Prosentfordelinger for hvilken betydning Ånderdalen hadde som besøksmål på reisen man var på (n=41) til venstre og beslutningstidspunkt for å besøke Ånderdalen (n=41) til høyre.

Informasjonsinnhenting, foretrukket informasjon og bruk av sosiale media

I etterundersøkelsen oppga 44 % (n=50) at de hadde skaffet seg informasjon om Ånderdalen før besøket. Internett og reisehåndbok var det over halvparten av de som innhentet informasjon som benyttet og var de informasjonskildene flest hadde brukt. Rundt 10 % hadde benyttet seg av informasjon fra bekjente/venner/familie, informasjonstavler, brosjyrer og turistinformasjon.

Dersom respondentene skulle motta mer informasjon fra forvaltningsmyndigheten er de foretrukne tidspunktene enten på parkeringsplasser/innfallsportene til området eller før avreise hjemmefra. Brukerne opplevde det som relativt greit å finne den informasjonen de ønsket.

En del personer av de besøkende oppga at de ikke var interessert i noen form for informasjon. Dette ser ut til å indikere at selv om i underkant av halvparten har innhentet informasjon før besøket sitt er de besøkende interessert i informasjon om området. Kart og turforslag er de mest ønskede temaene, tett fulgt av informasjon om spesielle attraksjoner. Litt over halvparten er også interessert i informasjon om naturen i området. Relativt mange – 49 % ønsker også å vite mer om verneformålet og hva som er tillatt/ikke tillatt innenfor nasjonalparken. Informasjon om kulturhistorien i området er også ønsket av mange av de besøkende. Tilbudet av tjenester som overnatting, bespisning og guidete turer/aktiviteter i og rundt verneområdet er per i dag begrenset og det er også færre av de besøkende som etterspør informasjon om dette, bortsett fra overnatting.

Internett, nasjonalparksenter og informasjonstavler og brosjyrer i selvbetjeningsautomater ved innfallsportene er de informasjonskanalene som flest foretrekker. De tre sistnevnte er kanaler som forvaltningen i stor grad kan påvirke, og dette gjelder dels også for informasjon via internett. En del kunne også tenke seg å innhente informasjon fra facebook, app, reisehåndbok, brosjyrer ved overnattingssteder/turisthytter og turistinformasjon/informasjonsenter.

Vi spurte om de besøkende hadde delt opplevelsene sine i Ånderdalen via sosiale media, og 52 % hadde det. Litt overraskende var det ingen som hadde delt flere ganger om dagen og at de fleste hadde kun delt en sjelden gang. Bilder var det klart mest vanlig måten å dele opplevelser på og alle som hadde brukt sosiale medier hadde delt bilder. I underkant av 30 % hadde delt tekst, mens en mindre andel på 4 % hadde delt video.

Opplevelsen av Ånderdalen nasjonalpark

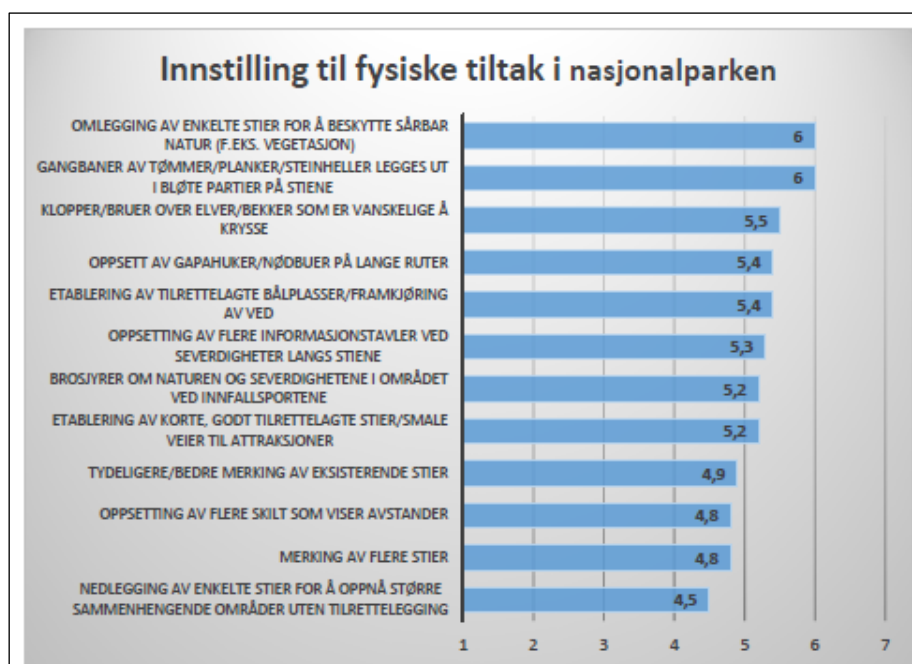
I alt 82 % av brukerne visste at Ånderdalen var vernet som nasjonalpark før de besøkte området, og alle respondentene synes det er positivt at Ånderdalen er nasjonalpark. Samtidig hadde det faktum at området er nasjonalpark ingen betydning for at en del av de brukerne valgte å besøke området. 12 % oppga at det ikke hadde betydning i det hele tatt. Den absolutt største andelen av brukerne sier imidlertid at det påvirket valget av besøket i mindre eller større grad. Om vi så sammenligner utlendinger og nordmenn når det gjelder hvilken rolle nasjonalparkstatusen spiller for besøket, så er det tydelig at denne er viktigere for utlendinger. Det er også en tendens til at førstegangsbesøkende legger mer vekt på nasjonalparkstatusen enn de som er erfarne i Ånderdalen. Oppsummert har nasjonalparkstatusen har sterkere appell til utlendinger enn

nordmenn, og kanskje særlig sterkt til førstegangsbesøkende fra utlandet. De aller fleste visste at Ånderdalen var vernet som nasjonalpark før de besøkte området (82 %, n=50). Ånderdalen blir i stor grad oppfattet som et villmarksområde. Halvparten opplever hele området som villmark, mens 48 % opplever deler av området som villmark (n=50). Av de 5 andre verneområdene som ble undersøkt samtidig i 2016 av NINA, hadde Ånderdalen høyest andel som opplevde hele området som villmark.

Synspunkter på forvaltning og tilrettelegging

I etterundersøkelsen ble brukerne bedt om å ta stilling til hvorvidt de var positive eller negative til ulike fysiske tiltak i nasjonalparken og til utvikling av tilbud i og i nærheten av verneområdet. 12 ulike tiltak ble presentert som kan være aktuelle i de fleste parker (Figur 6). Mange av tiltakene er knyttet til stien, men noen gjelder også tiltak ved raste-/overnattingsplasser, og andre informasjonstiltak. En annen måte å systematisere på er at noen er servicetiltak for brukerne, andre er tiltak som skal beskytte naturen, og noen er både og.

Generelt er brukerne positive til samtlige tiltak. Brukerne er minst positive til nedlegging av stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging. Omlegging av stier for å verne sårbar natur er brukerne derimot positive til, det er faktisk ett av to tiltak som oppleves mest positivt. Det andre tiltaket brukerne stiller seg mest positive til er at gangbaner av tømmer/planker/steinheller legges ut i bløte partier på stiene. Dette kan ses i sammenheng med hvilke endringer av tilrettelegging for friluftsliv brukerne ønsket hvor mange svarte nettopp å få klopper over våte partier. Å etablere gangbaner er så positivt for brukerne i Ånderdalen er gode nyheter for forvaltningen, da dette kan være et svært viktig tiltak for å kanalisere brukerne og hindre slitasje i sårbare våte myrområder. At gangbaner er ønskelig styrkes også av at det tredje tiltaket de besøkende er mest positive til er klopper/bruer over elver/bekker som er vanskelige å krysse. Andre endringer brukerne ønsket var mer merking av stier, men merking av flere stier får en relativt lav gjennomsnittsverdi i spørsmålet om innstilling til fysiske tiltak i nasjonalparken. Det kan dermed virke som om det er større uenighet om dette tiltaket. Innfallsporten et viktig informasjonspunkt. Her er både tilgang til brosjyrer om naturen og attraksjoner i området og info-tavler ved attraksjoner langs stiene populære tiltak.

Figur 10. Gjennomsnittsskår for hvordan en som bruker ville stille seg til ulike fysiske tiltak i Ånderdalen nasjonalpark på en skala fra 1 svært negativ til 7 svært positiv (n=50)

2.3.3 Reiseliv og lokal verdiskaping

Ånderdalen nasjonalpark ligger i det som reiselivet nå definerer som Senjaregionen. Senjaregionen er lokalisert i et område med sterk vekst og ligger mellom de to store «reiselivsmotorene» Lofoten og Tromsø. I en evaluering gjennomført for Statens vegvesen i 2019 kommer det frem at reiselivsbedriftene langs den nasjonale turistvegen på yttersiden av Senja har mer enn firedoblet sin verdiskaping fra 2010-2017. Dette er igjen langt høyere enn sammenlignbare bedrifter i Troms, Nord-Norge og nasjonalt som alle har hatt en positiv utvikling på ca. 50 prosent i samme periode. Gjennom analysen ble det også vist at den nasjonale turistveien også hadde økt lokale handelsbedrifters verdiskaping. Av verdiskapingen i reiselivsbedriftene var rund 50 % knyttet til overnatting, 30 % til servering og 20 % til aktiviteter.

I 2016 ble Visit Senja opprettet som destinasjonsselskap. Visit Senja region har to ansatte med lokaler i Kunnskapsparken på Finnsnes. Her er også Turistinformasjonen for regionen lokalisert. Visit Senja Region er et felles reiselivsorgan for reiselivsbedrifter, kommuner og organisasjoner i Senjaregionen, som har interesser knyttet til reiselivsnæringa og profilering av regionen og da spesifikt Senja og Dyrøy kommuner. Visit Senjaregionen representerer i underkant 50 medlemsbedrifter og 2 kommuner.

Visit Senja region har utviklet egen nettportal (<https://www.visitsenja.no/>) og utgir Senjaguiden, en brosjyre med turistinformasjon for Senjaregionen. Ånderdalen nasjonalpark har sin egen side i bladet.

Visit Senja Region ferdigstilte i 2020 *Masterplan Senjaregionen som attraktivt og bærekraftig reisemål*⁴. Visjonen er at reiselivet skal bidra til lokal verdiskaping og gode lokalsamfunn innenfor en forsvarlig ramme. I Masterplanen er det satt opp følgende mål:

- Doble økonomisk verdiskaping i løpet av 3 år
- Økt gjestfrihet
- Innbyggere som opplever reiselivsnæringen som en positiv kraft
- Økning i helårige arbeidsplasser
- Oppnåmerket «Bærekraftig reisemål»

For å nå målene er det satt opp følgende hovedstrategier:

- Besøksforvaltning som ivaretar natur og lokalsamfunn
- Rett gjest på rett sted til rett tid
- Langsiktighet og gjennomføringsevne.

Masterplanen for Senjaregionen er forankret i den regionale næringsplanen for Midt-Troms 2018-2022⁵. Planen omfatter kommunene Senja, Dyrøy, Sørreisa og Målselv, dvs. alle kommunene i Midt-Troms bortsett fra Bardu. Målet i næringsplanen er at "Midt-Troms skal bli den regionen i Nord-Norge med størst bærekraftig vekst i reiselivet".

Masterplanen skal være et strategisk rammeverk som skal peke ut en langsiktig retning. FNs bærekraftsmål og Innovasjon Norges prinsipper for et bærekraftig reiseliv ligger til grunn for utarbeidelsen av Masterplanen. Det grunnleggende premisset er at utviklingen skal være bærekraft i den forstand at den både skal ivareta natur, kultur, miljø, bidra til gode lokalsamfunn og lønnsomme bedrifter. Du kan lese masterplanen [her](#).

Ånderdalen nasjonalparkstyre og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vært med i arbeidet med Masterplanen som observatører i styringsgruppen. Der har vernemyndighetene fått være med å gi innspill til planen, hvor målet om målrettet besøksforvaltning og å ivareta verneverdiene i verneområdene stod sentralt.

I Masterplanen er anbefalingen at reiselivet, forvaltningen og kommunene foretar en overordnet soneinndeling av hele regionen: hvilke områder tåler og trenger trafikk og bør tilrettelegges for det, hvilke områder tåler det ikke. Besøksforvaltningen må sees i sammenheng med utviklingen av attraksjoner og besøksmål. Sonekartet blir også et viktig verktøy for å prøve å spre de besøkende til utvalgte områder innad i regionen som i dag har lite trafikk, men som har/kan utvikle attraktive opplevelser. For å gi det hele bildet bør sonekartet også vise det som er de viktigste attraksjonene i dag, og samt tilbud som en ønsker å utvikle i fremtiden.

⁴ Masterplan – Senjaregionen som attraktivt og bærekraftig besøksmål «Senja by invitation» Mimir AS Torill Olsen 2020.

⁵ Regional næringsplan for Midt-Troms 2018-2022.

Kartet over soneinndelingen skal følge to akser:

- Naturens og lokalsamfunnenes tåleevne
- Vanskelighetsgrad (for eksempel fra lett –middels – krevende)

De områdene som særlig bør vies oppmerksomhet er :

- Strekningen langs nasjonal turistveg
- nasjonalparker og verneområder
- andre naturområder
- bygder/lokalsamfunn

I Masterplanen belyses også at Miljødirektoratets design for Norges nasjonalparker legger til rette for at bedrifter med geografisk tilhørighet til nasjonalparker kan søke tillatelse til å benytte et såkalt «kommersielt merke» som markerer nærheten til nasjonalparken. Et slikt merke er en tydelig bekreftelse på samvirket mellom bedrifter og vernemyndighet, men er foreløpig lite utbredt. I forbindelse med besøksforvaltningsarbeidet bør en vurdere om dette skal innføres som et strategisk verktøy i Senjaregionen.

Sommeren 2019 ble det i forbindelse med arbeidet med Masterplanen gjennomført en elektronisk spørreundersøkelse blant gjestene i regionen. Lavt utvalg av respondenter gjør at undersøkelsen gjør at man her får frem tendenser, men som man må utøve forsiktighet ved tolking og ikke trekke klare konklusjoner fra. I analysen av undersøkelsen trekkes det frem at både norske og utenlandske respondenter er generelt fornøyde. Ført og fremst skyldes det *naturen, folkene og stillheten*. Få av respondentene opplever at det er overturisme i regionen i dag, samtidig som stillheten trekkes frem som en av de store fordelene. Negative kommentarer er knyttet til manglende infrastruktur, veistandard, fergekapasitet, manglende kollektivtransport, få attraksjoner og tilbud, lite av mat/lokal mat, samt at der er vanskelig å få innsikt i lokal historie m.m. Det ble også gjennomført spørreundersøkelse blant lokalbefolkningen i Senjaregionen. I sum kan svarene gi inntrykk av at innbyggerne har en del positive erfaringer med turismen i regionen, og at den manglende entusiasmen primært skyldes manglende infrastruktur og tilrettelegging, samt at en ikke ser tydelige økonomiske effekter i lokalsamfunnene.

Rundt nasjonalparken er det noen få bedrifter som tilbyr aktiviteter og guiding. Et fellestrekk ved disse bedriftene er at aktivitetene i hovedsak blir utøvd utenfor parken. I den grad man benytter nasjonalparken er dette etter DNT sitt stinett og i området fra Hyttekroa til Åndervatnet. Nasjonalparkstatusen til Ånderdalen blir brukt for å markedsføre destinasjonene og arrangementer rundt Ånderdalen. Ser man videre på de aktivitetene og den tilrettelegging som konkret blir tilbudt gjestene som kommer til området, er de vinklet mot naturen generelt, og i liten grad spesifikt rettet mot nasjonalparken. På vinteren er det toppturisme, nordlysturisme og hvalsafari som er grunnstammen i tilbudet. På sommeren er det de mange turmulighetene som blir trukket fram.

For det store flertallet av gjester som kommer til området er naturen primærattraksjonen. De mange aktiviteter og opplevelser som tilbys de besøkende vil være sekundærattraksjoner.

Flere og flere vil bruke mer tid på det reisemålet de har valgt seg ut. Vi ser at de besøkende velger et reisemål som base for andre utflukter, opplevelser og turer. Denne trenden er også forventet å fortsette. Ved et økende antall baseturister kan man forventet at dagsturtrafikken på stier og løyper, samt etterspørsel av aktiviteter vil øke. Dette kan igjen føre til et økt press på naturverdiene i nasjonalparken og randområdene. Trenden viser også at aktive familieferier der lek og læring kan pakkes inn som en del av ferien, er sterkt økende og er et tilbud nasjonalparken kan gi.

I arbeidet med besøksstrategien ønsker Ånderdalen nasjonalparkstyre mer kunnskap om reiselivets bruk av verneområdene og randsonene. Det ble derfor i 2017 satt i gang en kartlegging i form av en Questbackundersøkelse på nett som ble sendt til registrerte reislivsaktører i Senjaregionen. I tillegg ble noen relaterte organisasjoner inkludert i undersøkelsen – totalt omfattet den om lag 30 aktører. 12 virksomheter besvarte undersøkelsen.⁶ Du kan lese rapporten fra reiselivskartleggingen [her](#).

I undersøkelsen er omfang, type aktiviteter, bruk i dag og eventuell planlagt/fremtidig bruk er vurdert. I spørsmålene er det ikke differensiert på dagens bruk og planlagt/ønsket fremtidig bruk.

Omfang- bruk av nasjonalparken i reiselivssammenheng i nåtid og fremtidig bruk

- 44 % av reiselivsbedriftene bruker IKKE bruker nasjonalparken i dag.
- 12,5 % av reiselivsbedriften bruker parken i stor grad i dag, og 19 % bruker parken i liten grad.
- 31,3 % av reiselivsbedriftene som ikke bruker parken i dag har planer om å bruke den i tiden fremover.
- 12,5 % svarer at de bruker parken indirekte, som en del av sin markedsføring.
- Reiselivsbedriftene i undersøkelsen oppgir at de og deres kunder bruker Ånderdalen nasjonalpark og Lyngsalpan landskapsvernområde, ikke de øvrige store verneområdene i fylket (Øvre-Didalen, Reisa, Rohkunborri, Kvænangsfjellet).
- Ånderdalen nasjonalpark brukes gjennom hele året i reiselivssammenheng, med en topp om sommeren (juli-august), mens Lyngsalpan landskapsvernområde brukes primært i vintersesongen (februar-mai).

Type aktiviteter - både i parken og i parkens randsoner

Reiselivsbedriftene bruker eller kan tenke seg å bruke Ånderdalen nasjonalpark og parkens randsoner til et bredt spekter av aktiviteter, gjennom hele året.

Helårsaktiviteter

Overnatting, hytteutleie og guidede turer er aktiviteter reiselivsbedriftene tilbyr eller ønsker å tilby i Ånderdalen nasjonalpark gjennom hele året. Alle bedriftene som bruker eller ser for seg å bruke nasjonalparken tilbyr eller ønsker å tilby transport til parken, hele året.

⁶ Ånderdalen nasjonalpark, kartlegging av reiselivet i og rundt nasjonalparken, Senja næringshage 2018

Vinteraktiviteter: Hundekjøring, snøskuter, isklatring

Bedriftene i undersøkelsen kunne tenke seg å bruke parken til hundekjøring om vinteren (80 % ønsker å tilby dette i perioden januar til april). Snøskuter var med som et svaralternativ da denne undersøkelsen har blitt brukt av flere av nasjonalparkene i Troms. Det er ingen skutertrase i nasjonalparken i randsonen, så dette er ikke relevant for Ånderdalen. Ingen av respondentene bruker eller ser for seg å bruke parken til isklatring.

Sommer/høstaktiviteter: sykling, fiske, båtutleie, padling, klatring, jakt, guidede turer

I sommermånedene mai-august tilbyr eller ønsker reiselivsbedriftene å tilby guidet fiske, båtutleie, padling, sykling og klatring, eller andre guidede turer. Juli og august er høysesong for de fleste sommeraktivitetene. Om høsten, i september-oktober, er det flere som tilbyr eller ønsker å tilby guidet jakt. Guidet fiske har også en topp i september-oktober

Overnatting i parken

Kun 20 % av reiselivsaktørene oppgir at de overnatter med sine kunder inne i verneområdet. Av disse overnatter 6,7 % i telt, og 13,3 % i hytte. Det er kun to åpne buer som er tilgjengelig for overnatting, en gamle (Åndergammen) og en bu (Ånderbu) som administreres av Statskog. Nærmeste turistforeningshytte er Senjabu i Svandalen.

Tilgjengelighet og tilrettelegging

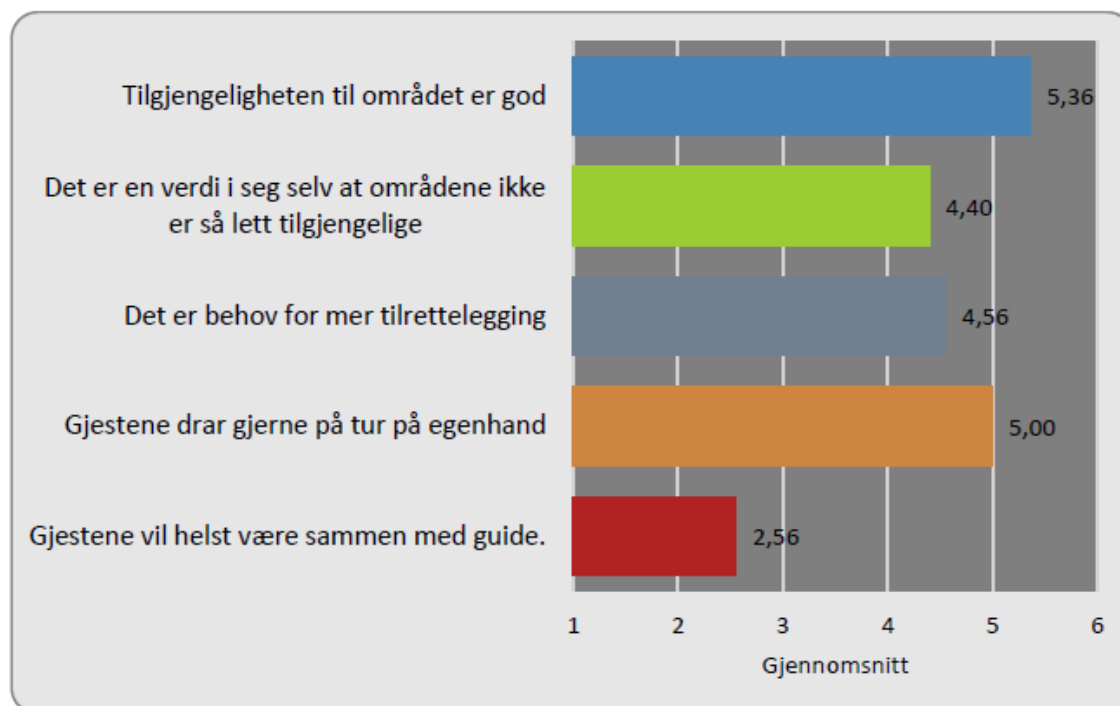
Som tabellen i Fig. 7 viser er de fleste respondentene enige i at tilgjengeligheten til området er god (73 % helt eller delvis enig, 27 % ingen formening). Halvparten av de spurte bedriftene mener at det har en verdi i seg selv at området er lite tilgjengelig, mens 33,3 % har ingen formening om dette. Halvparten av bedriftene er også helt eller delvis enige i at det er behov for mer tilrettelegging, mens 37,5 % ikke har noen formening om dette. Det ser også ut til at de fleste gjestene i dag foretrekker å dra på tur på egen hånd i nasjonalparken, 60 % av reiselivsbedriftene er helt eller delvis enige i dette, mens 33 % ikke har noen formening. Tilsvarende svarer kun 13 % at gjestene helst vil være sammen med guide, mens 40 % ikke har noen formening om dette.

Det at såpass mange av reiselivsbedriftene svarer at de ikke har noen formening på de ulike utsagnene rundt tilgjengelighet og tilrettelegging, er et funn i seg selv. Dette kan være et tegn på lav kjennskap til parken og den tilretteleggingen som finnes blant respondentene, eller at parken er lite brukt av bedriftenes gjester. Også det at flertallet av bedriftene som har besvart mener at det er behov for mer tilrettelegging, samtidig som de fremholder at gjestene gjerne drar på tur på egenhånd forsterker inntrykket av lav kjennskap til parken og fasiliteter der hos reiselivsbedriftene.

Sitater fra to av reiselivsbedriftene som har respondert på undersøkelsen:

- «Ånderdalen er godt tilrettelagt, med lett terreng, og de fleste av våre gjester velger å dra på egenhånd»

- «Gjester hos oss drar per i dag på egenhånd. Det er viktig å tilrettelegge for økt trafikk i kommende år, slik at man unngår slitasje, konflikter og annet».

Figur 11: Hvor enig er du i følgende utsagn (skala fra 1 til 5, der 1= helt uenig og 6 = helt enig). Figuren viser gjennomsnitt pr utsagn. Ingen formening var også et svaralternativ.

Kunnskap om nasjonalparken og tilgjengelig informasjon

Kunnskapsnivået om Ånderdalen nasjonalpark ser ut til å være på et brukbart nivå. Etter at undersøkelsene ble gjennomført har det blitt gjennomført guidekurs for reiselivsbedrifter som bruker nasjonalparken. Kunnskapsnivået hos gjestene virker å være lavere. Her er det også en stor andel av bedriftene som har liten formening.

23 % av bedriftene som har svart på undersøkelsen er fornøyde eller meget tilfredse med tilgjengeligheten til informasjon om parken, mens 15 % er lite eller meget lite tilfredse. Her er det 60 % som har valgt svaralternativ nøytral.

På direkte spørsmål om hvilken informasjon respondentene savner kommer det opp temaer som flora, fauna og kulturminner. Det kommer også frem at nettsiden til nasjonalparken/nasjonalparkstyret ikke er særlig god og har en annen målgruppe enn turister. Bedriftene ønsker at informasjonen tilgjengelig gjøres gjennom hjemmeside, brosjyre og app på flere språk, app, og skilting ved inngang/parkering både i Tranøybotn og Gjeska.

Viktigheten av tilrettelegging og tiltak som har blitt gjennomført

Nasjonalparkstyret har gjort flere tiltak i parken de senere år, og disse ser ut til å være viktige for bedriftenes bruk av parken. Særlig gjelder dette toalett, merking av stier og parkeringsplasser.

Tabell 2. Hvor viktig er de forskjellige tiltakene for din bedrift?

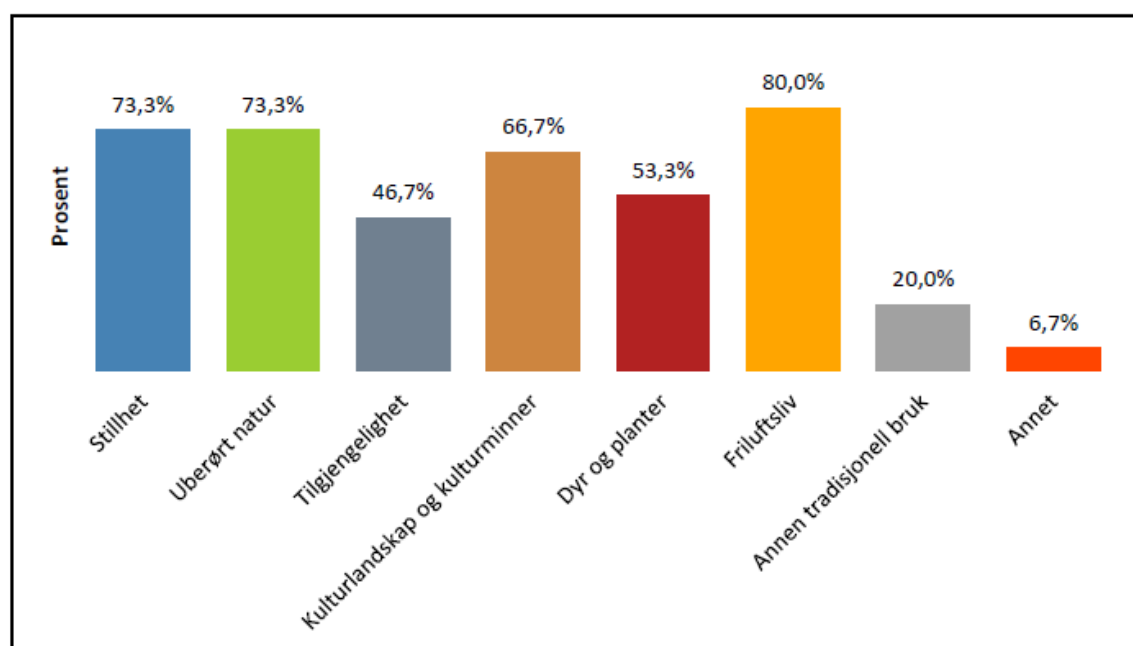
	Meget viktig
Parkeringsplasser ved innfallsport	80,0%
Informasjon ved Innfallsport	73,3%
Tilgang til bålplasser og brensel	73,3%
Toalett	86,7%
Bruer og klopper	78,6%
Bord og benker	57,1%
Merking av stier	86,7%

Betydning av nasjonalparken for reiselivsbedriftenes markedsføring

I undersøkelsen har man målt betydningen av nasjonalparken for reiselivsbedriftenes markedsføring. Her fremkommer det at kun 7 % av respondentene mener at verneområdene har betydning for bedriftens markedsføring. 21 % svarer at det ikke har noen formening om dette, mens et klart flertall på 71% mener at nasjonalparken ikke har betydning for markedsføringen av bedriften.

Hvilke verdier er viktig for dere å ta vare på i verneområdene?

Basert på undersøkelsen ser det ut til at «Friluftsliv» er den viktigste verdien ved Ånderdalen nasjonalpark for reiselivsbedriftene. Verdier som «uberørt natur», «stillhet», «Kulturlandskap og kulturminner» oppleves også som meget viktig å ivareta. «Dyr og planter» ser ut til å oppfattes som middels viktig, det samme gjelder «tilgjengelighet». Sistnevnte kan ses i sammenheng med at parken oppleves som godt tilgjengelig i dag, «annen tradisjonell bruk» virker å være minst relevant for reiselivsbedriftene i dag.

Figur 12. Bedriftene ble spurt om hvilke verdier som de mener at er viktig å ta vare på i nasjonalparken.

Utfordringer i forhold til å bruke nasjonalparken i reiselivssammenheng?

På spørsmål om det er noen spesielle utfordringer med å bruke verneområdet i reiselivssammenheng svarer fler at de er redde for at det skal bli for stor trafikk til verneområdene, slik at det blir slitasje. For en del av respondentene er det avstanden til nasjonalparken som begrenser bruken. Tilgang til parkering, toalett og renovasjon sees også som utfordringer.

Oppsummering og konklusjoner fra kartlegging av reiselivsbedriftene i Senjaregionen

De viktigste funnene i rapporten er at Ånderdalen nasjonalpark bør bli mer synlig på relevante nettportaler. Nasjonalparkstyrets egen nettside er godt synlig når man søker informasjon om Ånderdalen nasjonalpark, men denne har forbedringspotensial, i forhold til å treffe turister som målgruppe og i forhold til språk.

Reiselivsbedriftene ønsker å bruke nasjonalparken fremover, selv om det kun er 44 % av de spurte som bruker parken dag. En del av reiselivsbedriftene bruker parken aktivt i sin markedsføring, men her er det også et stort potensial for at flere ser verdien av dette og synliggjør Ånderdalen enda mer i sin markedsføring. Dette kan sees i sammenheng med at flere av reiselivsbedriftene som er undersøkt ikke nevner nasjonalparken på egne hjemmesider, og at det kun er en av bedriftene (Norwegian Wild-Tranøybotn camping) som gir parken stor oppmerksomhet på egen nettside. Parken oppleves som tilgjengelig, og turister kan lett besøke parken på egenhånd. Likevel er det flere av bedriftene i undersøkelsen som ikke har noen formening om flere av spørsmålene rundt informasjon og tilgjengelighet, noe som tyder på behov for mer informasjon.

Med bakgrunn i funnene i rapporten bør Ånderdalen nasjonalparkstyre ta hensyn til følgende i arbeidet med forvaltningsplan og besøksstrategi:

Synlighet på relevante nettportaler

Det bør utarbeides en kommunikasjonsstrategi for nasjonalparken.

På flere av de undersøkte nettportalene er ikke nasjonalparken(e) omtalt i det hele tatt, dette gjelder blant annet Visit Norway og Nordnorsk reiseliv. Nasjonalparkstyret bør sørge for korrekt omtale (på norsk og engelsk) av Ånderdalen nasjonalpark på relevante nettportaler.

Forslag til forbedring av egen nettside (www.nasjonalparkstyre.no/anderdalen)

Nasjonalparkstyrets egne sider kommer høyt opp i trefflista på googlesøk, både på norsk, tysk og engelsk. Her må det utarbeides engelsk og tysk tekst. Det fremkommer fra undersøkelsen at reiselivsbedriftene opplever informasjonen på nasjonalparkstyrets nettsider som lite relevant for dem/turister, så her bør det sees på om man skal justere innholdet for å nå denne målgruppen bedre. Dette kan for eksempel gjøres ved å lage en egen «underside» som er spesielt tilpasset for turister/besøkende. Her kan man for eksempel fremheve hva som er unikt med området («reason to go»), beskrive hvordan man kommer seg til Ånderdalen nasjonalpark, i tillegg til turbeskrivelser og overnattingsmuligheter i parken. Man kan også linke til Visit Senja regionen sine nettsider for å finne overnattingsmuligheter/andre opplevelser i regionen.

En observasjon i rapporten er at det er i dag liten eller ingen kobling mellom informasjonen på nett om Ånderdalen nasjonalparken og hvordan komme seg dit.

Tilgjengeliggjøring og tilpasse informasjon, for å få flere reiselivsbedrifter til å bruke parken i sin egen markedsføring

Ved å aktivt tilgjengeliggjøring av informasjon om parken for reiselivsbedrifter og turister, på en måte som er tilpasset målgruppenes informasjonsbehov vil kunne være med på å øke bruken, og igjen få reiselivsbedriftene til å se markedsføringsverdien av nasjonalparken. Dette kan gjøres for eksempel gjennom tilpasning av egne nettsider, andre relevante nettportaler, brosjyre eller app, eller gjennom å holde guidekurs for reiselivsbedriftene slik Ånderdalen nasjonalparkstyre allerede har gjort.

Merknader til funn i reiselivundersøkelsen.

Besøkskartlegging og reiselivsundersøkelse i forbindelse med planarbeidet har gitt nyttig grunnlagsmateriale til besøksstrategien og kommunikasjonsplanen. Denne besøksstrategi og kommunikasjonsplanen beskriver de strategier og virkemidler nasjonalparkstyret legger til grunn for å få en bærekraftig besøksforvaltning av Ånderdalen nasjonalpark.

2.4 Annen relevant kunnskap

I dag er Ånderdalen nasjonalpark synlig på flere arenaer og det blir gjennomført ulike tiltak for å informere om nasjonalparken. Sázzá Senja naturhus har funksjon som besøkscenter og viktig informasjonspunkt for å formidle om Ånderdalen nasjonalpark og de andre verneområdene på Senja. De fleste tiltakene som blir initiert av forvaltning blir gjennomført av Statskog Fjelltjenesten. I tillegg har Statens naturoppsyn ansvaret for ferdselsregistreringene i nasjonalparken.

2.4.1 Innfallsportene rundt Ånderdalen nasjonalpark

Ånderdalen nasjonalpark er lett tilgjengelig fra flere startpunkt i randsonen av nasjonalparken. I arbeidet med besøksstrategien er det valgt ut hva som skal være innfallsporter og startpunkter. Noen etablerte startpunkter har nasjonalparkstyret valgt å ikke fremheve da det kan foreligge uavklarte forhold med grunneiere, utfordringer med slitasje på stiene eller at stiene fra disse startpunktene går inn i sårbare områder som nasjonalparkstyret ønsker å skjerme for ferdsel. På Figur 13 ser man et oversiktskart med de innfallsportene og startpunktene nasjonalparkstyret ønsker å utvikle og som er tatt inn i tiltaksplanene.

Vedlagt besøksstrategien er det lokalitetsbeskrivelser (Vedlegg 1) i form av faktaark hvor det gis en situasjonsbeskrivelse, planlagte tiltak, natur og kulturverdier, rolleavklaring på hvem som står bak tiltaket og eventuelt hvem som er ansvarlig for drift.

Figur 13. Kart over nasjonalparken med definerte innfallsporter, startpunkt og hovedstinett. 1. Innfallsporten i Tranøybotn, 2. Innfallsport i Gjeska, 3. Startpunkt Flakstadvåg, 4. Startpunkt Olaheimen, 5. Startpunkt Kaperdalen, 6. Infopunkt-naturinformasjonssenter Sázzá.

2.4.2 Senja kommune som nasjonalparkkommune

Senja kommunestyre vedtok 4.2.2021 enstemmig om å søke om status som nasjonalparkkommune og ble samme år godkjent som nasjonalparkkommune. Status som nasjonalparkkommune blir tildelt av Miljødirektoratet etter gitte kriterier⁷.

En nasjonalparkkommune har områder som er vernet som nasjonalpark. Kommunen skal aktivt legge til rette for besøkende som vil oppleve nasjonalparkene og områdene rundt, samtidig som natur- og verneverdier blir tatt vare på.

Nasjonalparkkommunen har som aktør under merkevaren ansvar for å bidra, stimulere og legge til rette for lokal verdiskaping og næringsutvikling. Nasjonalparkkommunen har ansvar for tilrettelegging for kundereisen innenfor kommunens grenser, utenfor nasjonalparkens grenser. Nasjonalparkkommunen har et medansvar når det gjelder hvordan kommune og

⁷ Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker

verneområdestyre skal samarbeide om bidrag, stimuli og tilrettelegging i og utenfor nasjonalparken. Kundereisen gir gode rammer for dette og det er avgjørende at partene er bevisst sine roller og oppgaver, og at de utfyller hverandre og arbeider godt sammen. I et kundereiseperspektiv bør det være en sømløs overgang mellom områdene i og utenfor verneområdene. Vernegrensene skal være tydelige og det bør oppleves som positivt å komme inn i et verneområde. Kommuneplanen bør derfor komplettere besøksstrategien for nasjonalparken.

Nasjonalparkkommunen skal arbeide aktivt med å fylle rollen som aktør under merkevaren. Dette skjer gjennom tiltak i egen regi eller i samarbeid med andre aktører som nasjonalparkstyret, besøkssenter, næringsliv, grunneiere, frivillige organisasjoner og andre det er naturlig å samarbeide med. Tiltak som bidrar til at opplevelsene i kundereisen blir så gode som mulige for de gjestene som besøker våre områder skal prioriteres.

Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker kan du lese [her](#).

2.4.3 Besøkssenter nasjonalpark - Sáǰǰá Senja naturhus

Sáǰǰá Senja naturhus (Naturhuset)) er lokalisert i tidligere Øverbotn skole med utstilling, kafé, kultursal, kontorer og lokaler for kurs og konferanser, kunst og kultur og et utvendig informasjon- og aktivitetsområde. Bygget (Sáǰǰá) som Naturhuset er lokalisert i fungerer også som en næringsklynge og flere lag og foreninger er samlokalisert i bygget. I tillegg er Sáǰǰá et forvaltningsknutepunkt for Ånderdalen nasjonalparkstyre.

Den interaktive utstillingen Sáǰǰá Senja Folk & Natur beskriver naturen og kulturen på Senja med spesielt fokus på Ånderdalen nasjonalpark og de andre verneområdene på Senja. I utstillingen finner man også en kulturhistorisk del, der den markesamiske kulturen – både reindrifta og kystfisket – har fått bredt fokus. Det er etablert et friluftsamfi og en natursti i tilknytning til Sáǰǰá, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har utviklet og satt opp et informasjonspunkt utformet som en fuglekasse i storformat. Denne kan de besøkende gå inn i og få informasjon om fugler, våtmarker og verneområder på Senja. Gjennom naturstiens forskjellige poster vil de besøkende få økt forståelse for biologisk mangfold og bærekraft gjennom praktiske øvelser og observasjoner. Naturhuset jobber med utvikling av utearealet til å bli et lærings- og aktivitetsområde for barnefamilier.

Det er en uttalt målsettingen er at Sáǰǰá også skal utvikles til å bli en viktig aktør innenfor natur- og kulturbasert reiseliv og et forvaltningsknutepunkt for både kommunal og offentlig forvaltning.

Guidekurs

Naturhuset har i samarbeid med nasjonalparkstyret, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Midt-Troms museum og Visit Senjaregion utviklet og gjennomført flere vertskapskurs/guidekurs for reiselivsaktørene, lag og foreninger i regionen. Gjennom kurset sørger vi for at de ansatte i lokale bedrifter og andre brukere av nasjonalparken, har kunnskap om verneområdene og naturverdiene, og kan formidle dette videre til sine gjester.

Ånderdalens venner

Ånderdalen nasjonalparkstyre og Naturhuset har tatt initiativ til å etablere en venneforening for Ånderdalen nasjonalpark. Venneforeningen administreres av Naturhuset. Målsettingen med venneforeningen er å ha et lavterskeltilbud og et kontaktpunkt for de lokale brukerne av nasjonalparken. Venneforeningen arrangerer foredrag om naturen og kulturhistorien i nasjonalparken og ulike tematurer i randsonen og inn i nasjonalparken.

2.5 Sammenstilling av kunnskap, muligheter og utfordringer

Kunnskapsgrunnlaget i Ånderdalen nasjonalpark vurderes som tilfredsstillende. Med de kartleggingene som er gjennomført har man kunnskap om både verneverdiene og brukerne. Dagens ferdsel i nasjonalparken er klart definert langs stinettet og ferdselen er i hovedsak konsentrert i perioden fra medio juni til utgangen av august. I tillegg så ser man en trend de siste tre årene med økt ferdsel i perioden februar-juni i de vestlige delene av nasjonalparken. Denne økningen er knyttet til Randone -topptur aktivitet.

Det blir viktig å overvåke utviklingen i området. For Ånderdalens del er det per i dag relativt godt samsvar mellom både nåværende bruk, de besøkendes brukspreferanser og forvaltningsmålene for nasjonalparken. Den kunnskapen som er om brukerne, sammen med kunnskap om blant annet sårbarhet, kulturminner, vegetasjon og reindrift i området, er et godt utgangspunkt for å utvikle en forvaltningsplan og besøksstrategi, der ulike hensyn ivaretas og balanseres på en god måte.

Ånderdalen nasjonalpark er lett tilgjengelig fra flere startpunkt. Det går vei i stor grad rundt hele nasjonalparken. Unntaket er i de sør-vestlige delene mellom Flakstadvåg og Rødsand med Selfjorden som et sentralt landskapsrom. Denne delen av nasjonalparken er også den minst besøkte delen av nasjonalparken.

Det er ingen veier inn i nasjonalparken, noe som medfører at det kreves en fysisk innsats for å komme inn i nasjonalparken. Fjell, vann og elver fungerer som naturlige barrierer for mange besøkende. Dette samsvarer også med de ønskede brukeropplevelsene for de besøkende, som ønsker seg områder med lite tilrettelegging og villmarkspreget natur som det er utfordrende å ferdes i.

Kunnskapsgrunnlaget viser at enkelte områder av nasjonalparken tåler økt besøk uten at det vil true verneverdiene, dette avhenger av når på året ferdselen foregår. Det er i områder hvor en tidligere har gjennomført skjøtselstiltak som har størst potensiale for økt ferdsel. I tillegg så vil kanalisering av ferdsel i randsonen av nasjonalparken gjøre at man kan avlaste stiene og områdene inne i nasjonalparken.

Innfallsporten i Tranøybotn med universelt utformet sti og etablert rundløype til et utkikkspunkt, er et eksempel på et slikt tilbud hvor de besøkende kan gå en kort tur «car-walk» fra parkeringsplassen og inn til utkikkspunktet for så å returnere til parkeringsplassen.

Området ligger i randsonen og grenser mot nasjonalparken. Her kan en utvikle tilbudene videre og evt. tilrettelegge for at lokalt reiseliv kan bruke området som en del av sitt tilbud

Et annet eksempel er Gjeska området vest i nasjonalparken. Der kan man gjennom enkel tilrettelegging og kanalisering av ferdsel legge til rette for at de besøkende kan gjennomføre korte dagsturer inn til Gjeskefossen eller opp til Henrikhovvatnet.

Ånderdalen nasjonalpark er et viktig område for sårbare naturtyper, truede og sårbare arter. Spesielt er hekke- og yngletiden en sårbar periode hvor det er viktig å unngå forstyrrelser. Med hensyn til dette er det i enkelte områder ikke ønskelig med mer ferdsel i perioden 1. mars til 31. juli. Disse områdene blir skjermet og nasjonalparkstyret ønsker ikke å tilrettelegge for ferdsel i disse områdene.

Nye ferdselsformer som sykling, kiting, hundekjøring, randonee ol. Kan påvirke verneverdiene negativt ved at det åpner for flere besøkende i nasjonalparken og at disse får lengre rekkevidde en tradisjonelle fjellvandrere har.

Gjennom bruksanalyse reindrift er det fremkommet at dagens besøk i nasjonalparken er akseptabelt for tamreindriften, men en økning i volum inn i nasjonalparken vil mest sannsynlig ikke forenlig med bærekraftig reindrift. Dette under forutsetning av at det ikke åpnes for nye ferdselsformer og at ferdselen kanaliseres fortrinnsvis i randsonen og skjer etter dagens mønster. En dreining av ferdsel til sårbare perioder og områder vil medføre en merbelastning for reindriften som også kan påvirke verneverdiene negativt.

Utviklingen som ses i økende besøkstall i Ånderdalen kan bli en utfordring for fremtiden, både med tanke på naturverdier, men også besøksopplevelsen. Brukerne søker i stor grad stillhet og ro og ønsker ikke å møte mange andre mennesker på sine turer.

Det er viktig at forvaltningstiltak og tilrettelegging ivaretar nasjonalparkens urørte preg. Tilbakemeldingene fra reiselivsnæringen og brukerundersøkelsene er at de besøkende ønsker et enkelt friluftsliv, og de ønsker å oppleve villmark i stille og rolige omgivelser uten for mange andre besøkende. Ånderdalen oppfattes i svært stor grad som et villmarksområde og det er en høy andel av brukerne som ønsker liten grad av tilrettelegging i nasjonalparken. I denne sammenheng vil nasjonalparkstyret legge til grunn en differensiert forvaltning av nasjonalparken for å ivareta verneverdiene og brukeropplevelsen.

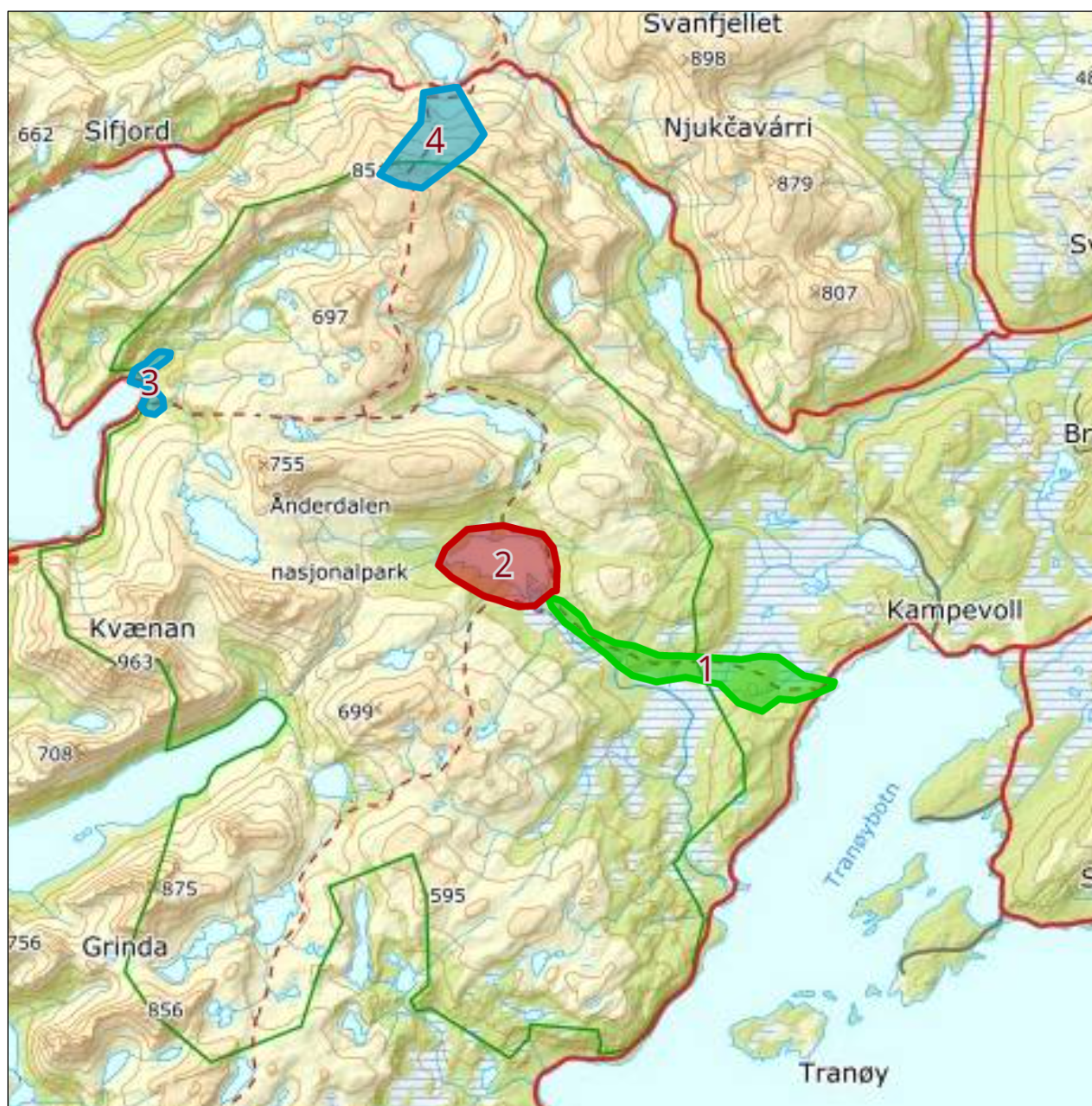
Den svært store andelen med førstegangsbesøkende, og også mange utenlandske besøkende, gir noen klare fordeler i forhold til det å tilrettelegge for å kanalisere de besøkende dit man ønsker. Disse brukergruppene er ikke kjent i området fra før og tar trolig lettere til seg informasjon om turmuligheter. For å kanalisere de besøkende til rundtur eller turer til attraksjoner kan tilretteleggingen være etablering av utkikkspunkt, bålplasser, broer og kloppegging av partier. Det blir viktig å forklare brukerne hvorfor tiltakene er gjennomført. God informasjon knyttet til sårbare verdier som slitasjesvak vegetasjon, kulturminner, sårbare arter av fugl og tamreindrift og samiske tradisjoner knyttet til dette, vil for mange føre til en bedre brukeropplevelse. Nasjonalparkstyret ønsker å informere ved infopunkt, startpunkt og ved innfallsportene.

Kanaliseringen bør gi den opplevelsen som de besøkende forventer, knyttet til stillhet og ro i urørte omgivelser. Attraksjoner i Ånderdalen er ifølge de besøkende knyttet til urskogpreget furuskog, myrområder, elver/fosser, samt utsiktspunkt der man kan se større deler av nasjonalparken. En kanalisering bør utformes slik at de besøkende har mulighet til å finne stille og rolige plasser å være for seg selv langs traseen (i området).

Senja kommune er en nasjonalparkkommune under merkevaren Norges nasjonalparker. Målsettingen må være at kommunen og nasjonalparkstyret arbeider felles under merkevaren med tilhørende verdier. Dette vil danne grunnlag for fellesprosjekt som det er viktig at nasjonalparkstyret deltar i. Eksempler på dette kan være etablering av informasjonspunkt, innfallsporter, utkikkspunkt, turstier, vertskapskurs/guidekurs osv.

Ved å sammenstille eksisterende kunnskap om verneverdier, reiselivet, de besøkende og annen kunnskap, er det fire områder i / ved nasjonalparken som trer tydeligere frem enn andre områder. Disse fire områdene defineres som fokusområder i besøksstrategien og har følgende felles trekk:

- My bruk (relativt sett) både sommer og vinter til ulike typer aktiviteter.
- Utfordringer med vegetasjon slitasje og erosjon.
- Viktige områder for tamrein
- Viktige funksjonsområder for vilt.
- Det etableres «vill» bålplasser og det brytes på de gamle furutrærne i parken (*gjelder kun for Innfallsporten i Ånderdalen og områdene rundt Åndervatnet*).

Figur 14 Fokusområder i Ånderdalen nasjonalpark som er viktige i besøksforvaltningen.

3 Mål, strategier og tiltak

3.1 Hovedmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

Delmål:

- Sikre og ivareta verneverdiene i et langsiktig perspektiv.
- Gi besøkende gode opplevelser gjennom høy kvalitet på informasjonspunkt, innfallsporter, utkikkspunkt og naturinformasjonssenter.
- Utvikle tilrettelagte utkikkspunkt og attraksjoner.
- Gi besøkende mulighet til å oppleve stillhet og ro i nasjonalparken.
- Sette Ånderdalen nasjonalpark og randområdene til nasjonalparken i stand til å motta et økende antall besøkende uten at dette over tid forringer verneverdiene.
- Bidra til økt verdiskaping i lokalsamfunnene rundt nasjonalparken gjennom gode opplevelser for besøkende og forbedret omdømme til Ånderdalen nasjonalpark.
- God samhandling med reiselivet, brukergrupper og kommunen i randområdene og i nasjonalparken.

3.2 Strategier og tiltak

Ånderdalen nasjonalparkstyre skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

3.2.1 Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.

I Ånderdalen nasjonalpark er det overlappende arealbruk mellom folk og tamrein. I områder med høyt ferdselstrykk av personer vil dette føre til at tamrein i mindre grad bruker området. Dette gjelder spesielt de østlige delene ved Hyttekroa og Åndervatnet. For å sikre tamreinen tilgang på beiter og å opprettholde trekkveiene mellom sommer- og vinterbeite og kalvingsområdet, er det viktig at ferdselen ikke øker i områder som i dag har lavt ferdselstrykk. I tillegg er det viktig å ikke stimulere til økt bruk av stier i områder som tamreinen bruker i dag. Dette gjelder spesielt i de vestlige områdene, der økt ferdsel kan føre til en fragmentering av tamreinens leveområde om sommeren.

Ånderdalen ligger i en region med økende turistaktivitet. I tillegg er Ånderdalen et attraktivt turmål for hytteeiere og lokalbefolkningen i regionen. En stor andel av de besøkende ønsker å følge tilrettelagte stier og løyper. Erfaringer fra Segla nord på Senja, der tilrettelegging medførte en økning fra et par hundre i 2005 til 6 000 besøkende på 3 år, har vist at nærområdene til Ånderdalen responderer på tilrettelegging og markedsføring. Dette gir forvaltningen mulighet til å styre mye av trafikken i og rundt Ånderdalen nasjonalpark.

Det høye antall besøkende på populære turstier tilsier at nasjonalparkstyret må gjøre aktive valg for å styre ferdsel. For å sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken vil det å legge til rette for attraktive turer og attraksjoner til områder som kan tåle et høy ferdselstrykk, være med på å skjerme større deler av nasjonalparken. Å skjerme deler av nasjonalparken for økt trafikk vil i tillegg til å sikre leveområdene for tamrein og sårbare viltarter, gi et tilbud til besøkende som ønsker å oppleve mindre tilrettelagt natur, samt stillhet og ro.

Kanalisering av ferdsel handler ikke kun om fysisk tilrettelegging. Hva som blir kommunisert ut til besøkende, reiselivsnæring og lokalbefolkning, er også viktige grep for å kanalisere ferdsel. Hvilke stier og områder som blir trukke fram, og hvilke områder som ikke blir kommunisert, er viktige tiltak i kanalisering av ferdsel. I tillegg vil informasjon og kunnskap om sårbarheten til viktige verneverdier være med på å øke forståelsen for at enkelte områder blir skjermet.

3.2.1.1 Tiltak

- Utvikle attraksjoner, utkikkspunkt og turer utenfor nasjonalparken
- Støtte opp om arbeidet med å etablere besøkssenter nasjonalpark/naturinformasjonssenter
- Gjennom informasjon, styre besøkende til områder som tåler høyt ferdselstrykk
- Tilrettelegge utvalgte stier innenfor nasjonalparken til å tåle et høyt ferdselstrykk.

Effekten av tiltakene skal være å:

- kanalisere ferdsel til turer og attraksjoner utenfor nasjonalparken
- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- Kanalisere den ferdsel som er innenfor nasjonalparken til områder med stor ferdsel i dag
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme viktige funksjonsområder med tamrein og vilt for økt ferdsel

Nasjonalparkstyret vil gjøre sitt beste for at det ikke skal bli konflikt mellom ulike brukergrupper. Det skal bl.a. utarbeides informasjon om tamrein/beitedyr i området og viktigheten av å ha hunder i bånd

I vedlegg 1 er det laget lokalitetsbeskrivelser av aktuelle områder for tilrettelegging og informasjon. Områdene er valgt ut fra hvor det allerede er stor ferdsel (jfr. kap. 2.2.2), og området er robust og takler mere besøk.

3.2.1 Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.

Gode opplevelser for den besøkende er et mål i besøksstrategien. Merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker gir et god og velfundert beskrivelse av hvordan vi kan framstå ovenfor besøkende. Ved å implementere Merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker i møte mellom besøkende og Ånderdalen nasjonalpark, vil kommunikasjonen vi har ovenfor besøkende være av høy kvalitet, og samtidig være gjenkjennelig i forhold til andre nasjonalparker og profilering gjennom Innovasjon Norge.

Ved å utvikle randsonen med utkikkspunkt, turer, attraksjoner og naturinformasjonssenter vil vi kunne gi opplevelser av natur og Ånderdalen for nye grupper som ikke er så kjent med natur og nasjonalparker. Innenfor grensene til nasjonalparken skal fokuset for tilrettelegging rette seg mot tradisjonelle turgåere.

Lykkes besøksforvaltningen med å gi besøkende gode opplevelser vil dette være et viktig bidrag til lokalt næringsliv. Gjennom gode opplevelser og forbedret omdømme, vil dette gjøre det attraktivt for næringsaktører og arrangement å bruke Ånderdalen i sin markedsføring og produkt utvikling. Ved å kunne tilby autoriserte guider vil lokalsamfunnet kunne øke denne verdiskapingen ytterligere.

3.2.1.1 Tiltak

- Implementere merkevarerstrategien for Norges nasjonalparker på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Jobbe videre med prosjektet som kartlegger og avklarer hvilke tilretteleggingstiltak som skal gjennomføres på eksisterende møteplasser mellom nasjonalparken og besøkende. I tillegg skal prosjektet kartlegge og avklare plassering og utforming på nye møteplasser mellom besøkende og nasjonalparken. Prosjektet skal omfatte både stistarter, utkikkspunkt, informasjonspunkt og naturinformasjonssenter.
- Fokuserer på tradisjonell friluftsliv og historisk bruk av nasjonalparken ved å definere nasjonalparken som villmark med liten grad av tilrettelegging. Etablere et prosjekt som gjør en tilstandsanalyse av gammene (4 stk) som ligger i randsonen og inne i nasjonalparken. Vurdere om disse skal istandsettes slik at brukerne har muligheter til å bruke gammene som åpne buer og på den måten få innblikk i tidligere tiders bruk av nasjonalparken.
- Bidra med kunnskap og ramme faktorer i forhold til å utvikle konseptet guidekurs, i et nært samarbeid med Senja kommune og reiselivsnæringen.

Effekten av tiltakene skal være å:

- ønske besøkende «Velkommen inn» i møter med Ånderdalen nasjonalpark
- øke opplevelsen og omdømmet til nasjonalparken
- gjennom å bli ønsket «Velkommen inn» og et godt omdømme, gjøre det attraktivt for næringsaktører og arrangement å bruke Ånderdalen nasjonalpark i sin markedsføring og produkt utvikling.
- Øke verdiskaping i og ved nasjonalparken i forbindelse med guidede turer.

3.2.3 Øke informasjon og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

Reiselivskartleggingen viser at Ånderdalen nasjonalpark i liten grad blir brukt som arena for å utøve kommersiell virksomhet. Samtidig ser man at nasjonalparkstatusen i noen grad blir brukt for å markedsføre destinasjonene og arrangementer rundt Ånderdalen. Gjennom besøksforvaltningen ønsker vi å bygge videre på dette. Ved å tilby bilder og film som kan profileres på arrangement og ved destinasjonene er vi med på å forbedre omdømmet til Ånderdalen nasjonalpark og Senja i sin helhet. En aktiv rolle i informasjonsarbeidet gjør at forvaltningen selv sikre budskapet i kommunikasjonen av nasjonalparken.

Økt kunnskapen om naturverdier generelt og verneverdiene i Ånderdalen spesielt er viktige grep for å verne om naturen. Rundt forvaltningen av Ånderdalen er i dag flere tiltak som styrker bevisstheten om naturen rundt oss (se kap. 2.1.5). Disse tiltakene er rette mot lokalbefolkning, reiselivsaktører og skoler. Støtte opp om det pågående arbeidet, samt videreutvikle kunnskapsformidlingen, vil være viktige tiltak for å fremme stolthet, forståelse for vern og verneverdier i Ånderdalen nasjonalpark.

I forbindelse med markering av Ånderdalen nasjonalpark som 50-år i 2020 ble det utarbeidet en film i samarbeid med det tyske filmselskapet Filmfluss. Filmen kan du se [her](#)

3.2.3.1 Tiltak

- Økt synlighet på arrangement og i medier.
- Bygge opp en pool av film og bilder.
- Gå aktivt inn for å plassere informasjon om Ånderdalen nasjonalpark og merket for Norges nasjonalparker i medier og på arrangement.
- Utvikle en felles handlingsplan med Senja kommune og Visit Senjaregionen for bruk og utrulling av ny merkeprofil for Norges nasjonalparker.
- Kurs om naturverdier for lokale reiselivsbedrifter og lokalbefolkning.

Effekten av tiltakene skal være å:

- økt besøkendes bevissthet om at de er i område med nasjonalpark
- økt kunnskapen til besøkende om nasjonalparken
- gjøre det attraktivt for næringsaktører å bruke Ånderdalen i sin markedsføring og produkt utvikling
- skape lokalt stolthet og engasjement for natur- og kulturverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

4 Tiltaksplan

For å lykkes med besøksforvaltningen i Ånderdalen nasjonalpark er det nødvendig med en aktiv forvaltning. Hvilke type tiltak som skal settes inn hvor, og når, vil kunne endre seg alt etter hvordan behovet er. Rammevilkårene vil også legge føringer for hvordan tiltaksplanen utformes. Tiltaksplanen vil derfor være en dynamisk plan der en tenker langsiktig. Tiltaksplanen skal være 4-årig, men skal kunne rulleres årlig. Tiltaksplanen er vedlagt i excel-format (Vedlegg 2).

Litteraturliste

Birkeland, I., Kristiansen, G., Oddane, B., Arnesen, G. og Nilsen, K. W. 2010: Kartlegging av biologisk mangfold i Ånderdalen Nasjonalpark. Ecofact rapport 25. 76 s

Designmanual for Norges Nasjonalparker <https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/>

Evju, M., Hedger, R., Nowell, M., Vistad, O.I., Hagen, D., Jokerud, M., Olsen, S.L., Selvaag, S.K. & Wold, L.C. 2020. Slitasje og egnethet for stier brukt til sykling. En feltstudie og en GIS-modell. NINA Rapport 1880. Norsk institutt for naturforskning

Forskrift om endring i verneforskrift for Ånderdalen nasjonalpark i Tranøy og Torsken kommuner, Troms fylke: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2018-06-22-987>

Johansen, K.S., Arnesen, G., Haugland, Ø. 2018. Basiskartlegging i utvalgte verneområder i Troms og Finnmark. Ecofact rapport 550

Klima- og miljødepartementet. 2016. Melding til Stortinget nr. 14. (2015-2016) Natur for livet. Norsk handlingsplan for naturmangfold.

Klima- og miljødepartementet. 2016. St.meld.nr. 18. (2015-2016). Friluftsliv- Natur som kilde til helse og livskvalitet.

Klima- og miljødepartementet. 2019. Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene.

Norges nasjonalparkkommuner og nasjonalparklandsbyer. Kriterier for nasjonalparkkommuner for å være aktører under merkevaren Norges nasjonalparker.

Miljødirektoratet. 2015. Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder. M-415/2015.

Miljødirektoratet. 2015. Veileder Innfallsporter, informasjonspunkt, startpunkt og utkikkspunkt. M-417.

Miljøverndepartementet. 2005. St.meld.nr. 21. (2004-2005). Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand.

Miljøverndepartementet. 2007.St.meld. nr. 26. (2006-2007). Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand.

Mimir AS. Masterplan Senjaregionen som attraktivt og bærekraftig besøksmål. Senja by invitation. 2020.

Nasjonalparker som turistattraksjoner

http://www.umb.no/statisk/ina/seminarer/Reiseliv/Haukeland_nasjonalparker.pdf

Norconsult. Landskapskartlegging Ånderdalen nasjonalpark. 2017. Landskap og geologisk mangfold i Ånderdalen nasjonalpark.

Sametinget. Undersøkelse av samiske kulturminner i Ånderdalen nasjonalpark. Befaringsrapport. Oddleif Mikkelsen. 2010.

Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017 Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA Rapport 1371. 77 s.

Snøhetta. 2015. Merkestrategi for Norges nasjonalparker. Miljødirektoratet

Senja næringshage og Ånderdalen nasjonalparkstyre. Ånderdalen nasjonalpark. Kartlegging av reiselivet i og rundt nasjonalparken. 2018

Troms fylkeskommune. Ånderdalen nasjonalpark. Tranøy og torsken kommuner. Registrering av kulturminner, kulturmiljø og eldre murer. Befaringsrapport Kulturetaten 2010.

Ånderdalen i ditt hjerte. Hans Kr. Eriksen. Norges Nasjonalparker bind 6. 1973

Norges nasjonalparker

Ånderdalen nasjonalpark kan beskrives som kontrastenes rike.

Ånderdalen nasjonalpark ligger på Senja og er vernet for å ivareta et mangfoldig nordnorsk kystlandskap. Fra de skogkledde dalene på innersida til de høge og ville fjellene som møter storhavet i vest. Nasjonalparken er et viktig område for biologisk mangfold og har gamle kulturhistoriske spor som gjenspeiler bruken av området.

Vandring i Ånderdalen nasjonalpark. Foto: Andre G Bonotto.

Kontaktinformasjon Ånderdalen nasjonalparkstyre

Telefon:	+47 77642220 +47 48 15 22 90
E-post:	aanderdalen@statsforvalteren.no
Nett:	www.anderdalennp.no
Post:	Tranøyveien 1261, 9304 Vangsvik
Besøksadresse:	Tranøyveien 1261, 9304 Vangsvik

Vedlegg 1. Lokalitetsbeskrivelser- Besøksstrategi Ånderdalen nasjonalpark

Prosessdokument som vil redigeres etter hvert som ny kunnskap om områdene foreligger.

Innfallsporter, startpunkt og infopunkt i Ånderdalen nasjonalpark som fremheves i besøksstrategien

I besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark har nasjonalparkstyret valgt å ta utgangspunkt i eksisterende stinett og infrastruktur. Nasjonalparkstyret har en klar målsetting om å kanalisere ferdsel på eksisterende stier og i større grad legger til rette for ferdsel i randsonen av nasjonalparken.

I denne lokalitetsbeskrivelsen har vi laget fakta ark med beskrivelse av dagens status mhp tilrettelegging og bruk, hvilke verneverdier og kunnskapsgrunnlag det er i området, forvaltningsmessige utfordringer og eventuelt planlagte tiltak for områdene.

Lokalitetsbeskrivelsene kan også brukes av Senja kommune i planarbeid med etablering av innfallsporter eller i arbeidet med etablering av statlig sikra friluftslivsområder.

Nasjonalparkstyret er i prosess med både Senja kommune og Statskog SF for å få på plass gode avtaler om drift og ikke minst få en rolleavklaring i besøksforvaltningen i tilknytning til Ånderdalen nasjonalpark.

1. Innfallsport Ånderdalen, **2.** Innfallsport Gjeska, **3.** infopunkt/startpunkt Flakstadvåg, **4.** Startpunkt Olaheimen, **5.** Startpunkt Bumannsvatnet/Kaperdalen og **6.** Besøkssenter nasjonalpark. Rød linje er DNT vandreruta Senja på langs som går gjennom nasjonalparken. Blå linjer er tilkomstløyper og etablerte stier i randsonen av nasjonalparken i tilknytning til etablerte innfallsporter.

Lokalitetsnr 1 Innfallsport Ånderdalen

Innfallsport	Ånderdalen (Tranøybotn)
Funksjon:	Innfallsport
Tilleggstype	Startpunkt Utkikkspunkt
Prosjekteier	Senja kommune og Ånderdalen nasjonalparkstyre
Samarbeidspartnere	Midt-Troms friluftsråd, NFU Senja, Statskog SF
Status:	I utvikling og planlagt ferdig høsten 2021.

Lokalisering:

Innfallsporten ligger på innersiden av Senja på vestsiden av Tranøyfjorden. På folkemunne kalles parkeringsplassen til nasjonalparken og der hvor stien starter inn mot nasjonalparken «Hyttekroa». Parkeringsplassen ligger på andre siden av fylkesveien (FV860) i forhold til Hyttekroa/Tranøybotn camping (Norwegian Wild AS). Nasjonalparkstyret har valgt å kalle lokaliteten **Innfallsport Ånderdalen**.

Forvaltningsmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark,

Besøksstrategi

Ånderdalen nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

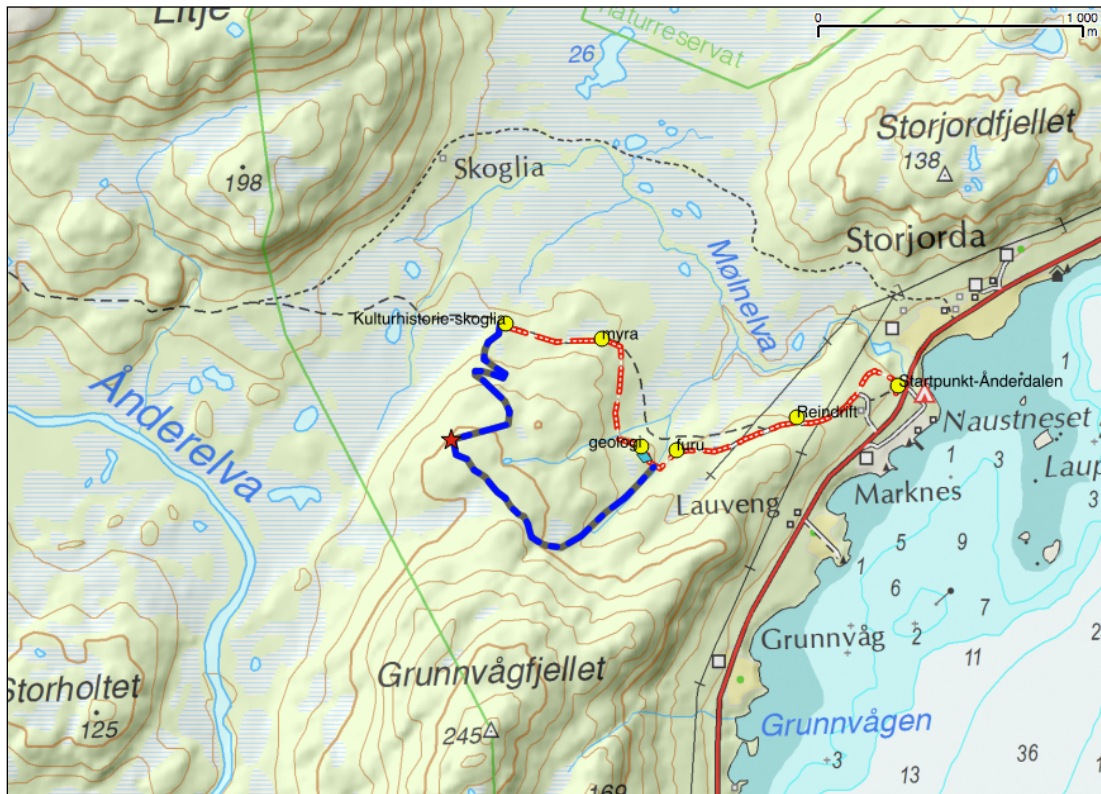
Eksisterende situasjon

Dette er den innfallsporten til nasjonalparken som er mest benyttet av besøkende. Frem til 2018 var det en parkeringsplass med plass til ca. 15 biler. Stien gikk de første 800-900 meterne på en gammel skogsbilvei og fortsatte videre innover mot nasjonalparken på en sti som gikk over klopplagte myrer og grunnlendt furuskog. Det var flere steder på stien betydelig slitasje og det var etablert stivifter på over 50 m i bredde enkelte steder. For å redusere tråkkaskader i myrområdene var det lagt ut klopper i enkelte delstrekninger.

Tranøy kommune fikk i 2019 etablert en ny parkeringsplass med friluftstolett, en universelt utformet sti fra parkeringsplassen og ca. 2 km innover mot nasjonalparkgrensen. Etter 1 km er **Besøkspunkt Álddovuopmi** (Visitor point Álddovuopmi) etablert med bålplasser, benker,

vedskjul og friluftstolett.

Fra parkeringsplassen er det ca. 2,7 km inn til nasjonalparkgrensen og ca. 6 km til rasteplassen ved Åndervatnet. Ånderdalen nasjonalparkstyret har sammen med Statskog SF etablert en rundløype i tilknytning til innfallsporten. På rundløypen er det etablert et utkikkspunkt, **Utkikkspunkt Ånderdalen**, med en gapahuk og bål plass med benker og vedskjul.

Oversiktskart av parkeringsplassen ved Hyttekroa, universelt utformet sti (rød stiptet linje) og besøkspunktet markert med grønn polygon. Gule punkt er informasjonsplakater/temaplakater langs stien. Blå heltrukken linje er en rundturløype (natursti) med utkikkspunkt Ånderdalen (rød stjerne) på Grunnvåg fjellet.

Besøksstall

Siden 2013 har besøksstallet økt hvert år med ca. 20 %. Ved den nye rundløype ble det i perioden 23.6.21-10.12.21 registrert 3500 passeringer. De siste årene har det ikke vært besøksregistrering på stien til Åndervatnet men vi estimerer at rundt 6000-8000 personer har brukt denne stien pr år de siste 2-3 årene. I 2020 var det pga Covid 19 spesielt mange nordmenn, finlendere og tyskere som var på besøk i nasjonalparken.

Slitasje og erosjon

Etter at man fikk etablert den universelt utformede stien og lagt til rette med rundløype på Grunnvåg fjellet har man fått kanalisert ferdselen mer i randsonen på de etablerte stiene. Det er fortsatt mye ferdsel på stien opp til Åndervatnet og der er det økende utfordringer med slitasje på stien. Nasjonalparkstyret overvåker utviklingen og vurderer fortløpende behov for ytterligere klopplegging eller om man skal legge om stien i enkelte partier. Et alternativ som også vil bli vurdert er om man ved rasteplassen ved Første Velten skal informere de besøkende om at det derifra og inn mot Åndervatnet er begrenset med tilrettelegging på

stien og at det blir en mer krevende sti å ferdes på. Dette kan gjøres for å nå målsetningen om å kanalisere ferdselen i randsonen av nasjonalparken. Ved de etablerte bålplassene er det vedskjul med tørr ved. Dette ser vi at brukerne benytter seg av og man har redusert omfanget av at brukerne bryter på tørrfuru i nasjonalparken. Det etableres en del nye bålplasser langs Åndervatnet og dette følges opp av Fjelltjenesten. De fjerner de bålplassene som ikke er tilrettelagt av forvaltningen.

Lokal forankring

Tiltaket er beskrevet i arealplan til Senja kommune. Tiltaket har vært ute på høring og det er gitt dispensasjon til tiltaket. Inkludert i Ånderdalen nasjonalparkstyrets forvaltningsplan og besøksstrategi. Det er etablert en styringsgruppen med representanter fra grunneierlag, lag og foreninger, Senja kommune, Statskog og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Planlagte tiltak

Utforming og videre planlegging vil legge til grunn Miljødirektoratets veileder for innfallsporter, merkevaremanualen, samt Ånderdalen nasjonalparkstyret egen besøksstrategi.

Ved stistart på parkeringsplassen har nasjonalparkstyret satt opp en informasjonstavle med en generell informasjon om nasjonalparken. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har satt opp en informasjonstavle med informasjon om Vardnesmyra naturreservat som man har innsyn i når man ferdes langs stien. Langs stien er det også bli satt opp stistarttavler som informerer de besøkende om de ulike stiene og turmålene i området.

Langs stien fra parkeringsplassen er det satt opp temaplakater med informasjon hvor man kan lære om natur, landskap, reindriften og kulturhistorien i nasjonalparken. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har satt opp en temaplakat om Vardnesmyra naturreservat langs stien. Dette er universelt utformet slik at personer med funksjonsnedsettelser kan få utbytte av dette. Det jobbes også med å utvikle stien som en sansesti for synshemmede, hvor det er ønskelig å ta i bruk en utviklet ap med lyd og bilder/animasjoner. Ved besøkpunktet vil det etableres en gamme som skal fungere som en åpen dagsturhytte og som kan brukes ved forskjellige aktiviteter ved besøkpunktet. Da nasjonalparken er viktig beiteområde for rein og i noen grad brukes som sauebeite vil nasjonalparkstyret ved stistart sette opp opplysningskilt om beitende rein og husdyr.

Langs rundløypa på Grunnvågfjellet planlegger nasjonalparkstyret å få etablert en natursti med stolper med uttrekkskort. Temaet blir økosystem og de ulike faktorene som utgjør økosystemet i Ånderdalen og i tillegg fokus på sporløs ferdsel. Dette vil være på et slikt nivå at det er tilpasset elever i grunnskolen men vil også være interessant for alle besøkende av innfallsporten. Det er etablert et enkelt friluftstolett i tilknytning til utkikkspunktet

Effekt av tiltak

Området er godt tilrettelagt og tåler mye besøk. Vegetasjonen i området består imidlertid av grunnlendt mark og mye fuktige områder med myr og fuktsig, og vil kunne være sårbar dersom ferdselen i området ikke styres til stiene. Stiene må merkes godt. Tiltaket ligger i sin helhet utenfor nasjonalparken. Den etablerte rundløypen på Grunnvågfjellet vil være med å redusere presset på stien som går inn til Åndervatnet og er dermed et godt skjøtselstiltak

ved at den kanalisere ferdsel i stor grad utenfor nasjonalparken.

Med de planlagte tiltakene ønsker nasjonalparkstyret å:

- Formidle natur og kulturverdier i nasjonalparken
- kanalisere ferdsel til turer og attraksjoner utenfor nasjonalparken
- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- Kanalisere den ferdsel som er innenfor nasjonalparken til områder med stor ferdsel i dag
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme områder med verdifulle og sårbare naturtyper
- Skjerme viktige funksjonsområder for viltet og tamrein for økt ferdsel

Kunnskapsgrunnlag

Naturmangfold

Det er gjennomført biologisk kartlegging i området og det er ikke registrert verdier i området som kan ta skade eller forringes av tiltaket.

Mangler data fra sårbarhetsanalysen (Sallir AS) kommer høsten 2021.

Kulturminner

Vi har fått tilbakemelding fra kulturminnemyndighetene at det ikke foreligger noen registreringer i området og at de heller ikke ser behov for å gjennomføre nye kartlegginger i dette området.

Reindrift

Lokaliteten ligger i Sør-Senja reinbeite distrikt sitt område. Distriktet bruker området som beiteområde hele året. Det gjennomføres årlige dialogmøtet med reinbeitedistriktet.

Etter innspill fra Reindriftsforvaltningen har det opprinnelig planlagt besøkpunktet blitt flyttet nærmere parkeringsplassen for å unngå forstyrrelser/konflikt med en nærliggende flyttvei for tamrein.

Påvirkning/bruk, trusler

Det går en sti gjennom lokaliteten, ellers lite påvirkning. Telting og bruk av dødt trevirke utgjør en potensiell trussel.

Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):

De tilrettelagte områdene må overvåkes og driftes i samarbeid med Senja kommune og Statskog SF (Fjelltjenesten). Det er viktig at tilretteleggingen er av god kvalitet og at man inviterer til sporløs ferdsel. Man bør følge opp med informasjon og tiltak dersom søppel og «villhogst» i området blir et problem.

Bevaringsmålet er at det ikke skal etableres nye stier i området og at ferdselen skal gå på de etablerte stiene. Det skal ikke være søppel i området og bryting og hugging av tørrfuruene skal ikke forekomme.

Kilder: Arnesen, G (red). Birkeland, I., Nilsen, K., Kristiansen, G 2011: Kartlegging av verdifulle naturtyper i Berg, Torsken, Tranøy, Lenvik og Sørreisa. Ecofact rapport 84. 47 s + 6 vedlegg

Lokalitetsnr 2 Innfallsport Gjeska

Innfallsport	Gjeska
Funksjon:	Informasjonspunkt
Tilleggstype	Startpunkt
Prosjekteier	Senja kommune
Samarbeidspartnere	Midt-Troms friluftsråd, Ånderdalen nasjonalparkstyre, Sametinget, Troms og Finnmark fylkeskommune, Midt-Troms museum
Status:	I planprosess Inkludert i Ånderdalen nasjonalparkstyrets forvaltningsplan og besøksstrategi.

Lokalisering

Gjeska ligger i den nordvestre delen av nasjonalparken. Områdene i tilknytning til fylkesvei 232 ligger utenfor nasjonalparken. Selve Gjeskedalen ligger i nasjonalparken.

Planområdet er lokalisert på begge sidene av fylkesvei 232 i Gjeskebotn. Fra fjæra og opp til Gjeskafossen. Lokaliteten ligger skjermet og er solvendt og omgitt av høye fjell. Det er trolig gunstig lokalklima om sommerhalvåret. Gjeskafossen og Gjeskaelva bidrar til et fuktig lokalklima i tilstøtende områder.

Området har god utsikt til nasjonalparken, og det ligger et stort vernet kulturminneområde på nedsiden av fylkesveien.

Forvaltningsmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

Besøksstrategi

Ånderdalen nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

Eksisterende situasjon

Gjeska benyttes en god del til friluftsliv spesielt om sommeren og høsten. Det er startpunkt for stien inn til Sør-kapervatnet og videre ned til Åndervatnet og Tranøybotn. Det er også en merket sti opp til Gjeskeheia og Henrikhovvatnet. De siste årene har Gjeskefossen inne i Gjeskedalen blitt mer brukt som turmål, spesielt en del reiselivsbedrifter på Senja tar med seg besøkende inn til fossen. I Gjeskebotn på nedsiden av fylkesveien er det et større kulturminneområde. Området brukes mye til teltning og både bobiler og campingvogner stilles opp i den øvre delen nært veien. Det er satt opp et skilt som informerer om

kulturminner i området og er plassert ut et bord med benker hvor det er laget en bål plass like ved.

Det er ingen godkjente parkeringsplasser i området. Oppstilling av bobiler, campingvogner og parkering for øvrig i tilknyttet til kulturminneområdet er ikke ønsket fra grunneiere og kulturminnemyndighetene.

Lokal forankring

Rådgivende utvalg til nasjonalparkstyret har vært med på befaring i området. Det er gjennomført flere møter med grunneiere og lokalbefolkning. Senja kommune jobber nå videre med planene for å få det forankret i kommunens planarbeid. Ånderdalen nasjonalparkstyre har beskrevet tiltaket i sin besøksstrategi. Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune som kulturminnemyndigheter er involvert og har gjennomført befaringer i området.

Planlagte tiltak

Det har vært et ønske fra kulturminnemyndighetene, Senja kommune og nasjonalparkstyret å få utarbeidet en helhetlig plan for hvordan området skal forvaltes. Senja kommune jobber med å sikre deler av området som et statlig sikret friluftslivsområde. Det er gjennomført en forstudie av med etablering av ny parkering med toalett og en rasteplass. Målet er å få etablert en parkering bort fra kulturminneområdet og kanalisere ferdselen både i kulturminneområdet og innover Gjeskedalen på etablerte stier. Parkeringsplassen skal bli et startpunkt for alle stiene som går inn i nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ønsker å sette opp en informasjonstavle ved parkeringsplassen og turskilt som angir turmål i nasjonalparken.

Bilde av nedre del av Gjeska med inntegnet planlagte tilrettelegger i området.

Vurdering effekt.

Dersom man får gjennomført planlagte tiltak vil området bli mer robust og tåle mer besøk. Vegetasjonen i området består imidlertid av mye lyng og mose, og vil kunne være sårbar dersom ferdselen i området ikke styres til stien. Stien må merkes godt og i enkelte fuktige partier bør det vurderes om det skal legges klopper.

Med de planlagte tiltakene ønsker nasjonalparkstyret å:

- kanalisere ferdsel til turer og attraksjoner utenfor nasjonalparken
- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- Kanalisere den ferdsel som er innenfor nasjonalparken til områder med stor ferdsel i dag
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme områder med verdifulle og sårbare naturtyper
- Skjerme viktige funksjonsområder for viltet og tamrein for økt ferdsel

Kunnskapsgrunnlag

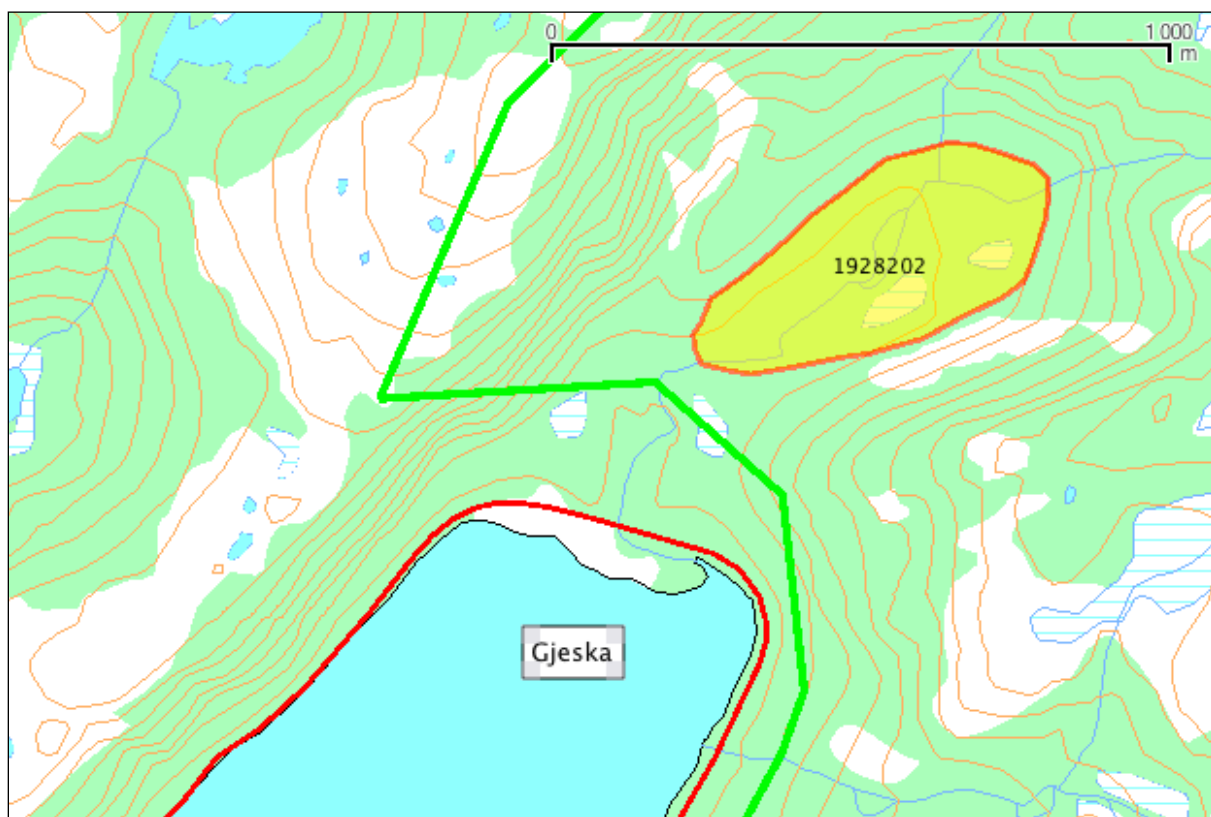
Naturmangfold

Området ble undersøkt av Ingve Birkeland og Gunnar Kristiansen 3.10 2010 i forbindelse med Ecofacts kartlegging av verdifulle naturtyper i Berg, Torsken, Tranøy, Lenvik og Sørreisa.

Slåttemark av finnskjeggeng/sausvingeleng-utforming (90%) og fossesprøytsone av moserik utforming (10%) . Tresjiktet domineres av bjørk, men med enkelte innslag av gråor, hegg, flere vierarter og rogn langsmed elva. Spesielt i raspåvirkede arealer vest i dalgangen forekommer det mye rogn. Slåttemarken ligger nedenfor Gjeskafossen på begge sider av elva. Den har vært beita av sau etter ca. 1950. Feltsjiktet er dermed relativt åpent, men det har kommet inn mye sølvbunke, og nokså storvokst bjørk og rogn. Den er muligens fortsatt i en tilstand hvor den kan restaureres, men det krever videre undersøkelser. I skråningene er det et godt utviklet busksjikt med vierkratt og einer. Det er plantet noen furu spredt i nedre del av lokaliteten. Feltsjiktet domineres av arter som finnskjegg, rødsvingel, sølvbunke, skogstorkenebb, vendelrot, sløke, småmarimjelle. I området ved fossen er det i tillegg strutseving, sauettelg, hengeving, skogstjerneblom, skogstjerne, og skogarve.

Det forekommer en del død ved av særlig rogn. På læger av rogn ble det blant annet registrert seljekjuke og nettkjuke av mindre vanlige arter. Videre ble det registrert enkelte mer uvanlige ascomyceter som kvistbeger, brun putesopp og ildhavskål på rogn der potensialet for funn av mer sjeldne ascomyceter ble vurdert som relativt stort.

Mangler data fra sårbarhetsanalysen og skjøtelsesplan slåttemark (Sallir AS)

Gammel slåtte- og beitemark i Gjeskebotn. Gjeskafossen i bakgrunnen . Foto: Ingve Birkeland.

Vilt

Det er registrert en rik fuglefauna i lokaliteten med liryte, rugde, gråtrost, ringtrost, måltrost, rødvingetrost, gjerdesmett, strandsnipe, fossekall, gråsisik, bjørkefink og løvsanger.

Fjellsidene i vest benyttes enkelte år som hekkeområde av dagrovfugler som fjellvåk og tårnfalk.

Kulturminner

I Gjeskabetn (Giska) er det registrert et samisk boplass like utenfor nasjonalparken nede ved sjøen. Boplassen ligger på neset ved munningen av Gjeskelva (ID 27603 i Askeladden). På andre siden av elva er det også registrert ei enkeltstående hustuft (ID 56987). Til boplassen har det også tilhørt utmarksslåtter som ligger i Gjeskadalen.

Reg ID27503

Dette er et intakt samisk boplassmiljø med velbevarte tufter og anlegg med forskjellig alder og funksjon. De vinter om en livsform der fiske og husdyrhold har stått sentralt.

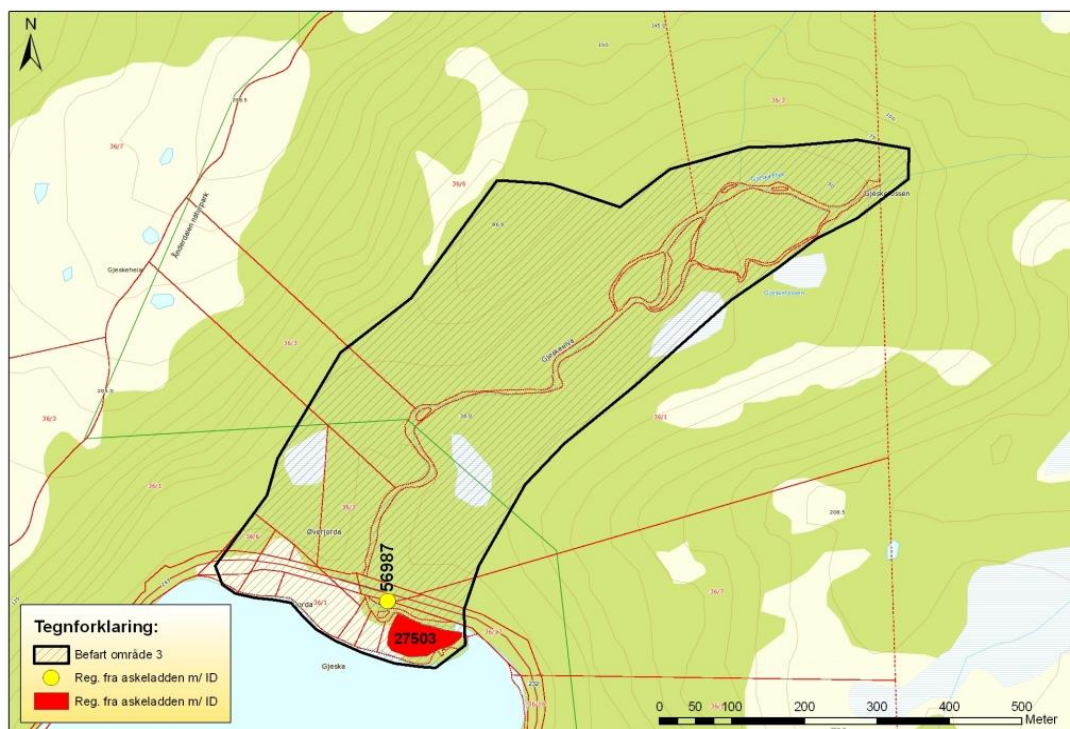
Kulturminnene ligger samlet i et landskap uten nyere bebyggelse og lett tilgjengelig fra vei. Dette gjør dem svært egnet til formidling hvis vegetasjonen holdes nede. Sametinget har meddelt at de er positive til at det etableres en kultursti som kanalisere ferdselen gjennom kulturminnene. Men de påpeker at den nøyaktige traseen må justeres slik at stien ikke passerer for tett på kulturminnene.

Ytterst på neset og langs fjordbunnen finner vi støene og nausttuftene. Gammetuftene (opprinnelig registrert som hustufter) ligger litt høyere opp på neset og i klynge. Sametingets registreringer viste tydelige og til dels kraftige voller og som lot seg påvise til tross for høy vegetasjon. I feltet er det både registrert tufter med rund/oval form, kvadratiske tufter og lange tufter med skillevegg som vitner om inndeling i boligdel og fjøsdel (fellesgammer). Det er uvist hvor gamle de eldste tuftene er, men plassen skal ha vært bebodd fram til begynnelsen av 1800-tallet. Alle tuftene regnes som automatisk fredet.

Lenger inn på neset finner vi jordbruksspor i form av rydningsrøyser og et vinkelformet steingjerde i en slak helling under et gammelt jorde. Gjerdet kan ha gått rundt en liten åkerlapp (potetåker). Sametinget registrerte ikke kulturminner oppe på flaten, i området som blir benyttet som parkering i dag. De understreket imidlertid at man kan få et annet befaringsresultat i dette området når det er mindre vegetasjon enn da befaringen ble gjennomført.

Avgrensning av kulturminner i Gjeska

Avgrensning av samisk kulturmiljø i Gjeska med registrerte kulturminner

Påvirkning/bruk, trusler:

Det går en sti gjennom lokaliteten, ellers lite påvirkning. Økt ferdsel på eksisterende stier vil kunne føre til vegetasjon slitasje. Telting og bruk av dødt trevirke utgjør en potensiell trussel. Videre beplantning av gran og furu vil kunne presse ut etablerte arter i området.

Slåttemark er en truet naturtype (CR), (Norsk rødliste for naturtyper 2018, se <https://artsdatabanken.no/rln/2018/76/slaattemark?mode=headless>). Sallir Naturrådgivning AS har gjennomført en kartlegging av slåttemarken i Gjeska og vil levere en skjøtelsesplan for området våren 2021.

Lokaliteten har spesielle kvaliteter som skyldes at det er en god del dødved av rogn med artsrik soppflora og flere uvanlige ascomyseter. Lokaliteten er i et gjengroingsstadium, har et begrenset areal og er litt påvirket av treslagskifte gjennom planting av furu. Samlet vurdering er at lokaliteten er viktig.

Reindrift

Gjeskaområdet ligger i Sør-Senja reinbeitedistriktets beiteområde. Distriktet har helårsbeite på Senja og i Gjeska er følgende årstidsbeiter registrert:

DOK Vinterbeite: Tidlig vinterland (WMS)

DOK Høstvinterbeite: Spredt brukte områder (WMS)

DOK Sommerbeite: Lavereliggende sommerland (WMS)

DOK Vårbeite. Kalvings- og tidlig vårland

Det er markert en flyttlei øst for Gjeska som går helt ned til sjøkanten.

Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål)

I påvente av skjøtelsesplan for slåttemarken er det ikke planlagt eller gjennomført skjøtsel i området. Generelt så brukes det å anbefale at slåttemark må slåes år om annet for å opprettholde naturtypen, og det som er slått må rakes sammen og fjernes. Det må ikke gjødsles. Holdes fri for nye oppslag av busker og trær, og planting unngås. Reinbeite er trolig med på å forsinke gjengroingen i lokaliteten.

Kilder:

Arnesen, G (red). Birkeland, I., Nilsen, K., Kristiansen, G 2011: Kartlegging av verdifulle naturtyper i Berg, Torsken, Tranøy, Lenvik og Sørreisa. Ecofact rapport 84. 47 s + 6 vedlegg

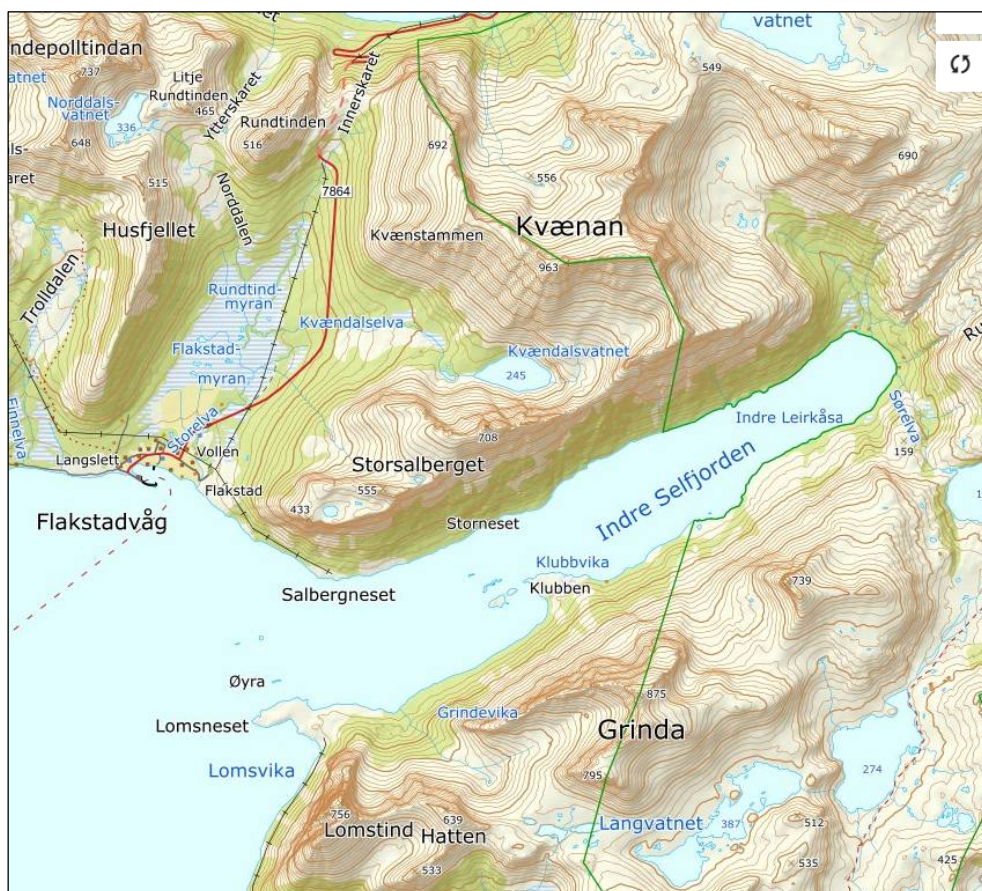
Lokalitetsnr 3 Flagstadvåg

Navn	Flagstadvåg
Funksjon:	Informasjonspunkt
Tilleggstype	Startpunkt
Prosjekteier	Ånderdalen nasjonalparkstyre
Samarbeidspartnere	Midt-Troms friluftsråd, Flakstadvåg grendeutvalg
	Senja kommune
Status:	I planprosess
	Inkludert i Ånderdalen nasjonalparkstyrets forvaltningsplan og besøksstrategi.

Lokalisering

Flakstadvåg er et lite lokalsamfunn som ligger ved på vestsiden ytterst i Selfjorden. Fylkesveien 7864 stopper i Flakstadvåg. Det er ingen stier som går fra Flakstadvåg og inn i nasjonalparken. Derimot så er selve Selfjorden en innfallsport for padlere, hyttefolk, jegere og fiskere. De siste årene er det også begynt å bli noe flere besøkende som får båtskyss inn til Selfjordbotn og som vandrer inn i nasjonalparken derifra.

Kartutsnitt som viser lokaliseringen av Flakstadvåg i forhold til Selfjorden og Selfjordbotn. Grønn linje markerer nasjonalparkgrensen.

Forvaltningsmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

Eksisterende situasjon

Flakstadvåg ligger ved vei enden og reiselivsbedriften Flakstadvåg camping og sjøfiske ligger i bygda. Det er spesielt turister som er interessert i havfiske som benytter seg av campingen. Ved forespørsel så bruker campingen å transportere gjester inn til Selfjordbotn med båt. Havpadlere i Midt-Troms har også Selfjorden som turmål. Generelt så er antall besøkende i Selfjorden og Selfjordbotn lavt, men har vært noe økende de siste årene. Ånderdalen nasjonalparkstyre har i samarbeid med Flakstadvåg grendeutvalg gjennomført søppelaksjon i Selfjordbotn flere år.

Lokal forankring

Rådgivende utvalg for Ånderdalen nasjonalparkstyre har vært med på befaring til Flakstadvåg og Selfjorden. Det må etableres en avtale med eierne av butikken i Flakstadvåg før man setter opp informasjonstavler der.

Planlagte tiltak

Nasjonalparkstyret definerer Flakstadvåg mer som et informasjonspunkt enn en innfallsport til Ånderdalen nasjonalpark. Nasjonalparkstyret ønsker å sette opp en informasjonstavle med en generell informasjon om nasjonalparken ved butikken i Flakstadvåg.

Nasjonalparkstyret ønsker ikke å legge til rette for økt ferdsel inn i Selfjorden og Selfjordbotn. Nasjonalparkstyre vil derfor være bevisst på å ikke markedsføre denne delen av nasjonalparken i særlig grad i sosiale media. Nasjonalparkstyret ønsker heller ikke å gjøre noen form for tilrettelegginger i Selfjordbotn. Nasjonalparkstyret ønsker at dette skal være en stille og mer «gjemt» del av nasjonalparken som besøkende kan dra til dersom de ønsker å oppleve alpint kystlandskap og stillhet uten å møte så mye folk.

Effekt av tiltak

De besøkende får informasjon om nasjonalparken

Med de planlagte tiltakene ønsker nasjonalparkstyret å:

- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme områder med verdifulle og sårbare naturtyper
- Skjerme viktige funksjonsområder for viltet og tamrein for økt ferdsel

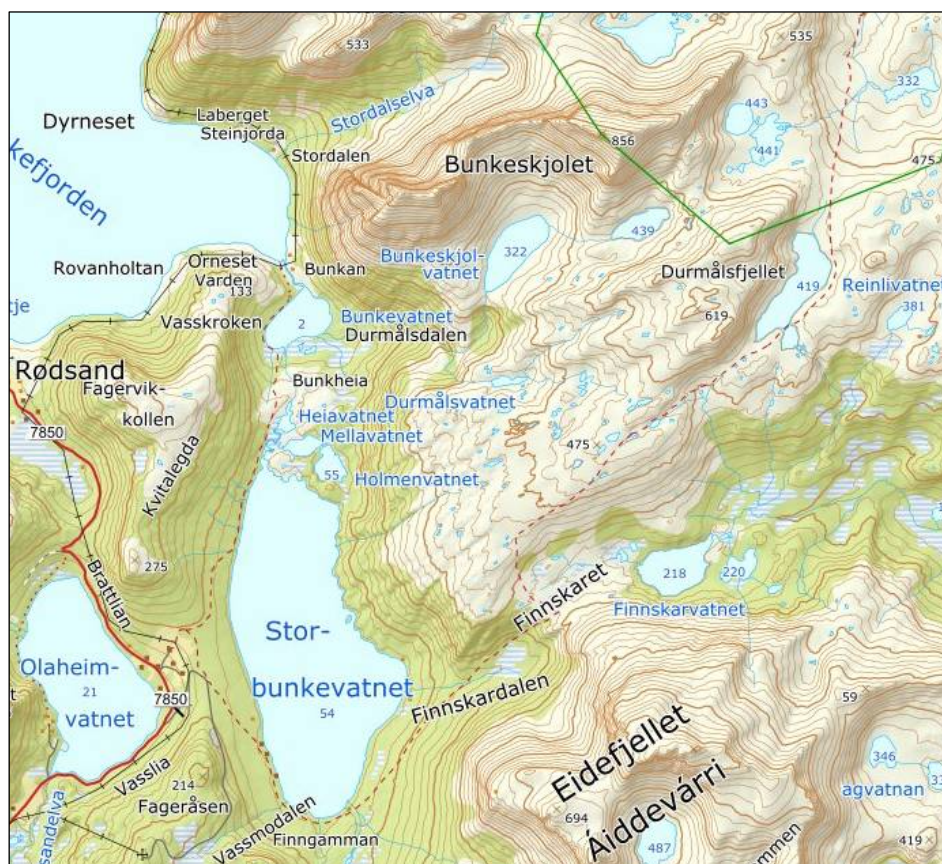
Lokalitetsnr 4 Olaheimen

Navn	Olaheimen
Funksjon:	Informasjonspunkt
Tilleggstype	Startpunkt
Prosjekteier	Ånderdalen nasjonalparkstyre
Samarbeidspartnere	Midt-Troms friluftsråd, Senja turlag, Senja kommune, Statskog SF
Status:	I planprosess Inkludert i Ånderdalen nasjonalparkstyrets forvaltningsplan og besøksstrategi.

Lokalisering

Olaheimen er start/endepunkt for DNT-ruta Senja på langs. Fra parkeringsplassen ved Olaheimvatnet går det en traktorvei opp til sørenden av Stor-bunkevatnet. Stien går videre opp mot Finnskaret og Reinlivatnet hvor man kommer til nasjonalparken sørgrense. Fra parkeringsplassen og inn til nasjonalparkgrensen er det ca. 9 km.

Stiplet linje viser Senja på langs løypen (DNT) fra Olaheimen til nasjonalparkgrensen ved Reinlivatnet. Grønn linje markerer nasjonalparkgrensen.

Forvaltningsmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

Besøksstrategi

Ånderdalen nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

Vurdering effekt: Området fra parkeringsplassen og opp til sørenden av Stor-bunkevatnet er robust og tåler mye besøk. I området mellom Storbunkevatnet og Finnskaret går stien gjennom flere fuktige partier og stien er dårlig merket. I 2021 og 2022 la Senja turlag om stien og det ble lagt omtrent 300 meter med klopper i de fuktige områdene langs stien. Stien er nå godt merket.

Eksisterende situasjon

Området er tilrettelagt med parkeringsplass. Endepunkt-startpunkt i sør for DNT-løypen Senja på langs. Senja turlag har satt opp skiltpekere og har merket stien.

Lokal forankring

Rådgivende utvalg har vært med på befaring i området. Det er gjennomført møter med grunneiere og Senja kommune er nå i ferd med å få etablert grunneieravtaler med alle grunneierne langs Senja på langs løypen. Dette er en del av Senja kommunes arbeid med kommunedelplan for friluftsliv og friluftslivets ferdselsårer. Det er Senja turlag som vil være ansvarlig for tiltak langs stien mellom Stor-Bunkevatnet og Finnskaret. Senja Turlag samarbeider med Grendeutvalget på Rødsand og Ånderdalen nasjonalparkstyre.

Planlagte tiltak

Ånderdalen nasjonalparkstyre har definert parkeringsplassen ved Olaheimen som et startpunkt. Der ønsker nasjonalparkstyret å sette opp et informasjonsskilt med generell informasjon om nasjonalparken. Sør-bunkevatnet og sandstranden ved Finngammstranden er flotte turmål i seg selv. Disse ligger utenfor nasjonalparken, men har et flott landskap og man kan kikke innover til nasjonalparken. Området er robust og tåler mye besøk. Området kan løftes frem som et fint turmål i randsonen av nasjonalparken.

Vurdering effekt

Dersom man får gjennomført planlagte tiltak vil området bli mer robust og tåle mer besøk. Stien må merkes godt og i enkelte fuktige partier bør det vurderes om det skal legges klopper.

Med de planlagte tiltakene ønsker nasjonalparkstyret å:

- kanalisere ferdsel til turer og attraksjoner utenfor nasjonalparken
- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- Kanalisere den ferdsel som er innenfor nasjonalparken til områder med stor ferdsel i dag
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme områder med verdifulle og sårbare naturtyper
- Skjerme viktige funksjonsområder for viltet og tamrein for økt ferdsel

Kunnskapsgrunnlag

Naturmangfold:

Traktorveien går gjennom en bjørkeskog med noe innslag av plantet gran. Fra sørenden av Stor-bunkevatnet går stien videre opp til Finnskaret gjennom bjørkeskog med noe innslag av furu, rogn og selje. Deltvegetasjonen har en blåbærutforming som dominerende vegetasjonstype. Det er enkelte partier med bakkemyrer i skrånende terreng. Spredt forekomst av vier langs med myrene i området.

Vilt

Det er registrert fjellrype, lirype, orrfugl, fossefall, gråtrost, rødvingetrost, ringtrost, trepiplerke, løvsanger, gråsisik, fjellvåk og havørn i området. Spesielt bjørkeskogen er rik på spurvefugl om våren og sommeren. Det er leveområde for elg i området.

Reindrift

Området ligger i Sør-Senja reinbeitedistriktets beiteområde. Området er et helårsbeite og man kan treffe på rein i området hele året.

- Vårbeite: Okse- og simlebeiteland
- Høst vinterbeite: Spredt brukte områder
- Vinterbeite: Tidlig vinterland
- Høstbeite: Tidlig høstland

I tillegg er det registrert en trekkrute/flyttled i området ved sørenden av Stor-Bunkevatnet og opp mot Finnskaret.

Kulturminner

Området er dårlig kartlagt mhp kulturminner. Ved Finngammsanden i sørenden av Stor-bunkevatnet er det et automatisk fredet samisk kulturminne med gammetufter som er anslått med en alder fra ca. 1850

<https://kulturminnesok.no/minne/?queryString=https://data.kulturminne.no/askeladden/lokalitet/57262>

Påvirkning/bruk, trusler

På østsiden av Stor-Bunkevatnet opp mot Finnskaret går stien i flere fuktige myrpartier hvor det er i ferd med å bli noe slitasje.

Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål):

Det bør legges klopper i de fuktige myrpartiene eventuelt bør man se om stien bør legges om i enkelte områder.

Kilder

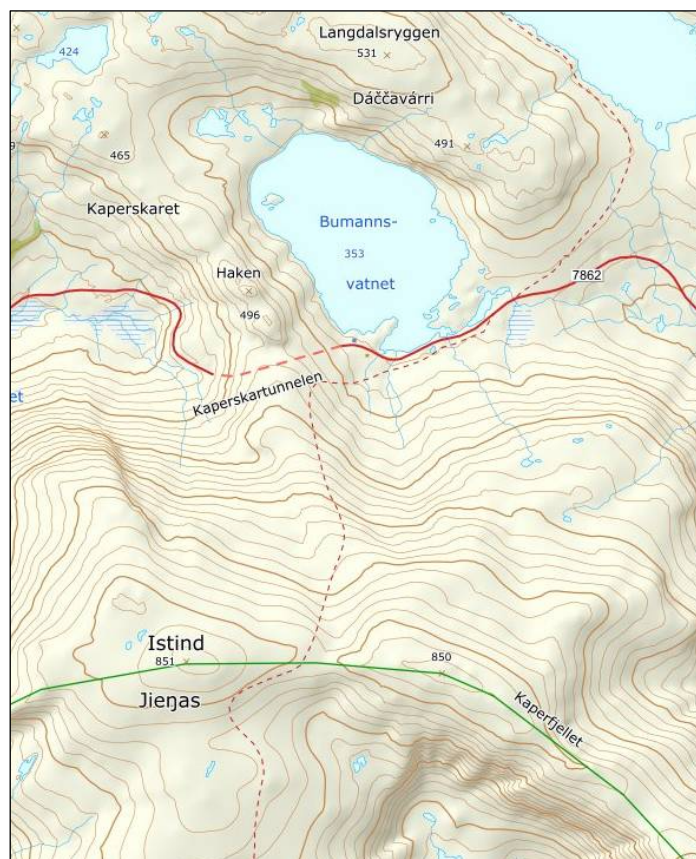
Lokalitetsnr 4 Kaperdalen - Bumannsvatnet

Navn	Kaperdalen - Bumannsvatnet
Funksjon:	Informasjonspunkt
Tilleggstype	Startpunkt
Prosjekteier	Ånderdalen nasjonalparkstyre
Samarbeidspartnere	Midt-Troms friluftsråd, Senja turlag, Senja kommune, Statskog SF
Status:	I planprosess Inkludert i Ånderdalen nasjonalparkstyrets forvaltningsplan og besøksstrategi.

Lokalisering

Ved Bumannsvatnet oppe i Kaperdalen krysser DNT-løypa Senja på langs FV 7862 og går videre opp til Istind og inn i nasjonalparken. Istind og Kaperfjellet markerer nordgrensen for nasjonalparken.

Kartutsnitt av området i Kaperdalen hvor Senja på langs løypen krysser Fv 7862 og hvor det er startpunkt for vandring inn i nasjonalparken. Grønn linje markerer nasjonalparkgrensen.

Forvaltningsmål

Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.

Besøksstrategi

Ånderdalen nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

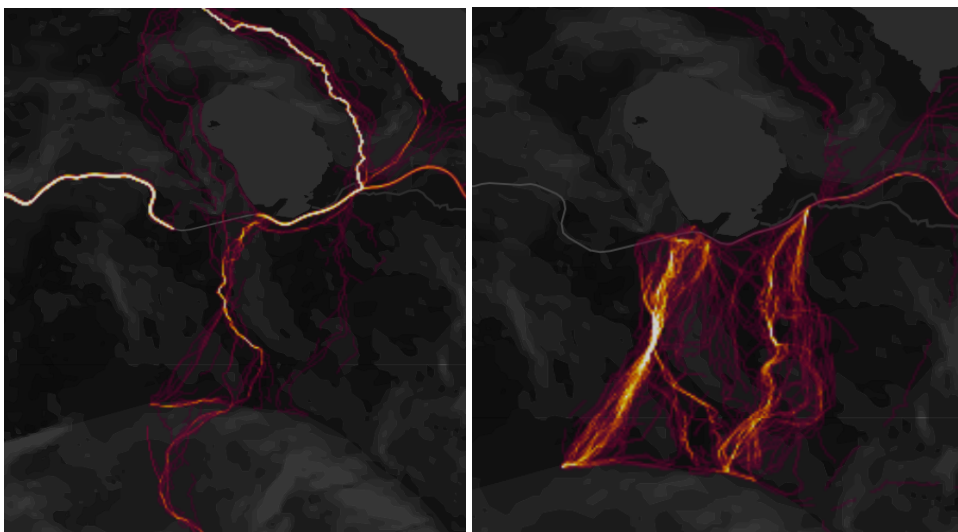
- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkter mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.

Eksisterende situasjon

Området er mye besøkt spesielt på vinter-senvinter av både tilreisende skiturister men også lokale brukere som går på toppturer-randone turer i området. Senja på langs løypen (DNT) krysser Fv 7862 og går videre over Istind og videre sørover til Åndervatnet. Det er etablert parkeringsplass på begge sider av veien der hvor stien krysser veien. Det har tidligere stått en informasjonstavle og skiltpekere ved den ene parkeringsplassen. Disse har over tid blitt ødelagt av brøyting, vær og vind. «Ut i Torsken» er et folkehelsetiltak hvor flere turmål er blitt merket i den tidligere kommunen Torsken. Istind har i flere år vært et turmål i regi av «Ut i Torsken».

Besøkstall (Strava)

Det er ikke gjennomført noen form for besøkstelling i området. Men ved å se på Global Strava Heatmap kan man få et bilde av ferdselen om sommeren og vinteren. Området brukes mest om vinteren, men ferdselen går kun opp til toppen av Istind og Kaperfjellet og i liten (ingen) grad inn i nasjonalparken. Om sommeren er det flere som går videre inn i nasjonalparken.

Utsnitt av data fra Global Strava Heatmap sommer (tv) og vinter (th). Fargen viser graden av bruk fra lav frekvens (lilla) til høy frekvens (lys gul).

Lokal forankring

Rådgivende utvalg har vært med på befaring i området. Det er gjennomført befaring med vegeier og grunneier.

Planlagte tiltak

Ånderdalen nasjonalparkstyre har definert området sør for Fv 7862 for et informasjonspunkt og startpunkt. Nasjonalparkstyret ønsker å etablere en rasteplass ca. 100 meter fra veien hvor det etableres en enkel rasteplass med bord og benker samt at det settes opp en informasjonstavle med generell informasjon om nasjonalparken. I tillegg vurderes området egnet til å sette opp et portalskilt med Istind i bakgrunnen. Det er også ønskelig at stien fra startpunktet og over Istind merkes bedre da flere har gitt tilbakemelding om at det er noe usikkerhet hvor stien går i enkelte partier.

Effekt av tiltak

Dersom man får gjennomført planlagte tiltak vil området bli mer robust og tåle mer besøk. Vegetasjonen i området består imidlertid av mye lyng og mose, og vil kunne være sårbar dersom ferdselen i området ikke styres til stien. Stien må merkes godt.

Med de planlagte tiltakene ønsker nasjonalparkstyret å:

- kanalisere ferdsel til turer og attraksjoner utenfor nasjonalparken
- gi besøkende en opplevelse av Ånderdalen nasjonalpark uten nødvendigvis å være innenfor nasjonalparken
- Kanalisere den ferdsel som er innenfor nasjonalparken til områder med stor ferdsel i dag
- skjerme områder med lite ferdsel slik at besøkende som ønsker stillhet og ro har gode turmuligheter
- skjerme områder med verdifulle og sårbare naturtyper
- Skjerme viktige funksjonsområder for viltet og tamrein for økt ferdsel

Kunnskapsgrunnlag

Naturmangfold

Lokaliteten ligger over tregrensa og har et typisk fjellpreg med mye blankskurt fjell med frostmark og rabbevegatsjon med arter som rabbesiv, heigråmose og ulike lavararter. Enkelte områder er det områder med grasmark og lyngvegetasjon med dominerende arter som finnskjegg, krekling, blåbær og blokkebær. I snøleiene er det lite vegetasjon men de domineres av ulike mose og lavararter.

Vilt

Området er et populært område for småviltjakt og da spesielt etter lirype, fjellrype og hare. I enkelte år hekker fjellvåken i området og området brukes også som jaktområde for både kongeørn og jaktfalk. Det er flere observasjoner av snøugle i Kaperdalen, men den er aldri registrert hekkende i området.

Reindrift

Området ligger i Sør-Senja reinbeitedistrikts beiteområde. Lenger ned i Kaperdalen er distriktets anlegg hvor de samler reinen om høsten. En del rein trekker opp i de høyereliggende områdene som Kaperdalen om sommeren. Distriktet har helårsbeite på Senja og i området ved Bumannsvatnet og Istind er følgende årstidsbeiter registrert:

- Vinterbeite: Tidlig vinterland
- Høstvinterbeite: Spredt brukte områder
- Høstbeite: Parringsland
- Sommerbeite: Lavereliggende sommerland
- Vårbeite: Okse- og simlebeitel

I tillegg er det registrert flere trekkruter/flyttleder i området. Dette gjenspeiler viktigheten Kaperdalen har som samlingsområde for distriktet, spesielt om høsten.

Kulturminner

Det foreligger ikke registreringer av viktige kulturminner i området hvor nasjonalparkstyret planlegger å etablere startpunktet.

Påvirkning/bruk, trusler

Det går en sti gjennom lokaliteten, ellers lite påvirkning. Det er viktig at stien merkes godt slik at man kanalisere ferdsele i området. Det er ikke registrert noe slitasje i området.

Skjøtsel og hensyn (bevaringsmål)

Det er ikke behov for noe skjøtsel i området. Hoveddelen av ferdsele foregår på vinteren, våren og sommeren. Ferdsele i området vurderes ikke som et problem for reindriften i området. Det bør informeres om at tamrein beiter i området og at man viser hensyn og holder hunder i bånd.

Kilder

Valg av informasjonspunkt til Ånderdalen nasjonalpark

Informasjonspunktet har som formål å formidle helhetlig utendørs informasjon om nasjonalparken til besøkende. Lokalisering: Informasjonspunkt etableres på steder hvor det er naturlig å stanse. Informasjonstavler alene er sjelden en god nok grunn. Samlokalisering med rasteplassanlegg, ved en veibom, fin utsikt, parkeringsplass eller andre serviceanlegg rettet mot veifarende bør ha prioritet.

Informasjonspunktet forutsetter ikke umiddelbar nærhet til nasjonalparken. Det er informasjonsbehovet og besøksgrunnlaget som er førende for lokalisering.

Innhold/tilbud ved informasjonspunkt:

Skilt eller tavler jf. skiltstandard. Omfang og innhold avpasses til stedet og formålet med informasjonspunktet. Dersom det ligger til rette for omfattende informasjon bør det vurderes å supplere anlegget med sitteplasser i tilknytning til skiltene. Ordna trafikale forhold for avkjøring fra hovedvei og biloppstilling forutsettes å eksistere.

Kvalitetskrav:

Samlokalisering med andre aktører forutsetter at merket *Norges nasjonalparker* visuelle profil eller budskap ikke forsimples eller framstår som utydelig. Nasjonalparkstyrets informasjon på tavler jf. skiltstandard skal framstå som samlet, tydelig og stå adskilt fra andre avsendere. De generelle kvalitetskravene for utforming av innfallsporter til Norges nasjonalparker gjelder også for informasjonspunktene.

Ånderdalen nasjonalparkstyre har i arbeidet med besøksstrategien valgt ut hvor informasjonspunktene skal være. Flere av informasjonspunktene må utvikles sammen med flere andre aktører. Senja kommune som en fremtidig nasjonalparkkommune blir en viktig samarbeidspartner. Nasjonalparkstyret har ikke tidfestet når alle informasjonspunktet skal være etablert, da dette må gjøres i samråd med de ulike samarbeidspartnerne for hvert enkelt punkt.

Informasjonspunkt i tilknytning til Ånderdalen nasjonalpark

Sázzá Senja naturhus

Ved Sázzá Senja naturhus er det naturlig med generell informasjon om Ånderdalen nasjonalpark. Verneområdekart med utvalgte stier markert slik at man kan se hvor man de ulike startpunktene er dersom man ønsker å besøke området.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har også definert Sázzá Senja naturhus & museum som et informasjonspunkt og det etablert samarbeid om utvikling av informasjonspunktet.

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken. Man ser store deler av nasjonalparken, og det er mye mennesker på gjennomfart.

Finnsnes – Visit Senja region kontorer- turistinformasjon i Kunnskapsparken (Alternativt hurtigbåtterminal på Finnsnes)

Vurdering effekt: Finnsnes er kommunesenteret i Senja kommune. Visit Senja region sitt kontor og turistinformasjon i Kunnskapsparken på Finnsnes ligger like ved Hurtigrute- og hurtigbåtanløpet. Det er også bussholdeplass like ved. Dette er et naturlig sted de besøkende vil oppsøke for å få informasjon om reisemål på Senja og Ånderdalen nasjonalpark. Dette er et godt egnet sted for å informere om nasjonalparken.

Fergene

Det er to-tre fergestrekninger som leder til Senja. Informasjon om nasjonalparken på fergene vil nå mange reisende.

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken. Nasjonal turistvei gjør at det er mye mennesker på gjennomfart. Det er også mange skiturister (og andre) som bruker fergene når de skal til Senja. Aktuelle tiltak kan være via skjerm eller plakat, brosjyrer.

Botnhamn

Informasjonspunkt på ferjeleie. Naturlig med generell informasjon om Ånderdalen og Sázzá Senja naturhus & museum. Verneområdekart med utvalgte stier markert

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken.

Gryllefjord

Informasjonspunkt på fergeleie. Naturlig med generell informasjon om Ånderdalen og Sázzá Senja naturhus & museum. Verneområdekart med utvalgte stier markert

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken.

Skrolsvik

Informasjonspunkt på ferjeleie/hurtigbåtanløp. Naturlig med generell informasjon om Ånderdalen og Sázzá Senja naturhus & museum. Verneområdekart med utvalgte stier markert

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken.

Jokerbutikken Stonglandseidet

Stonglandseidet er et lokalsamfunn/tettsted sør for nasjonalparken. Butikken brukes også mye av mange av hyttefolk og tilreisende til området. Naturlig med generell informasjon om Ånderdalen og Sázzá Senja naturhus & museum. Verneområdekart med utvalgte stier markert.

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken.

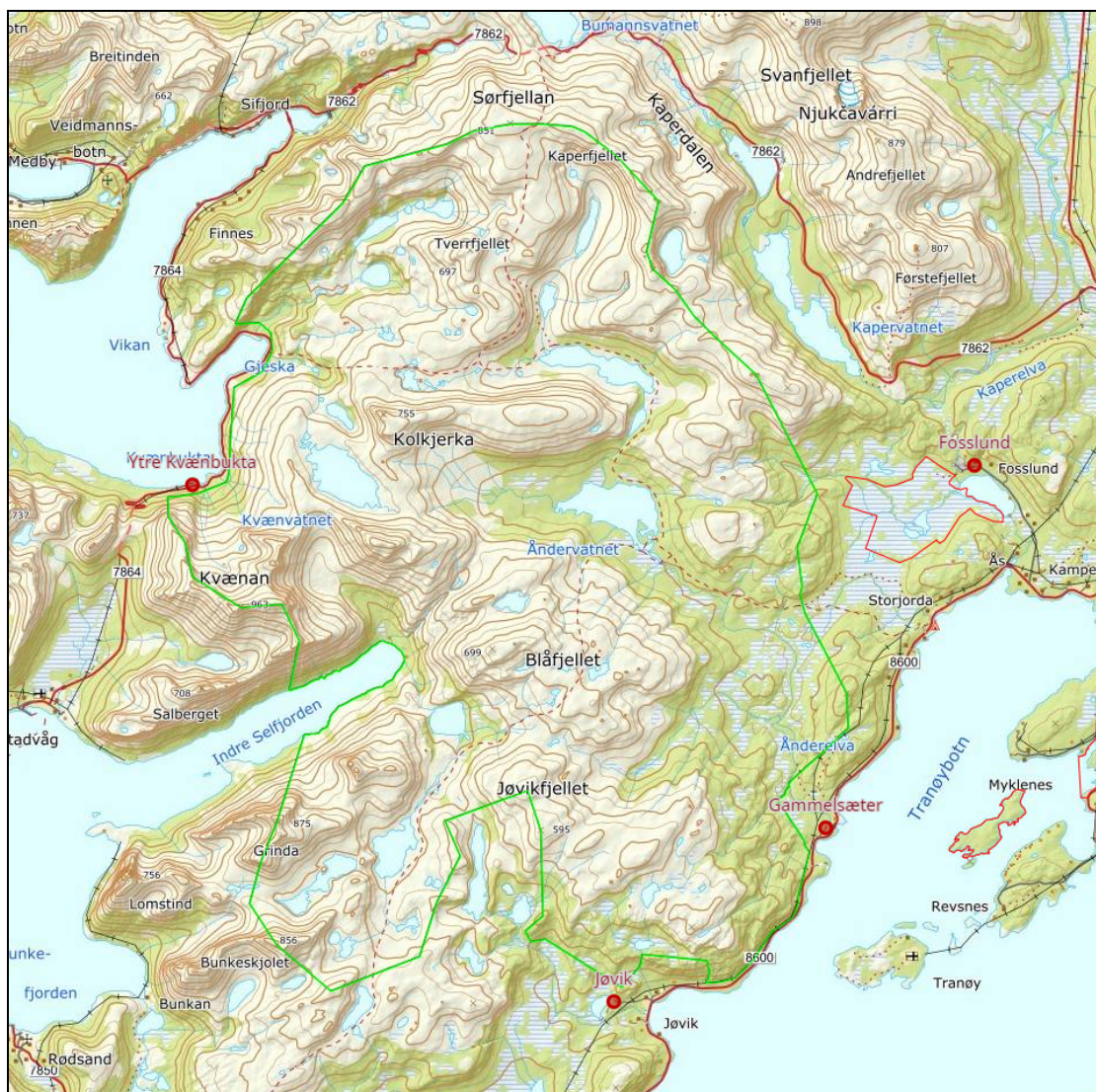
Infopunkt ved sentrale knutepunkt i Midt-Troms

Regionrådet i Midt-Troms har utarbeidet infopunkt med informasjonstavler med qr-koder. Disse Infopunktene skal stå på sentrale knutepunkt i Midt-Troms og er en del av regionrådets arbeid med bærekraftig besøksforvaltning. Når man leser qr-kodene skal man få oppdatert informasjon om reisemål, reiselivsvaktører i regionen. Her vil også informasjon om nasjonalparkene i Midt-Troms være tilgjengelig.

Vurdering effekt: Et godt egnet sted å informere om nasjonalparken.

Etablerte startpunkt og stier som ikke tas inn i besøksstrategien som satsingsområder.

Dette er områder med svært begrenset bruk og som i all hovedsak kun brukes av lokalbefolkningen. Unntaket er Kvænan som er et veldig populært toppturnmål spesielt for randonee i perioden februar-juni. Det er ikke merka eller tilrettelagte stier i områdene. Felles for områdene er at de også ligger i nærheten av sårbare områder som nasjonalparkstyret ønsker å skjerme og ikke vil legge til rette for økt bruk.

Områder med startpunkt og stier som ikke er tatt inn i besøksstrategien

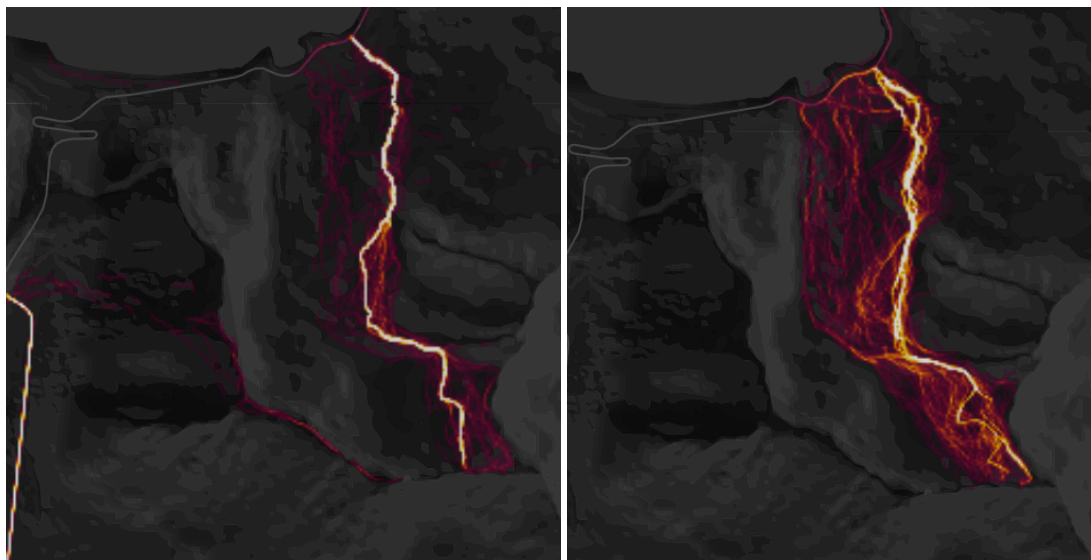
Ytre Kvænbukta- Kvænan

Kvænan er det høyeste fjellet i nasjonalparken med sine 963 moh. Kvænan har vært eksponert i nasjonal media flere ganger bla gjennom realityserien 71 grader nord som har vært der to ganger. Kvænan er et populært toppturnmål for randone spesielt på vinteren og utover våren så lenge det er skiforhold. Det er flere utfordringer med den økende ferdselen til Kvænan. Der er ikke noen god parkeringsplass der hvor stien starter. Selve stien går i fuktig skrånende terreng. Den første kilometeren går nedenfor tregrensa og der er det relativt tykt jordsmonn. Når man nærmer seg tregrensa er terrenget bratt og med et grunnlendt jordsmonn kun dekket av krekling lyng og gråheimose. Denne vegetasjonen er sårbar mot tråkk og det har i de siste årene begynt å utvikle seg vegetasjon slitasje på stien. Stien er i ferd med å breie seg ut og det er flere steder utviklet seg vifter. Hovedutfordringen er at hoveddelen av ferdselen foregår når snøen er i ferd med å trekke seg tilbake om våren og det er veldig fuktig i området.

Nasjonalparkstyret har etablert overvåking av stien og vil vurdere om det er mulig å

gjennomføre tiltak som gjør stien i stand til å tåle det økende antallet besøkende. Dette må også gjøres i samråd med Senja kommune.

Det er ikke gjennomført noen besøkskartlegging i området. Bruk av Global Strava heatmap hvor en sorterer på vinter (ski) og sommer bruk viser noe av omfanget og hvor ferdselen går.

Data hentet fra Global Strava Heatmap på stien fra Kvænbukta til toppen av Kvænan, med sommerbruk (tv) og vinterbruk (th). Fargen viser graden av bruk fra lav frekvens (lilla) til høy frekvens (lys gul).

Gammelseter

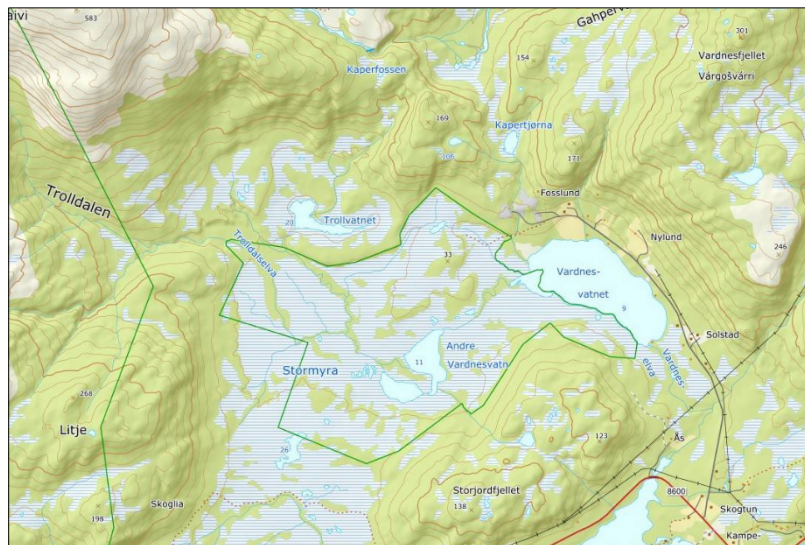
På sørsiden av utløpet av Ånderelva er det tidligere etablert et parkeringsområde som benyttes som et fri camp område og som også er startpunkt for laksefiskerne i Ånderelva. Det er etablert toaletter der som nå er i en dårlig forfatning. Området bærer preg av å være mye brukt og er slitt.

Fra fricampområdet går det sti opp langs Ånderelva. Denne stien blir all hovedsak brukt av laksefiskere. Tranøybotn og omegn jeger og fiskerforening forvalter elva på vegne av Statskog SF. De har satt opp to gapahuker langs elva og oppe ved laksetrappa er det satt opp en overvåkings bu med utstyr til videoovervåking av oppvandringen av anadrom fisk i elva. Stien fra startpunktet og opp langs Ånderelva går gjennom fuktig og slitasjesvak vegetasjon. Stien er flere steder veldig opptråkket med mye gjørme. Stien inn i nasjonalparken er mindre brukt og mindre slitt enn det som er tilfelle i de nedre delene ved elva.

Nasjonalparkstyret ønsker ikke å fremheve dette området i besøksstrategien for nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ønsker å gjøre området i stand til å tåle dagens bruk, men ønsker ikke økt ferdsel i området. Økt ferdsel vil føre til økt slitasje i området og dette vil igjen kunne føre til økte investeringsbehov til tilretteleggingstiltak som klopplugging.

Fosslund

Ved enden av veien ved Fosslund er det et grustak. Fra grustaket går det en sti et stykke innover i Vardnes naturreservat og mot Tredje Vardnesvann (Trollvatnet). Stien går delvis i furuskog med blåbærlyng og myrdrag. Den går også over en markant morenerygg før det hovedsakelig går vider innover myrene. Dette området brukes i all hovedsak av lokale brukere, spesielt elgjegere om høsten. Nasjonalparkstyret ønsker ikke å legge til rette for økt ferdsel i dette området. Det skyldes at området går i fuktig myrlendt område samt at Trolldalen er et svært viktig viltområde i nasjonalparken som nasjonalparkstyret ønsker å skjerme.

Kartutsnitt av områdene ved Fosslund og innover mot Vardnesmyra naturreservat og Ånderdalen nasjonalpark.

Jøvika

Jøvika ligger i den sørøstre randsonen av nasjonalparken. Det går en vei opp fra fylkesveien opp til Litjevatnet hvor det er noen hytter. Fra Litjevatnet går det sti opp mot Storelvvatnet hvor man kan vandre videre inn i nasjonalparken. De siste årene har det vært storstilt utbygging og aktivitet av bla Salmars smoltefisk anlegg nede ved sjøen og Kromma steinuttak er etablert i området. Nasjonalparkstyret har vurdert at dette er et område som man ikke ønsker å løfte frem i besøksstrategien og begrunner dette med at området i hovedsak kun brukes av lokalbefolkningen og det i en svært begrenset grad. Området er ikke et naturlig startpunkt for ferdsel inn i nasjonalparken.

Åpne buer og gammer i Ånderdalen nasjonalpark og i randsonen

Det er få hytter og gammer i Ånderdalen nasjonalpark. Det er to private hytter ved vestenden av Sør-Kapervatnet og det er fire private hytter i Selfjordbotn. De private hyttene blir ikke beskrevet ytterligere i dette dokumentet men blir beskrevet i et vedlegg til forvaltningsplanen for Ånderdalen nasjonalpark.

Ved Åndervatnet har Statskog SF to åpne buer, Ånderbu og Åndergammen. Ved Selfjordvatnet har lokalbefolkningen bygget en gamle (Selfjorddammen) før området ble innlemmet i nasjonalparken. I Kolkjerkdalen ligger det en liten gamle som ble bygget av lokalbefolkningen før området ble innlemmet i nasjonalparken. I randsonen i sørøst har Statskog Storelvvatngammen.

I arbeidet med besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark har nasjonalparkstyret ønsket å få etablert en dialog med brukerne av gammene og få gjennomført en tilstandsvurdering av gammene. Tilstandsvurderingen skal danne et grunnlag som nasjonalparkstyret, brukerne (eierne) og grunneierne kan legge til grunn når man skal diskutere videre bruk og drift. Det vil bli gjennomført befaringsav gammene sommeren 2021.

Gammer og åpne buer i Ånderdalen nasjonalpark og i randsonen av nasjonalparken. Grønn linje markerer nasjonalparkgrensen.

Kolkjerkgammen

Lokalisering: Gammen ligger oppe i Kolkjerkdalen ved et lite navnløst tjern. Gammen ligger i bjørkeskogen ved foten av fjellet Kolkjerka.

Kartreferanse:

N: 7683254 Ø: 586070 H: 180 m.o.h

Eiendomsinformasjon:

Eier av gammen: Det er ingen formell eier av gammen.

Bruksnavn: Gårdnr: 436 Bruksnr: 53

Grunneiere:

Hansen Lars Hugo Andel:1/3 (18/45) Adresse: Postboks 5753 Tomasjord, 9287 Tromsø

Halse Lillian Jorun K Andel: 1/3 (18/45) Adresse: Odins veg 11, 9019 Tromsø

Polanscak Karin Alice E (d) ikke foretatt skifte Andel 1/3 (9/45)

Historik

Gammen ble bygget i 1985/1986 av brødrene Lei Hansen (d), Svein Hansen og Leon Hansen. I tillegg var Bjørnar Aronsen (d), Roger Aronsen og Per Harald Hansen med å bygde gammen.

Bruk

Gammen ble bygget til bruk under jakt og fiske. Gammen har vært lite brukt de siste årene. Tore Hansen har brukt gammen en del og også hatt noe vedlikehold. Tore er sønn av Leif Hansen som var med å bygde gammen.

Tilstand:

Noe forfalt, men kan ennå brukes til skjul ved dårlig vær og enkel overnatting.

Plan

Ikke i matrikkelkart

Bilde av Kolkjerkgammen Foto: Hans Peder Pedersen

Åndergammen

Lokalisering

Åndergammen ligger på sørsiden av Åndervatnet. Der Senja på langs stien begynner stigningen mot Blåfjellet kommer det ned en bekk. Der må man ta en avstikker fra stien og krysse bekken og følge rødmerking inn til gammen som ligger på en liten høyde mellom de to bekkene som kommer ned fra Blåfjellet. Gammen ligger ca. 300 meter fra vannkanten til Åndervatnet. Åndergammen ligger ca. 1 km fra Ånderbu.

Kartreferanse:

N: 7680078 Ø: 591231 H: 124 m.o.h.

Eiendomsinformasjon:

Eier av gammen: Statskog SF

Bruksnavn: Tranøy prestegård Gårdnr: 218 Bruksnr: 1
Grunneier: Statskog SF Andel:1/1 Adresse: Postboks 63, Namsos 7801

Historikk

Det har vært en gamle ved denne lokaliteten siden begynnelsen av 1900-tallet. Trolig har det stått gamle der før dette også. Lokalbefolkningen i Tranøybotn har tidligere blitt bygget opp på ny gamle flere ganger etter brann og forfall. Dagens gamle ble restaurert av Statskog SF i 2014. Arbeidet ble utført av Espen Prestbakmo og Bjørn Svantesson.

Bruk

Tidligere var det i stor grad kun lokalbefolkningen som brukte gammen som base til jakt og fiske i Ånderdalen. Gammen har fått økt bruk etter at den ble restaurert i 2014.

Tilstand

Tilstanden er god, men det kreves årlig vedlikehold av torva. Den siger og det må fylles på med ny.

Plan

Den er ikke i matrikkelkart.

<https://www.statskog.no/hytter-og-friluftsliv/hytter-koier-og-aremal/vis-9849>

Åndergammen etter restaurering i 2014. Foto: Ingve Birkeland.

Ånderbu

Lokalisering

Ånderbu ligger ved vannkanten i den sørøstre delen av Åndervatnet. Fra parkeringsplassen i Tranøybotn er det ca. 6 km opp til hytta. Det går en mye brukt sti opp Ånderbu og Åndervatnet.

<https://www.statskog.no/hytter-og-friluftsliv/hytter-koier-og-aremal/vis-9848>

Kartreferanse:

N: 7680136 Ø: 592259 H: 105 m.o.h.

Eiendomsinformasjon:

Eier av gammen: Statskog SF

Bruksnavn: Tranøy prestegård Gårdnr: 218 Bruksnr: 1

Grunneier: Statskog SF Andel:1/1 Adresse: Postboks 63, Namsos 7801

Historikk og bruk

Ånderbu ble bygget i 2014 av Statskog SF. Et gammelt naust som stod på samme sted ble revet i 2013.

Tilstand

God

Plan

Den er ikke i matrikkelkart.

Utfordringer

Det er etablert et vedskjul ved bua. Statskog SF (Fjelltjenesten) transporterer ved til bua om vinteren hvert år.

Oppsynet (Fjelltjenesten) overvåker hvorvidt søppel er et problem i nasjonalparken.

Tilbakemeldingene fra Fjelltjenesten er at søppel ikke er et problem i nasjonalparken og at brukerne er flinke til å ta med seg søppelet hjem.

Ånderbu. Foto Kjetil Letto (Fjelltjenesten)

Selfjordvatngammen

Lokalisering

Gammen ligger skjult på østsiden av Selfjordvatnet oppe i ei steinur og er ikke synlig i terrenget før du står helt nær. DNT-løypa går lenger øst for gammen og ligger høyere i terrenget. Det går ingen synlige stier inn til gammen.

Kartreferanse:

Nord: 7676959 Øst: 588806

Eiendomsforhold:

Eier: Det er ingen formell eiere av gammen. Gammen ble bygget av en vennegjeng og har oppgjennom året blitt tatt vare på/restaurert av brukerne.

To av brukerne som har sagt seg villig til å bidra med informasjon og eventuelt samarbeide med å ivareta gammen:

Johnny Skoglund, Skrolsvikveien 1791 9392 Stonglandseidet

Tlfnr: 99159470 e-post: joskogl2@online.no

Torbjørn Lorentsen, Tortenlia 24, 9303 Silsand

Tlfnr: 97623064 e-post:

Bruksnavn: HjellnesetGårdnr: 245 Bruksnr: 8

Grunneier: WENBERG ANNE LISE Andel:1/1

Adresse: FEMUNDSVEIEN 281, RØROS 7375

Historikk

Gammen ble etablert ved Selfjordvatnet tidlig på 1980- tallet (1981). Da var det folk fra Senjaregionen som brukte områdene til jakt og fiske som etablerte gammen som ei åpen bu. Det var da snakket med grunneierne i området og de hadde ingen innvendinger mot at gammen ble etablert.

Gammen ligger i Ånderdalen nasjonalpark. I 2004 ble Ånderdalen nasjonalpark utvidet og områdene sør for Blåfjellet mot Finnskaret ble innlemmet i nasjonalparken.

Bruk

Selfjordgammen er en jakt og fiksegamme og er bygget av lokalbefolkningen og brukes i hovedsak av dem. Selfjordgammen har kun vært et turmål for et begrenset antall brukere av nasjonalparken. Det er relativt få som vet om gammen og lokaliseringen og kan beskrivet som en godt bevart hemmelighet.

Tilstand

Noe forfallen men brukbar stand til overnatting.

Plan

Gammen er ikke i matrikelkart.

Gammen er beskrevet i forvaltningsplanen og besøksstrategien til Ånderdalen nasjonalpark som er utarbeidet av nasjonalparkstyret.

Dokumentert i SNO verneområdelogg 8.8.2017 av Kjetil Letto Fjelltjenesten.

Utfordringer

Iht verneforskriften er det kun lov til en skånsom bruk av bjørk til brensel. Det er ikke lov til å gjennomføre vedhogst i området. Av brukerne er det meldt inn et ønske om å ha samme åpning for vedhogst som der beskrevet for Åndergammen i verneforskriften. Dette vil nasjonalparkstyret vurdere i arbeidet med forvaltningsplanen for nasjonalparken.

Utenfor gammen er det ryddig og ingen søppel. Det er en del søppel inne i selve gammen.

Bilder av Selfjordgammen tatt av Kjetil Letto Fjelltjenesten august 2018..

Storelvvatngammen (Storvasselvgammen?)

Mangler informasjon

Lokalisering:

Ligger på Østsiden av Storelvvatnet, nordvest for Jøvika.

Kartreferanse:

N: 7673403 Ø: 590075 H: 251 m.o.h.

Eiendomsinformasjon:

Eier av gammen: Statskog SF

Bruksnavn: Tranøy prestegård

Gårdnr: 218 Bruksnr: 1

Grunneier: Statskog SF

Andel:1/1 Adresse: Postboks 63, Namsos 7801

Historikk:

Bruk

Tilstand

Plan

Ikke i matrikkelkart

Bilder:

Tiltaksplan Ånderdalen nasjonalpark 2021-2024

Tiltaksplanen revideres årlig, oppdatert plan legges ut på nasjonalparkstyrets hjemmeside.

Tiltaks-kategori	Kort beskrivelse av tiltaket	Finansiering og samarbeidspartnere (styret = nasjonalparkstyret)	Hvem gjennomfører tiltaket	Gjennomførings- periode	Kostnads- overslag (kr)	Beskrivelse
Forvaltningskuntepunkt Øverbøtn - Sázzá Senja naturhus & museum						
Informasjon/tilrettelegging	Opprette utvendig informasjonspunkt	Sázzá Senja naturhus & museum, Nasjonalparkstyret, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Senja kommune og Midt-Troms museum	Styret og Statsforvalteren i Troms og Finnmark, engasjerte grafikere og entreprenører	2021	10000	Utvendig informasjonspunkt er en del av en plan med å utvikle naturhuset som et startpunkt for natur og kulturopplevelser i verneområder og på Senja generelt
Informasjon	Jobbe videre med å få Sázzá Senja naturhus statlig autorisert som besøkscenter	Nasjonalparkstyret, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Senja kommune, Midt-Troms museum, Statskog, Troms fylkeskommune, Sametinget, Visit Senja region	Styringsgruppe; Senja kommune, nasjonalparkstyret, Midt-Troms museum, Statskog, lokale og regionale politikere	2021		Vedtak i Fellesnemnda for Senja kommune 4. desember 2017 om å stå som søker. Positive politisk vedtak i Troms fylkeskommune og Sametinget i 2019 om å støtte søknaden.. Søknad sendt Miljødir våren 2019. Svar fra Miljødir er at de ikke har åpnet opp for nye søknader om autorisasjon i 2019.
Innfallspor, startpunkt og informasjonspunkt utenfor parken						
Informasjon/tilrettelegging	Innfallspor Tranøybotn	Styret, Senja kommune, Fylkesmannen i Troms og Finnmark og Statskog	Senja kommune, Troms og Finnmark fylkeskommune, styret og Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Utførende entreprenører, grafisk designere	2021-2023	430850	Etablere startpunkt med informasjonspunkt Ånderdalen np og Vardnesmyra naturreservat. Langs stien vil det settes om 5 temaplatkater med informasjon om naturverdier og kulturhistorie i parken. Det vil etableres et besøkspunkt med bålplass og en gamle og toalett etter ca 1 km Inags stien. Rundløype med utkikkspunkt Ånderdalen på Grunnvåg fjellet vil utvikles videre med stiskjøtsel. natursti og portalskilt. Det må også sette opp friluftstoalett ved utkikkspunktet.
Informasjon/tilrettelegging	Innfallspor Gjeska.	Senja kommune, Midt-Troms friluftsråd, nasjonalparkstyret, Sametinget, Troms fylkeskommune, Midt-Troms museum, Statens vegvesen, private bidragsytere	Senja kommune/Midt-Troms friluftsråd(prosjekteier/tiltakshaver) og nasjonalparkstyret. Utførende entreprenører, byggmestere, grafisk designere, arkitekter	2022-2023		Prosess med å få området statlig sikret som friluftslivområde. Eiendomserver, ny parkeringsplass med toalett og rasteplass. Etablering av felles startpunkt for stiene inn i parken. Omlegging av stier og oppsett av informasjonsplakat og skiltpekere. Kulturminnemyndighetene vurderer å etablere kultursti i Gjeskebotn som en del av den helhetlige planen for området.
Informasjon/tilrettelegging	Startpunkt Olaheimen.	Styret, Senja kommune, Senja turlag	Styret, Fjelltjenesten/utførende entreprenører	2024		Utbedring av parkeringsplass og oppsett av informasjonsplakat og skiltpekere
Informasjon/tilrettelegging	Infopunkt/startpunkt Flakstadvåg	Styret, Senja kommune	Styret, Fjelltjenesten/utførende entreprenører	2024		Sette opp informasjonsplakat om Ånderdalen nasjonalpark
Informasjon/tilrettelegging	Startpunkt Kaperdalen	Styret, statens vegvesen, Senja turlag, Torsken kommune	Styret, statens vegvesen, Senja turlag, Senja kommune	2023	100000,-	Utvikle startpunkt med rasteplass og informasjonsplakat og skiltpekere (Senja på langs DNT-rute)

TILTAK INNE I PARKEN OG I RANDSONEN						
Tilrettelegging /skjøtsel	Klopplegging	Styret, Statskog SF	Fjelltjenesten	2021-2023	60000,-	Behov for å skifte ut noen partier med klopper fra Andre Velten og inn mot Ånderdatnet
Tilrettelegging /skjøtsel	Omlegging av sti Andre Velten-Åndervatnet	Styret, Statskog SF, Senja Turlag	Fjelltjenesten	2022-2023	50000,-	Den etablerte stien mellom Tranøybotn og Åndervatnet ble etablert da det var et begrenset besøk i nasjonalparken og ble lagt i flere slitasjesvake områder. Økt besøk fører til utfordringer med økt slitasje. Styret i samråd med Fjelltjenesten har funnet en ny trase som vil tåle dagens besøkstill bedre med noe tilrettelegging. Omlegging av sti vil gjennomføres over flere år hvor man vil ta omlegging av delområder etter tur.
Tilrettelegging /skjøtsel	Omlegging av sti Stor Bunkevatnet-Finnskaret	Senja Turlag, Styret	Senja turlag og grendeutvalget på Rødsand	2021-2022		Senja på langløypa (DNT) går fra Finnskaret og ned på østsiden av Stor bunkevatnet. Stien er lagt feil og krysser mange myrer og fuktpartier. Området er befart med lokalkjente høsten 2020 og det er laget en plan for omlegging av stien som gjør den mer robust.
Tilrettelegging /skjøtsel	Barklegging av sti	Styret, Statskog SF	Fjelltjenesten	2021-2024	30000,-	Barklegging har vist seg å være effektiv kanalisering og forhindrer økt slitasje. Det vil legges bark på delområder på innfartstien mellom Grunnvåg fjellet og Første Velta samt på rundløypen på Grunnvåg fjellet.
	Nymerking etter utvidelse i 2018	Jordskifterett, SNO, styret	Jordskifterett, SNO, styret	2023		Styret innhenter pris fra Jordskifteretten og melder dette til Miljødir som betaler ut dette etterskuddsvis

INFORMASJON OM PARKEN						
Informasjon	Ferdigstille besøksstrategi	Styret	Styret/forvalter	2023		Målsetning om å få ferdig og godkjent besøksstrategien våren 2021
Informasjon	Ferdigstille forvaltningsplan	Styret	Styret/forvalter	2023		Målsetning om å få ferdig og godkjent forvaltningsplan høsten 2021
Informasjon	Revidere brosjyre og informasjonsplakat	Miljødirektoratet, Styret	Forvalter, grafisk designer	2022-2023		Miljødir har utarbeidet en merkvaremanual hvor utforming av brosjyrer og plakater er beskrevet.
Informasjon	Bok Ånderdalen nasjonalpark - Vardnesmyra naturreservat	Styret, Fylkesmannen i Troms og Finnmark, Tranøy kommune	Forvalter, saksbehandler ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark, oppnevnt redaksjonsgruppe og grafisk designer	2023	100000,-	Jubileumsbok om Ånderdalen nasjonalpark og Vardnesmyra naturreservat.
Informasjon	Nasjonalparkdag	Styret, Midt-Troms friluftsråd, naturveileder naturhuset, Senja sameforening, Jeger og fiskeforening, Senja Turlag, Midt-Troms naturlag	Forvalter, Midt-Troms friluftsråd, naturveileder naturhuset, Senja sameforening, Jeger og fiskeforening	Årlig	8000,-	Samarbeid om nasjonalparkdag første fredag i juni. Skolene får dekket transportkostnader fra kommunen og nasjonalparkstyret stiller med materiell og mat.
Informasjon	Friluftscamp/infostand - Finnsnes i Fest	Styret, Midt-Troms friluftsråd, naturveileder naturhuset, Senja sameforening, Jeger og fiskeforening, Senja Turlag, Midt-Troms naturlag	Forvalter, Midt-Troms friluftsråd, naturveileder naturhuset, Senja sameforening, Jeger og fiskeforening, Senja Turlag, Midt-Troms naturlag	Årlig	10000,-	Felles stand ved Finnsnesvatnet om friluftslivmuligheter på Senja og i Midt-Troms generelt.
Informasjon	Etablering av ny hjemmeside for nasjonalparken	Styret	Forvalter, grafisk designer	2022	90000,-	Utvikling av ny hjemmeside iht kravene i merkvaremanualen (Miljødir)
Informasjon	Etablering av ny hjemmeside for nasjonalparkstyret	Styret, Miljødirektoratet	Forvalter	2022		
Informasjon	Guidekurs reiselivsbedrifter	Styret, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Visit Senja region	Forvalter, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Visit Senja region	Årlig	10000,-	Samarbeid mellom Fylkesmann, styret og Visit Senja region. Et innføringskurs og et kurs med befaring i verneområdet

SKJØTSEL/OPPDYDDING						
Skjøtsel	Rydding av marin søppel i Selfjorden	Styret, Senja kommune, Grendeutvalgende i Flagstadvåg og Rødsand	Forvalter, Grendeutvalg, Senja kommune, Senja avfall, Fjelltjenesten/SNO	Årlig		Senja kommune/Senja avfall omsøker midler
Skjøtsel	Rydding av marin søppel i Gjeska, Kvænbuktene	Styret, Senja kommune	Forvalter, Senja kommune, Senja avfall, Fjelltjenesten/SNO	Årlig		Senja kommune/Senja avfall omsøker midler
Skjøtsel	Opprydding/skjøtsel av rasteplasser i parken.	Nasjonalparkstyret/Statskog SF	Fjelltjenesten	Årlig	30000,-	Første Velta, to rasteplasser ved Åndervatnet og bålplass ved Åndergammen
Skjøtsel-driftstiltak	Vedkjøring	Styret, Statskog SF	Fjelltjenesten	Årlig	50000,-	Vedkjøring til rasteplasser, Ånderbu og Åndergammen
Informasjon	Oppsett av verneskilt ved vernegrensen	Styret/SNO	Fjelltjenesten	2023		Oppsett av nye verneskilt der stier krysser vernegrensen ca 15 skilt. (Egen skiltplan). SNO har skilt på lager og vil sette opp disse.
Skjøtsel/tilrettelegging	Reparasjon og utskiftinger av tilretteleggingstiltak. Generelt	Styret, Senja Turlag, Tranøybot og omegn jff og Statskog SF	Senja turlag, Forvalter, Fjelltjenesten	Årlig	40000,-	Reparasjoner av eksisterende tilretteleggingstiltak. Stier, sikringer, vedlikehold/utskifting av skiltpekere. Årlig gjennomgang og vurdering av behov for re-merking langs Senja på langs ruta, øvrige merkede stier i parken

KARTLEGGING/OVERVÅKING						
Kartlegging	Kartlegging av rovfugllokaliteter	Miljødir/SNO	SNO/Fjelltjenesten, forval	2023-2024		Dette er en del av oppsynstjenesten SNO/Fjelltjenesten gjennomfører.
Kartlegging	Kulturminner	Styret, Troms fylkeskommune og Sametinget	Troms fylkeskommune og Sametinget	2022-2023	150000,-	Troms fylkeskommune og Sametinget er kulturminnemyndighet og kartleggere. Prosjekt hvor man vil gå gjennom kjent litteratur, gjennomføre kartstudier og velge ut områder som vurderes som potensielle områder for å finne kulturminner i nasjonalparken.
Kartlegging	Opprette navnesak på samiske stedsnavn i nasjonalparken	Styret, Sametinget	Sametinget	2022		Det er lite samiske navn kartfestet i Ånderdalen. Ved oppstart av forvaltningsplanen ga Sametinget innspill om at de ønsket mer bruk av samisk i forvaltningen av nasjonalparken.
Kartlegging	Opprette prosjekt med å innhente lokale stedsnavn i nasjonalparken	Styret, Senja historielag	Styret, Senja historielag	2022		Det er relativt få stedsnavn i nasjonalparken. Målet er å få samlet inn så mange navn som mulig for å ta vare på ebn del av historien i nasjonalparken
Kartlegging	Besøkstelling	Styret/SNO	SNO	2021-2024		Styret har behov til å vite besøkstallet inn i parken. Besøkstellerne er viktige for å se på effekter av gjennomførte tiltak, hvor for eksempel man ønsker å kanalisere ferdsel.
Kartlegging-overvåking	Overvåking av slitasje på fem utvalgte stisegment	Styret/SNO	Fjelltjenesten/forvalter	Årlig		Nasjonalparkstyret har valgt ut overvåkingsområder knyttet til vegetasjonsskade på de mest brukte stiene. Dette arbeidet ønsker vi å videreføre i samarbeid med Fjelltjenesten og at dette inngår som en del av oppsynet de gjennomfører i nasjonalparken.
Kartlegging-overvåking	Etablere bevaringsmål for nasjonalparken	Styret/forvalter	Forvalter	2023-2024		Det skal etableres bevaringsmål som skal legges inn i Natstat og som skal tas inn i arbeidet med forvaltningplanen
REINDRIFT						
Informasjon	Innarbeide informasjon om reindriften i informasjonen om parken	Styret, Sør-Senja reinbeitedistrikt	Forvalter, grafsik designer, naturveilder Naturhuset	2022		Spesielt informasjon om hensynsfull ferdsel i forbindelse med sårbare perioder og viktige beiteområder.
	Dialogmøter	Styret, Reinbeitedistrikt 16	Styret og forvalter	Årlig		
	Avtale om motorferdsel	Styret, Reinbeitedistrikt 16	Styret og forvalter	2023		Få på plass flerårige tillatelser for reindriften om helikopterbruk

**Nasjonalparkstyret
Ånderdalen
nasjonalpark**

Besøksadresse
Tranøy Øverbotn
9304 Vangsvik

Postadresse
Postboks 6105
9291 Tromsø

Kontakt
Sentralbord +47 77 64 20 00
Direkte +47 48 15 22 90
fmtribi@fylkesmannen.no

Kommunikasjonsplan for Ånderdalen nasjonalpark.

Velkommen inn.

Stillhet, storslagen urørt natur, Ånderdalen i mitt hjerte.

Nasjonalparkdag i Gjeska 2015. Foto: Ingve Birkeland

Innholdsfortegnelse

1 Bakgrunn	3
2 Mål	3
Hovedmål.....	4
Delmål.....	4
3 Målgrupper.	4
4 Budskap	6
4.1 Prinsipper for kommunikasjon.....	6
5 Informasjonskanaler	7
5.1 Kundereisen	7
5.2 Bruk av de ulike kanalene og virkemidlene	9
6 Kommunikasjon med målgruppene i de ulike kanalene	14
Stil og tone – verbal identitet	14
Språk	15
Kommunikasjon med de ulike målgruppene	15
7 Tiltaksliste	18
Litteraturliste	19

1 Bakgrunn

Det har i en årrekke vært fokus på at nasjonalparkene skal legge bedre til rett for besøkende og bidra til lokal verdiskaping. På oppdrag fra Regjeringen har Miljødirektoratet utarbeidet en «Merkevarestrategi for Norges nasjonalparker». Merkevarestrategien gjelder for Norges nasjonalparker, besøkssenter, nasjonalparklandsbyer og nasjonalparkkommuner.

For Ånderdalen nasjonalpark er det utarbeidet en besøksstrategi som beskriver hvordan nasjonalparkstyret ønsker å møte besøkende i nasjonalparken, og hvordan Ånderdalen nasjonalpark framstår i lokalsamfunnene rundt nasjonalparken. Besøksstrategien skal legge til rette for, og styre, bruken i nasjonalparken slik at opplevelsen for de besøkende og den lokale verdiskapingen blir størst mulig.

Besøksstrategien skal bidra til at forståelsen for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Videre legger besøksstrategien rammer for å balansere verneverdiene, besøkende og lokal verdiskaping i verneområdet. «Besøksstrategi for Ånderdalen nasjonalpark» er vedtatt i Ånderdalen nasjonalparkstyre 10. mai 2023.

Denne Kommunikasjonsplanen vil videreføre og konkretisere de mål og strategier som ligger inne i besøksstrategien. Kommunikasjonsplanen tar mål av seg til også å løfte fram *Merke for Norges nasjonalparker* og føringene i «Merkestrategi Norges nasjonalparker».

Dette dokumentet er Ånderdalen nasjonalparkstyrets plan for kommunikasjon i sin forvaltning.

Senja kommune fikk 2. juni 2021 innvilget status som Nasjonalparkkommune og vil være en viktig samarbeidspartner i besøksforvaltningen av Ånderdalen nasjonalpark. Destinasjonsselskapet Visit Senjaregionen har utarbeidet en masterplan for reiselivet i Senjaregionen. Visit Senjaregion blir også en viktig samarbeidspartner knyttet til den informasjonen som gis til gjestene som ønsker å komme til nasjonalparken.

2 Mål

Kommunikasjonsplanen skal følge opp mål og strategier i Besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark. I kapittel 3 i besøksstrategien går det fram at:

«Besøksforvaltningen til Ånderdalen nasjonalpark skal sikre og ivareta verneverdiene i nasjonalparken. Innenfor denne rammen skal besøksforvaltningen gi gode opplevelser til besøkende, bidra til lokal verdiskaping og forståelse for verneverdiene i Ånderdalen nasjonalpark.»

Og videre:

«Ånderdalen nasjonalpark skal nå besøksstrategiens mål gjennom:

- Kanalisere ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk.
- Utvikle en høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken.
- Øke informasjonen og synligheten av Ånderdalen nasjonalpark.»

De fleste av tiltakene som er skissert i Besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalpark trenger en eller annen form for kommunikasjon for å kunne gjennomføres. Kommunikasjonsplanen har som mål å være konkret på budskapet som skal kommuniseres, hvem som er målgruppene, samt være konkret på de tiltak som skal gjennomføres.

Målet for kommunikasjonsplanen, isolert sett, er å sikre at nasjonalparken har et enhetlig budskap, at det enkelte tiltak har en definert målgruppe, og at man bruker de kanaler som når ønsket målgruppe.

Hovedmål

Vi skal informere om steder, turer og aktiviteter utenfor de mest sårbare områdene og gjerne i randsonene, samtidig som vi skal være tydelige på hvilke regler som gjelder. Det er vårt ansvar å gi brukerne tilstrekkelig informasjon slik at de kan ta gode valg. Informasjonen vi gir skal være enkel og forståelig slik at brukerne slipper å lure på hva som er lov og ikke. Vår kommunikasjon skal si velkommen inn og gi gjesten kunnskap og selvtillit til å ferdes trygt og fornuftig i nasjonalparken.

Delmål

Bidra til lokal verdiskaping ved å kanalisere gjestene i randsonen, reiselivsaktører og aktiviteter som er omforent med besøksstrategiens budskap.

3 Målgrupper.

For å nå målene i besøksforvaltningen for Ånderdalen nasjonalpark er det viktig at kommunikasjonen har en bred flate, og har et bevisst forhold til alle besøkende og grupper som er med på å formidle budskapet om nasjonalparken.

Den overordnede målgruppen for kommunikasjon er alle som ønsker å besøke nasjonalparken. Kommunikasjonsarbeidet avhenger av at forvaltningen har en god og åpen dialog med flere målgrupper på ulike nivå. Vårt mål er derfor å kommunisere direkte med gjesten, reiselivet, øvrig næringsliv og lokalbefolkningen, og indirekte med gjesten via reiselivet, øvrig næringsliv og

lokalbefolkningen. Det er viktig at Senja kommune og lokalbefolkningen er med å ta vertskapsrollen for de besøkende.

Kommunikasjonsplanen har definert 4 målgrupper:

1. Gjesten

Hovedmålgruppen for direkte kommunikasjon til gjesten som reiser til nasjonalparken for rekreasjon og opplevelse i en kortere periode, med spesiell vekt på førstegangsbesøkende. Vi skal framheve enkle og fortrinnsvis tilrettelagte aktiviteter og god veiledning som passer segmentet innenfor denne målgruppen. I tillegg skal vi legge opp til en god dialog via sosiale medier til gjesten som kommer tilbake flere ganger, dette kan også gjelde for lokalbefolkningen.

Vi ønsker ikke å segmentere på bakgrunn av alder, kjønn eller nasjonalitet, men på interesse. I dette tilfellet målgruppen som har interesse for aktivitet i Ånderdalen nasjonalpark og i tilliggende områder. I enkeltprosjekter kan det selvfølgelig være aktuelt å sikte seg inn mot mer spissede målgrupper som for eksempel barnefamilier.

Ifølge en brukerundersøkelse gjennomført i 2016, var alle av de som besøkte Ånderdalen nasjonalpark og randområdene inn mot parken på fottur. 83 % av disse var på korte dagsturer. Gruppen Turgåere huser både lokalbefolkning, tilreisende nordmenn og tilreisende fra andre land.

2. Reiselivet

Målgruppen vi definerer som reiselivet er alle reiselivsbedrifter i Senjaregionen som har aktivitet i og rundt nasjonalparken. I tillegg til det regionale reiselivet er det også en del reiselivsbedrifter utenfor regionen og utenlandske reiselivsbedrifter som bruker nasjonalparken. Det er alle disse bedriftene i sum som har mest kontakt med gjestene og dermed har størst potensial med tanke på å spre budskapet vårt. Vi ønsker derfor å legge til rette for et godt samarbeid, og prioritere god informasjonsflyt og kunnskapsoverføring mellom nasjonalparkstyret og reiselivet.

Ved å bygge opp forståelsen av vertskapsrollen ønsker nasjonalparkstyret å få reiselivet til å støtte opp om forvaltningen av nasjonalparken. At vi kommuniserer det samme budskapet til gjestene. Dette kan gjøres blant annet gjennom sosiale medier, utvikling av aktiviteter i randsonen og at vi sammen arrangerer fagdager/vertskapskurs med nasjonalparken som tema.

3. Øvrig næringsliv

Alle bedrifter som ligger i Senja kommune og som er i kontakt med gjester av nasjonalparken. Eksempler på slike er: Dagligvarebutikker, bensinstasjoner og sportsbutikker. For å gi gjesten en god opplevelse er det viktig å gi god service i alle ledd og at man er et godt vertskap. Målet er at flest mulig som er i kontakt med gjestene kan svare på

eventuelle spørsmål eller minimum henvise til noen som har den rette kunnskapen.

4. Lokalbefolkning

Lokalbefolkningen i Senja kommune kan både være gjester og våre viktigste vertskap, og utgjør derfor en svært viktig målgruppe. Lokalbefolkning som er ute på tur skiller seg ikke vesentlig fra folk på tur generelt. Lokalbefolkning på tur vil derfor også ligge i målgruppen gjester.

4 Budskap

Valg av budskap skal støtte opp under besøksstrategiens mål og strategiske valg. Hovedbudskapet til Ånderdalen nasjonalpark er å:

Velkommen inn.

Stillhet, storslagen urørt natur, Ånderdalen i mitt hjerte.

4.1 Prinsipper for kommunikasjon

Budskapet skal være gjennomgående i nasjonalparken sin kommunikasjon mot turgåere, potensielle besøkende og lokalbefolkning. Budskapet kan formuleres på ulike måter. Innholdet og «stemningen» i praktisk informasjon og kommunikasjon skal inspirere og invitere til besøk, og oppfordre besøkende til å ta del i vernet av nasjonalparken. Budskapet skal formidles i tråd med Merkestrategi Norges nasjonalparker.

Budskapet skal være tilpasset brukerne/målgruppene. Generelt kan man se for seg en «gradering» av innholdet i møtet med brukerne. Det vil si at informasjon som er plassert langt unna nasjonalparken kan være mer generell og overordnet, og at denne informasjonen blir mer stedsspesifikk og detaljert jo tettere man er på nasjonalparken.

Informasjon skal utformes etter retningslinjer for universell utforming og anbefalinger for god lesbarhet. Norsk er det prioriterte språket på skilt, med engelsk og samisk som sekundærspråk. Tekstinformasjonen skal være kort og interessant og direkte knyttet til kart (der kart er en del av informasjonspunktet). Kart skal gi et overblikk over området i og rundt nasjonalparken, og alle aktører tilknyttet nasjonalparken. Det er viktig at skilt er letteste og interessante for personer i alle alder, og både norske og internasjonale gjester.

Bilder skal visualisere invitasjonen inn i nasjonalparken. Fotografi er et av de viktigste virkemidlene for å kommunisere følelser og skape en sterk, gjenkjennbar identitet. Bildene skal være nære og naturlige, og vise naturen fra den besøkendes perspektiv med fokus på opplevelser, aktivitet og samspill mellom mennesker. Tilstedeværelsen av mennesker i bildene inviterer til aktivitet og bruk, og tilgjengeliggjøring av naturen. Bildene skal vise frem den storslåtte naturen i nasjonalparkene, og samtidig føles naturlige og representative for en opplevelse målgruppen selv har tilgang til.

Nasjonalparkstyret ser at bruk av bilder også kan brukes som et virkemiddel til å kanalisere ferdsel i og rundt nasjonalparken. Nasjonalparkstyret ønsker derfor å prioritere å bruk av bilder fra aktiviteter i randsonen av nasjonalparken og i mindre grad bruke bilder fra områder som nasjonalparkstyret ønsker å skjerme for ferdsel.

5 Informasjonskanaler

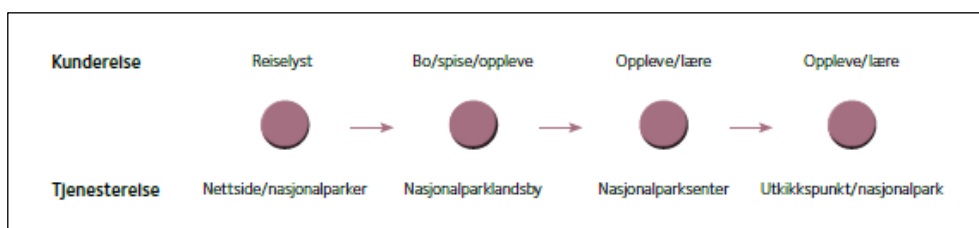
Når budskapet til Ånderdalen nasjonalpark skal kommuniseres vil en ta i bruk ulike kanaler for å nå de ulike målgruppene. Dette er både fysiske kanaler (skilt, kart og brosyre) og digitale kanaler (nettsider, tur apper og sosiale medier). Naturveiledning og informasjon gjennom Sáǰǰá Senja naturhus og formidlingen nasjonalparkstyret utfører er også en viktig kanal.

I tillegg til forvaltningen og Statens naturoppsyn (SNO)/Fjelltjenesten, , Visit Senjaregionen, lokalbefolkning være vertskap for ulike kanaler. På sikt vil også andre destinasjonsselskap, Senja kommune som nasjonalparkkommune og nasjonale nettsider være kanaler for informasjon om Ånderdalen nasjonalpark. Det er nasjonalparkstyrets oppgave å sørge for at budskapet til Ånderdalen nasjonalpark er kjent for de ulike instanser som formidler informasjon om nasjonalparken.

Hvilke kanaler man bruker og hva som kommuniseres er viktige virkemidler for å nå forvaltningens mål om kanalisering av ferdsel.

5.1 Kundereisen

Veilederen for Besøksforvaltning beskriver en kundereise med denne figuren.

Figur 1. Kundereisen som merkevarestrategien tar utgangspunkt i.

I sin kundereise vil besøkende komme i kontakt med flere kanaler. Det er derfor i det videre beskrevet hvilke kanaler/tiltak som blir satt i verk for de ulike kundereisene/målgruppene. Personer kan også bytte målgruppe underveis på sitt besøk. Det vil si; en forbipasserende (potensiell besøkende) kan gå over til å bli gjest i nasjonalparken.

I NINA kortrapport 1371¹ er det gjort en undersøkelse på hvor besøkende ønsker å finne informasjon med utgangspunkt i hvor de er i sin kundereise. Før reisen tar til ønsker besøkende å finne den informasjonen de søker på internett. Når det gjelder å finne informasjon om området, mens de besøkende er på vei fra bosted til Ånderdalen nasjonalpark, er det igjen internett som er det mest foretrukne alternativet. Deretter kommer mobiltelefon-applikasjon og turistkontor/informasjonscenter.

Når de besøkende har ankommet stistartene til Ånderdalen nasjonalpark, er det først og fremst informasjonstavler som foretrekkes. Om lag en tredjedel ønsker i tillegg å kunne få informasjon via brosjyrer eller via en mobiltelefon-applikasjon. Når man har kommet seg inn ut på tur er ikke behovet for informasjon lenger så stort. Tidligere undersøkelser har da vist at turgåerne ønsker gode kart og god merking av stiene.

Vi har valgt en kombinasjon av tradisjonelle og moderne kanaler for å nå ut til flest mulig innenfor våre målgrupper.

Kanaler og virkemidler:

- Sosiale medier (Facebook, instagram og samarbeid med influensere)
- Besøksrettet hjemmeside
- UT.no
- Visit Senjaregion hjemmeside og kanaler
- Informasjonssenter Sázzá Senja naturhus.
- SNO og Fjelltjenesten (Statskog)
- Informasjonspunkt ved innfallsportene
- Brosjyrer
- Bedriftsbesøk
- Forpliktende samarbeid med reiselivet
- Samarbeid med Senja kommune som nasjonalparkkommune og kommunens kanaler.
- Fagdager og kurs for reiselivet og lokalbefolkning.

¹ Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017
Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA Rapport 1371. 77 s.

- Arbeid mot presse, magasiner eller andre aktuelle interesseorganisasjoner.
- Veiskilting og kartløsninger
- Samarbeid med Statsforvalterne i Troms og Finnmark.

5.2 Bruk av de ulike kanalene og virkemidlene

Sosiale medier generelt (heretter kalt SoMe)

Nasjonalparkstyret har valgt å bruke Facebook og instagram aktivt. For å nå ut med informasjon i størst mulig grad er det viktig å bygge opp en stor gruppe med følgere på begge disse kanalene. Dette forsøker vi å gjøre ved å produsere og dele innhold med en god blanding av inspirasjon og informasjon. Målsettingen er at innholdet skal være så interessant og underholdende at den potensielle følgeren velger nettopp å følge våre kontoer. Vi skal svare på alle spørsmål som kommer i de ulike kanalene og by opp til dialog, men spørsmål som ikke går direkte på nasjonalparken sendes videre til den aktuelle bedriften eller destinasjonsselskapet. Det er også viktig å samarbeide tett med Visit Senja region, Senja kommune og andre samarbeidspartnere, både for å samarbeide om innhold og enkelt kunne kryss publisere.

• Instagram

Instagram skal brukes til å inspirere og komme med kort informasjon og enkle tips. Innholdet skal være en kombinasjon av egenprodusert stoff og deling av andres innhold. Sistnevnte skal være med å bygge opp dialogen og fellesskapet mellom forvaltningen og målgruppene.

• Facebook

Facebooksiden skal ha mye av den samme funksjonen som Instagram, men skal i større grad være en informasjonskanal. Det er likevel viktig å finne en god balanse mellom inspirasjon og informasjon for å opprettholde interessen til følgerne. Her vil innholdet også være en kombinasjon av egenprodusert stoff og deling av andres innhold, men med større vekt på egenprodusert innhold. Miljødirektoratet har kjørt ulike kampanjer under merkevaren Norges nasjonalparker. Der det er naturlig og i tråd med besøksstrategien vil nasjonalparkstyret kryss publisere disse.

• Samarbeid med influensere

Samarbeid med influensere er en god måte å nå ut til målgrupper vi selv ikke klarer å treffe. Her bør vi se på muligheten til å knytte til oss relevante influensere som ønsker å identifisere seg med nasjonalparken og budskapet vårt. I enkelte tilfeller så kan dette gjøres i samarbeid med Visit Senjaregion.

Besøksrettet nettside – Hjemmeside Ånderdalen nasjonalpark

Hjemmesiden for Ånderdalen nasjonalpark som skal være besøksrettet og som skal inneholde tilstrekkelig god informasjon til gjesten og øvrige målgrupper. Den skal ønske velkommen inn i de mindre sårbare områdene og randsonene

samtidig som den skal gi entydig informasjon om regler og verneverdier. Siden skal være et verktøy som alle målgruppene være kan bruke og dra nytte av. Det skal ikke være en reiselivsside, men det skal være mulig å planlegge opplevelsen med utgangspunkt i siden da vi skal lenke videre til destinasjonsselskapet Visit Senjaregion og vice versa. For å få en så god hjemmeside som mulig ønsker vi å involvere alle målgruppene i arbeidet med siden, både via samarbeid med reiselivet og dialog med øvrige både gjennom samtaler og sosiale medier. Styret ønsker å løfte de samme opplevelsene som reiselivet selv gjør, så lenge det ikke strider med vernet.

Tema for siden (ikke endelig).

- Om nasjonalparken
- Kystfuruslogen
- Ferdselsårer og regler
- Innfallsporter
- Opplevelser og aktiviteter
- Samisk kultur og reindrift
- Overnatting og reise

Miljødirektoratet nettside; norgesnasjonalparker.no

Miljødirektoratet har laget en nettside hvor de har samlet alle de 47 nasjonalparkene på en nettside. Der finner man kortfattet informasjon om hver nasjonalpark og det er lenket videre til nasjonalparkenes hjemmesider.

https://www.norgesnasjonalparker.no/?gclid=EAlaIQobChMlp6_R6Pi38gIVEY3ICh3l_wcbEAAAYASAAEgLHIPD_BwE

Miljødirektoratet nettside; nasjonalparkstyrene.no

Det er laget en felles plattform for alle verneområde-nasjonalparkstyrene i Norge. Denne siden skal være mer forvaltningsrettet og har bla informasjon om styret, nasjonalparken, rutiner knyttet til søknader, publikasjoner som sakspapirer, besøksstrategier og forvaltningsplan.

Hovedside: <https://www.norgesnasjonalparker.no/>

Ånderdalen nasjonalparkstyre nettside:
<https://www.nasjonalparkstyre.no/Anderdalen>

DNTs kanaler; www.ut.no

Vi vet at DNT sine kanaler og særlig [ut.no](https://www.ut.no) er svært viktig informasjonskilde for mange besøkende. Vi ønsker derfor å jobbe for å ha en god dialog og et god samarbeid med DNT vedrørende alle deres plattformer og den informasjonen som legges ut om nasjonalparken.

Statens kartverk; www.norgeskart.no

Veldig mange av tur applikasjonene som er i bruk, bruker kartet til Norges kartverk som plattform. Det er viktig at vi oppdaterer kartene og turstiene i nasjonalparken ved å legge dette inn i rett i kartet (<https://www.rettikartet.no/>) funksjonen til Norges kartverk. Da kan brukerne være trygge på at kartet er riktig og nasjonalparkstyret kan på den måten også kanalisere ferdsel på de stiene som er ønskelig.

Visit Senjaregions kanaler; www.visitsenja.no

Disse kanalene er viktige informasjonskilder for gjesten både i planleggingsfasen og mens man er på tur. Vi ønsker å jobbe for å løfte informasjonen om nasjonalparken i destinasjonsselskapets kanaler, både direkte ved å ha et tett samarbeid og ved å at det lenkes fra deres sider til vår besøksrettede nettside. Målet er å få til enkel informasjonsflyt og der det er mulig få til en krysspublisering.

Senja kommunes kanaler

Senja kommune har fått status som nasjonalparkkommune og et av kriteriene er at de også skal følge føringene i merkevareprofilen til Miljødirektoratet. Det er viktig at det etableres et nært samarbeid mellom nasjonalparkstyret og kommunen slik at man har en felles forståelse av de ulike målgruppene og at man kommuniserer likt mot disse gruppene.

Sázzá Senja naturhus

Sázzá Senja naturhus er informasjonssenter for bla Ånderdalen nasjonalpark (Sázzá). Sázzá er en viktig formidler av budskapet vårt og vi må jobbe med å vedlikeholde og videreutvikle det gode samarbeidet med Sázzá. Det er utviklet en utstilling i Sázzá med skriftlig informasjon om nasjonalparken og de ansatte informerer både gjestene om bakgrunnen for vernet og om hvilke attraksjoner og turmål som kan besøkes i randsonen og inne i nasjonalparken. Sázzá Senja naturhus som informasjonssenter vil kunne appellere til et stort antall gjester som ikke nødvendigvis er turgåere, og gi denne gruppen en opplevelse av, og forståelse for Ånderdalen nasjonalpark som verneområde. Rundt naturhuset er det velutviklet sti- og løypenett. Å løfte fram dette sti- og løypenettet er viktig som et kanaliserende tiltak for å avlaste ferdselen inn mot nasjonalparken. Deler av dette sti- og løypenettet kan betegnes som et lavterskel tilbud, og kan appellere til de som ikke er så fjellvant. Ved å sette opp informasjonstavle, og tilby samme informasjon gjennom en brosjyre, vil dette være et viktig bidrag til å synliggjøre hva som er av fasiliteter på Senja, samt å lede besøkende videre til hvor de kan finne mer informasjon

Informasjonspunkt

Informasjonspunktene som eksisterer per i dag er av svært varierende kvalitet og de fleste må rustes opp. Dette må gjøres i tråd med merkevareprofilen til Miljødirektoratet og det må gjøres et grundig forarbeid med tanke på hvilken informasjon som skal prioriteres på de ulike punktene. I besøksstrategien (vedlegg 1 til besøksstrategien) er det valgt åtte informasjonspunkt som nasjonalparkstyret ønsker å prioritere.

- Sázzá Senja naturhus & museum
- Finnsnes – Visit Senja region kontorer- turistinformasjon i Kunnskapsparken (Alternativt hurtigbåttterminal på Finnsnes)
- Fergene
- Botnhamn
- Gryllefjord
- Skrolsvik
- Jokerbutikken Stonglandseidet
-

Utover disse åtte informasjonspunktene er det i *vedlegg 1 Lokalitetsbeskrivelser* til besøksstrategien beskrevet startpunkt og innfallsporter hvor det blir viktig å gi god informasjon til gjestene.

Utvendig informasjonspunkt ved Sázzá Senja naturhus under utvikling. Foto: Ingve Birkeland.

Brosjyre

I samarbeid med Miljødirektoratet skal vi lage en ny brosjyre som skal inneholde generell informasjon om nasjonalparken. Innholdet skal være et kort sammendrag av informasjon du finner på nettsiden til Ånderdalen nasjonalpark. På baksiden av brosjyren vil det utarbeides et kart som vi være en sentral del av brosjyren.

Fagdager og kurs for reiselivet

Vi har over flere år sammen med Midt-Troms museum og Statsforvalteren i Troms og Finnmark gjennomført guidekurs- kontaktmøter med reiselivet og andre interessenter i Senja regionen. Dette ønsker vi å videreutvikle men ønsker å involvere Visit Senjaregion som arrangør og bidragsyter. Ved å gjennomføre årlige kontaktmøter vil vi kunne heve kvaliteten på produktene reiselivet tilbyr og samtidig øke bevisstheten rundt vernet og ivaretagelsen av verneverdiene. Vi ønsker også å bruke det kommersielle merket til merkevaren som ledd i dette arbeidet.

Webinarer og åpne møter for øvrig næringsliv og lokalbefolkning

Sammen med Sázzá Senja naturhus & museum, Visit Senjaregion og Senja kommune ønsker vi å se på hvordan vi kan etablere gode temadager med fokus på natur og besøksforvaltning. Dette vil i noe grad samsvare med tet over.

Formidling til skoleelever

Nasjonalparkstyret arrangerer årlig Ånderdalen nasjonalparkdag for skolelever i Senja kommune. I tillegg er nasjonalparkstyret med å arrangere Samefolkets dag hvor 4. klassingene i Senja kommune inviteres. Målsettingen med disse temadagene for skolelever er å la barn og unge lære om naturverdier og kulturhistorien i nasjonalparken.

Ånderdalens venner

Sammen med Sázzá Senja naturhus & museum har nasjonalparkstyret tatt initiativet for å etablere en venneforening for nasjonalparken. Målsettingen er egentlig å nå ut med informasjon til alle som bryr seg om nasjonalparken. Det arrangeres fortellerkvelder og turer med ulike temaer i randsonen og inn i selve nasjonalparken. Å ha lokal forankring er viktig og gjennom venneforeningen kan vi bidra til å bygge opp en stolthet av å ha en nasjonalpark i kommunen.

Arbeid mot presse, magasiner og andre aktuelle instanser.

Vi skal ha en god dialog med pressen, særlig lokalpressen og utnytte de mulighetene som byr seg, men også selv ta initiativ til saker for å få ut budskapet vårt. Magasiner og andre instanser som har målgrupper som er sammenfallende med våre kan være nyttige samarbeidspartnere.

Veiskilting

I 2014 ble det i samarbeid med Statens vegvesen satt opp veiskilt fra E6 og frem til informasjonssenter og innfallsportene i Tranøybotn og i Gjeska. Disse skiltene er ikke iht. føringene i merkevareprofilen. Det er en konsekvent skilting og det er viktig for at gjestene skal få en god opplevelse når de skal besøke nasjonalparken. Vi vil i det videre arbeidet gå i dialog med Miljødirektoratet og ansvarlig veimyndighet for å få en avklaring om vi skal skifte ut dagens skilt med riktige skilt iht. designmanualen.

6 Kommunikasjon med målgruppene i de ulike kanalene

Vår kommunikasjon skal bidra til, og bygge opp under en følelse av felleskap. Det skal ikke være oss og dem, hverken når det gjelder forvaltning og næringsliv eller forvaltning og gjest, det skal være vi. Målet er at flest mulig skal få en forståelse for vernet og gjennom dette bygge opp en felles ansvarsfølelse for nasjonalparken.

Stil og tone – verbal identitet

Språk er et viktig verktøy i merkevarearbeidet, fordi hvordan vi sier ting har betydning for hvordan folk oppfatter oss. Kommunikasjon mellom merkevaren og målgruppene den er til for er ofte skriftlig og, ikke minst, komplekse budskap må ofte kommuniseres svært kort. På samme måte som den visuelle identiteten er med på å uttrykke hvem merkevaren vil være, kan en språklig identitet være like gjenkjennbar og distinkt. På samme måte som vi har regler for hvordan en merkevars visuelle virkemidler brukes, er dette nyttig å ha retningslinjer for hvordan språket brukes for å styrke merkevareidentiteten. Slike retningslinjer kalles ofte for stil og tone (tone of voice) eller Verbal identitet. Formålet med en verbal identitet er å få folk til å føle seg komfortable til å uttrykke seg på en måte som er i tråd med merkevars identitet, men som også gir rom for at folk kan by på seg selv og være personlige.

Hvordan vi uttrykker oss i de ulike kanalene og virkemidlene vil være avgjørende for hvor vellykket kommunikasjonen blir. Det er viktig å kommunisere på en måte som gjør at gjesten får en realistisk bilde av hvilke muligheter nasjonalparken gir av friluftslivopplevelser og hva som forventes av gjesten som besøkende i nasjonalparken.

Språk

Nettsiden skal være på minimum norsk og engelsk. På sosiale medier bør det vurderes bytte fra norsk til en kombinasjon av norsk og engelsk. Dette skyldes den store andelen av utenlandske gjester i normalår (62 % i 2016).

Kommunikasjon med de ulike målgruppene

Gjesten

Kommunikasjon med gjesten skal ideelt sett resultere i nye ambassadører for nasjonalparken. Det er vårt ansvar å produsere god og lettfattelig informasjon som bidrar til å kanalisere gjestene til opplevelser utenom de mest sårbare områdene, og samtidig øke forståelsen av vernet. For å lykkes med dette er det viktig å se på hvor og hvordan vi kan treffe gjesten både før, under og etter oppholdet. Vi har derfor beskrevet hvordan vi ser for oss kundereisen og vil bruke denne som utgangspunkt for kommunikasjonsarbeidet.

1. Gjesten kommer over et fint bilde eller nyttig informasjon på våre SoMe-kanaler, interessen for nasjonalparken vekkes og de begynner å følge våre kontoer.

2. Det fortsetter å komme nyttig, inspirerende og lærerikt innhold fra nasjonalparken og aktivitetene vi ønsker å kanalisere til, interessen blir forsterket og gjesten følger en lenke som leder til nettsiden.

3. På nettsiden er det oversiktlig og enkelt å gjøre seg kjent med nasjonalparken. Her skal gjesten få nok informasjon til å kunne planlegge besøket, og ikke minst bli inspirert til å at turen skal gjennomføres sporløst.

4. Gjesten kommer til Senja og får god informasjon og inkluderende informasjon på Sázzá Senja naturhus, fra servitøren på restauranten og de ansatte på bensinstasjonen.

4.1 Deretter venter en hyggelig velkomst og et opphold med høy kvalitet hos den aktuelle overnattingsbedriften/aktivitetsbedriften hvor det gis god og faglig forankret informasjon om nasjonalparken som en del av produktet.

5. Velger gjesten å gå på tur på egenhånd skal kortfattede skilt og informasjonstavler ved innfallsportene og enkle brosjyrer gi nyttig informasjon og vise vei – repetisjon av den viktigste informasjonen fra hjemmesiden.

6. Underveis tar gjesten bilder og deler på SoMe fra aktiviteter og områder vi ønsker å kanalisere til. Gjennom informasjonen de har fått både før og under oppholdet har gjesten blitt bevisst på hva som bør og ikke bør formidles for å bidra til å ta vare på naturen.

7. Besøket har bidratt til økt forståelse for vernet, gjesten har blitt glad i nasjonalparken og ønsker å bidra til at flere tar vare på det – gjesten har blitt ambassadør som forteller andre om nasjonalparken og viktigheten av vernet. I tillegg er de blitt en del av den mest dedikerte følgerskaren på SoMe og bidrar jevnlig i diskusjoner på de ulike plattformene, samt bidrar til selvjustis når det gjelder sporløs ferdsel i nasjonalparken.

Tabell 1. Matrise over kundereisen, påvirkning i de ulike fasene og bruk av informasjonskanaler.

Kundereisen	Hjemme før beslutning om reise	Hjemme etter beslutning om reise	Underveis og i randsonen	Innfallsport/ Opplevelses- bedrift	I randsonen/ nasjonalparken	Hjemme etter besøket
Fokus for den besøkende	På søk etter underholdning, inspirasjon og nyttige råd/tips	Søker informasjon om reisemål/reiserute/aktiviteter. Planlegger turen	Daglig detaljplanlegging, organisering. Søke lokale tips	Opplevelser	Opplevelser og deling/ formidling av egne opplevelser	Deling/formidling av opplevelsene og ny kunnskap
Påvirkning i de ulike fasene	Påvirke til sporløs ferdsel. Kanalisere til randsone/mindre sårbare områder.	*Påvirke valg av besøksmål (kanalisering) *Gi riktige forventninger *Gi tydelig og lettfattelig informasjon om hvordan du kan ta gode valg med tanke på verneverdiene *Gi god informasjon som kan oppleves	* Påvirke valg av besøksmål med konkrete handlingsalternativ * Gi tydelig og lettfattelig informasjon om hvordan gjesten kan ta gode valg med tanke på verneverdiene. * Praktisk stedsspesifikk informasjon om hva som kan oppleves. * Tips og råd fra lokale aktører	* Kort konkret og stedsspesifikk informasjon * Gi tydelig og lettfattelig informasjon om hvordan gjesten kan ta gode valg med tanke på verneverdiene * Konkrete handlingsalternativ * Kunnskapsbasert guiding	* konkret informasjon om en bestemt lokalitet/aktivitet * Gi tydelig og lettfattelig informasjon om hvordan gjesten kan ta gode valg med tanke på verneverdiene	* Lik bilder/ videoer som gjestene har lagt ut. Kommentarer og by opp til dialog
Aktuelle informasjonskanaler	Sosiale media (Instagram og Facebook) Både egne kanaler, samarbeidspartners kanaler og tidligere gjesters kanaler	Sosiale media og nettsider Både egne kanaler, samarbeidspartners kanaler og tidligere gjesters kanaler (ut.no er spesielt viktig)	* Sosiale media * Nettsider (ut.no spesielt viktig) * Personalet på servicebedrifter * Skilting * Brosjyrer * Turistkontor * Informasjonssenter	* Guider/ naturveiledere * Sosiale media * Nettsider (ut.no spesielt viktig) * skilting * Brosjyrer	* Guider/ naturveiledere * Sosiale media * Nettsider (ut.no spesielt viktig) * skilting * Brosjyrer	Dialog med gjesten via våre Sosiale media-kanaler. Dele gjestens sine innlegg i våre kanaler

Reiselivet

For å kunne gi gjesten god informasjon er det essensielt at det er god kommunikasjon og et godt samarbeid mellom nasjonalparkstyret og reiselivet/fagmiljøene i regionen. På samme måte som når vi skal kommunisere direkte til gjesten er det nasjonalparkstyrets ansvar å legge til rette for at reiselivet skal ha god forståelse for vernet. Det er viktig at reiselivsbedriftene har tilstrekkelig kunnskap til på kunne gi gjestene sine god og kvalitetssikret informasjon om nasjonalparken. Reiselivsaktørene er sammen med Sáǰǰá Senja naturhus våre viktigste kunnskapsformidlere, og det er et mål at en størst mulig andel av gjestene skal benytte seg av organisert aktivitet, både fordi det har størst potensial med tanke på kunnskapsoverføring og kanalisering, men også fordi det i større grad fører til lokal verdiskaping.

ET annet viktig punkt er rolleavklaring. Nasjonalparkstyret og reiselivet må avklare hvem som informerer gjesten om hva, og selv om det vil flyte litt inn i hverandre er det viktig å fastsette hva som er nasjonalparkstyrets rolle og hva som er reiselivets rolle med tanke på informasjon og kommunikasjon. Det er også viktig å fremheve at vi har et felles mål, samtidig som det er viktig å dra nytte av disse ulike rollene og komplementere hverandre. Et spesifikt ønske fra nasjonalparkstyret er at Visit Senjaregion prioritere å være med i rådgivende utvalg for Ånderdalen nasjonalparkstyre.

Vi vil til slutt også påpeke viktigheten av enkel og tydelig kommunikasjon og informasjon i forbindelse med søknadsprosesser som gjelder aktivitet i nasjonalparken og søknader om bruk av kommersielt merke.

Nasjonalparkstyret ønsker å arbeide for at det skal være lav terskel for å ta kontakt og at det skal være et naturlig første steg i prosesser knyttet til nasjonalparken.

Øvrig næringsliv

For at gjesten skal få en god opplevelse i nasjonalparken og i randsonene er det viktig at hele reisen er positiv. Alle som har kontakt med gjester eller mulige gjester bør fungere som vertskap. Det er viktig å jobbe fram en felles stolthet for nasjonalparken.

Lokalbefolkningen

Lokalbefolkningen kan være både vertskap og gjester i nasjonalparken og er viktige ambassadører og kunnskapsformidlere. Nasjonalparkstyret bør i størst mulig grad forankre prosesser knyttet til nasjonalparken i denne gruppen.

7 Tiltaksliste

I tiltakslisten under tar kommunikasjonsplanen utgangspunkt i hva nasjonalparkstyret ønsker av tiltak for å nå sine mål i 2021.

Tiltak/Tema/Prosjekt	Målgruppe	Ansvarlig/samarbeid	Tidsfrist
Etablere ny brukerrettet nettside	Gjesten	Forvalter i samarbeid med kommune og reiselivet	Desember 2022
Drifte nettsiden til nasjonalparkstyret	Lokalbefolkning	Forvalter	Løpende
Utarbeide plan for sosiale media	Gjesten, lokalbefolkning, reiselivet, øvrig næringsliv	Forvalter i samarbeid med kommune og reiselivet	Oktober 2022
Utarbeide generell brosjyre og plakat	Gjesten	Forvalter i samarbeid med Miljødirektoratet	2022-2023
Utarbeide temaplakater til Innfallsport	Gjesten	Forvalter	2022
Samarbeid med naturinformasjonsenter	Gjesten, lokalbefolkning	Forvalter og daglig leder naturinformasjonsenter	Løpende
Årlig møte med rådgivende utvalg	Lokalbefolkning, reiseliv, øvrig næringsliv	Forvalter	Årlig
Samarbeid på tvers av relevante verneområder/nasjonal parkstyret	Forvaltning	Forvalter, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, verneområdestyrer i Troms og Finnmark	Løpende
Faglig kurs- guidekurs for reiselivet og andre interessenter	Reiseliv, lokalbefolkning, øvrig næringsliv	Forvalter, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Visit Senja region og Midt-Troms museum	Årlig
Planlegge høringsmøte besøksstrategi	Reiseliv, lokalbefolkning, øvrig næringsliv	Forvalter	September 2021
Bok Ånderdalen nasjonalpark	Gjesten, reiseliv, lokalbefolkning, øvrig næringsliv	Forvalter og prosjektgruppe bok	Desember 2023
Ferdigstille utvendig informasjonspunkt Sázzá	Gjesten, reiseliv, lokalbefolkning, øvrig næringsliv	Forvalter, Statsforvalteren i Troms og Finnmark,	Desember 2021

Litteraturliste

Merkestrategi Norges nasjonalparker. 2015. Snøhetta design.
designmanual.norgesnasjonalparker.no. Nettside. Snøhetta design.

Selvaag, S. K., Gundersen, V., Danielsen, G. & L. C. Wold. 2017
Brukerundersøkelse Ånderdalen nasjonalpark sommeren 2016. - NINA
Rapport 1371. 77 s.

Kartlegging av reiselivet på Senja

Arkivsaksnr: 2023/4799-1

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 04.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	9/23	10.05.2023

Innføring av tilhørighetslogo for Ånderdalen nasjonalpark - rutiner for tildeling av logo

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar å innføre ordningen med tilhørighetslogoer for Ånderdalen nasjonalpark til kommersiell bruk. Dette iht. retningslinjer gitt for merkevaren Norges nasjonalparker.

For å kunne bruke tilhørighetslogo må besøksstrategien for nasjonalparken være godkjent. Den vil trolig bli godkjent i begynnelsen av juni 2023. Nasjonalparkstyret vil derfor ikke offentliggjøre innføringen av tilhørighetslogo før besøksstrategien er endelig godkjent.

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar følgende tilleggskriterier for tildeling av merket for Ånderdalen nasjonalpark:

- Tildeling av merket gjelder i første omgang til 31.12.2024. Ordningen med tilhørende rutiner og retningslinjer evalueres før eventuell videreføring.
- Merket tildeles aktører med forretningsadresse i Senja kommune under forutsetning av kommunen har status som nasjonalparkkommune.
- Tildeling av tilhørighetslogo gjøres av nasjonalparkstyret.
- Aktører som tildeles merket forplikter seg til å delta på aktiviteter som vertskapskurs, orienteringsmøter eller lignende som arrangeres i regi eller på vegne av nasjonalparkkommunene eller nasjonalparkforvaltningen.
- Tilbyder skal være relatert til besøksnæringen og omfatte produkter som opplevelser, aktiviteter, overnatting eller forbruksvarer som mat og drikke. Forutsatt at disse kan knyttes til verneområdene.

Saksopplysninger

Kommersiell bruk av merkevaren Norges nasjonalparker

Gjennom merkevaren Norges nasjonalparker er det lagt til rette for at virksomheter med geografisk tilhørighet til en nasjonalpark kan søke om tillatelse til å benytte et spesiallaget merke for denne merkevaren sammen med logo for egen virksomhet i markedsføringen av et produkt, tjeneste eller aktivitet. Det er laget egne merker for formålet (kommersielt merke) og det er nasjonalparkstyret for nasjonalparken som behandler søknaden og gir tillatelser. Styret må ha godkjent besøksstrategi for området.

Hvem kan bruke det kommersielle merket?

Aktører som driver kommersiell, frivillig eller annen type virksomhet ved nasjonalparken. Hvis produktet som tilbys kommer fra en nasjonalpark, eller det arrangeres en aktivitet i eller ved nasjonalparken, kan det søkes om tillatelse til å bruke varemerket.

Hva står merket for?

Det kommersielle merket er utviklet for å hjelpe lokale aktører med å markedsføre sin bedrift, aktivitet eller produkt i relasjon til Norges nasjonalparker, og sier noe om geografisk tilhørighet til en nasjonalpark eller et verneområde. Merket er ikke et kvalitetsstempel, og representerer ikke en godkjenning, noen form for finansiering eller annen støtte fra nasjonalparken eller forvaltningsmyndigheten. I seg selv ligger det en kvalitet i å ligge i nærheten av en nasjonalpark eller verneområde, det er dette en ønsker at bedriftene skal kunne nyte godt av.

Hvordan kan merket benyttes?

Aktører kan eksempelvis bruke merket som klistremerker i butikkvinduer, i program eller brosjyrer, på nettsteder, i e-post og på plakater. Det er ikke tillatt å bruke det kommersielle merket på reklamemateriell eller varer uten følge av virksomhetens egen logo, som f. eks på brevhode eller på emballasjen for et produkt. Det må alltid gå klart frem hvem virksomheten bak produktet eller tjenesten er, at dette ikke er et nasjonalparkprodukt eller -tjeneste, og at det ikke er et nasjonalparkgodkjent produkt eller tjeneste.

Ånderdalen nasjonalpark kan når besøksstrategi er godkjent av Miljødirektoratet innføre ordningen med kommersielle logoer for lokale aktører. Det er nasjonalparkstyret selv som forvalter ordningen og som bestemmer om denne skal innføres. En forutsetning ved innføring av ordningen er at retningslinjene gitt i merkevaren Norges nasjonalparker følges ved tildeling. Miljødirektoratet sier videre at det er opp til forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde å utarbeide lokale retningslinjer for forvaltning av merket. Dette for å sikre at de produkter og tjenester som markedsfører seg med merket holder ønsket kvalitet og ikke forringer verdien av merkevaren. Derfor bør tildeling av merket være tidsbegrenset slik at nasjonalparkstyret kan ta ny vurdering på om aktøren/produkter innfrir gjeldene krav til merket.

I merkevaren er det gitt retningslinjer som må oppfylles for tildeling av merket, disse inngår i avtalen mellom aktør og nasjonalparkforvaltningen, disse lyder som følger:
«Ved å fullføre søknaden, og inngå avtale for å bruke en eller flere av de kommersielle merkene, forstår jeg og forplikter jeg meg til å overholde følgende vilkår:

Om det kommersielle merket

- det representerer kun en geografisk tilhørighet til en nasjonalpark/verneområde
- det er ikke et kvalitetsstempel
- det representerer ikke en godkjenning eller innebærer finansiering eller annen støtte fra forvaltningsmyndigheten.

Hvem kan bruke logoene?

- En virksomhet eller organisasjon som opererer eller ligger i eller ved en nasjonalpark eller verneområde, tilbyr en tjeneste som skjer i nasjonalparken/verneområdet eller et produkt som kommer fra nasjonalparken/verneområdet.
- En virksomhet, organisasjon, gruppe eller individ som arrangerer en tidsbegrenset aktivitet i eller ved en nasjonalpark/verneområde.
- Merket er varemerkebeskyttet og har rettsvern.
- Det kommersielle merket må ikke brukes på en måte som kan skade merkevaren Norges nasjonalparkers omdømme, eller på en måte som strider mot retningslinjer eller formål.
- Den som autoriseres til å bruke merket skal så langt som mulig etterleve Innovasjon Norges 10 prinsipper om bærekraftig reiseliv:
<https://business.visitnorway.com/no/barekraftigreiseliv/10-prinsipper-for-et-barekraftig-reiseliv/>
- Det er ikke tillatt å bruke det kommersielle merket på reklamemateriell eller varer uten følge av virksomhetens egen logo, som f. eks på brevhode eller på emballasjen for et produkt. Det må alltid gå klart frem hvem virksomheten bak produktet eller tjenesten er, at dette ikke er et nasjonalparkprodukt eller -tjeneste, og at det ikke er et nasjonalparkgodkjent produkt eller tjeneste.
- Merket skal ikke endres i form, beskjæres eller tillegges design eller egen tekst. Retningslinjer for å sikre riktig anvendelse blir gitt.
- Det kommersielle merket kan ikke selges videre eller distribueres til tredjepart.
- Ved misbruk av merket kan tillatelsen til bruk trekkes tilbake»

Vurdering

I tillegg til de generelle vilkår kan det gjøres lokale tilpasninger av nasjonalparkstyret. Dette kan være vilkår om geografisk tilhørighet, for eksempel om det skal være vilkår om maksimal avstand fra nasjonalparken. Eller om ordningen skal gjelde hele kommunen? For hvilke tjenester og produkter som kan tildeles merket, tildelingsperiode osv.

På møte den 4. mai med destinasjonsselskapet Visit Senja region ble det informert om ordningen. Fra destinasjonsselskapet ble det gitt positive tilbakemeldinger på at det nå arbeides med merkevarebygging med utgangspunkt i nasjonalparker og at dette kan knyttes til lokale aktører med mål om at disse kan få økt verdiskapning. Det ble også gitt tilbakemelding fra Visit Senja region om at de besøkende ville se merkevaren som et kvalitetsstempel og «godkjenning» av produkt/tilbud, uavhengig av at Miljødirektoratet sier merket kun representerer en geografisk tilhørighet til nasjonalparken. Derfor må det settes kriterier som gjør at tilbydere som bruker merket tilbyr kvalitet og er innenfor det de besøkende finner som en naturlig tjeneste knyttet til merkevaren nasjonalpark.

Ordningen har vært diskutert blant verneområdeforvaltere i Troms og Finnmark. Ved at områdene er forholdsvis ulike er det konkludert med at det er vanskelig å få felles

retningslinjer og at nærliggende verneområder bør forsøke på en felles tilnærming slik at kriteriene ikke blir for ulike i samme region. Det er også konkludert med at kriteriene må være målbare, det vil si unngå generelle formuleringer som ikke kan ettergås ved vurdering.

Status når det gjelder innføring av tilhørighetslogoen nasjonalt er at mange er vurderer innføring, men det er bare et fåtall av verneområdestyrene som så langt har kommet i gang. Raet nasjonalpark innførte ordningen som del av et partnerprogram før Miljødirektoratet hadde utarbeidet retningslinjene, men har i ettertid innarbeidet disse tilpasset sine egne kriterier.

For mer informasjon om ordningen se designmanualen for Norges nasjonalparker på denne lenken:

<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/kommersielt-merke/retningslinjer>

Vedlegg: - Miljødirektoratets standard søknadsskjema

Søknad om bruk av kommersielt merke for Ånderdalen nasjonalpark

Om ordningen

Er du bedrift, organisasjon, gruppe eller person som har tilhold ved Ånderdalen nasjonalpark og som tilbyr en tjeneste, produkt eller skal ha en tidsbegrenset aktivitet kan du søke om å få bruke et eget kommersielt merke for Ånderdalen nasjonalpark.

For å være kvalifisert til å søke om kommersielt merke må du være tilbyder relatert til besøksnæringen og omfatte produkter som opplevelser, aktiviteter, overnatting, forbruksvarer som mat og drikke eller lokale håndverksprodukter produsert ved bruk av lokale råvarer. Forutsatt at disse kan knyttes til nasjonalparken. Du må være en bedrift, organisasjon eller gruppe med forretningsadresse i Senja kommune, eller privatperson med bostedsadresse i en av disse kommunene.

Hvis du oppfyller kriteriene for å få tildelt kommersielt merke fyller du ut og returner dette skjema.

Husk signatur.

Om virksomheten

Navn på bedrift, organisasjon, gruppe eller person	
Virksomhetskategori (Sett en sirkel rundt ditt valg)	Person Bedrift Organisasjon Annet
Organisasjonsnummer	
Virksomhetsadresse	
Type virksomhet	
Nettside	

Om søkeren (deg)

Navn på søker	
Tittel eller rolle	
Postadresse (hvis forskjellig fra virksomhetsadresse)	
Telefonnummer	
E-postadresse	

Nasjonalparkstyret
Ånderdalen
nasjonalpark

Hvilke(t) merke søker du om å bruke?:

Kommer fra

☐

Skjer i

☐

Ved

☐

Språk:

bokmål

☐

nynorsk

☐

engelsk

☐

sørsamisk

☐

annet
(spesifiser)

☐

Vennligst beskriv i tekst hvordan du har tenkt å bruke merket(e):

Tilsvarende logoer for Ånderdalen nasjonalpark vil bli laget når besøksstrategien er endelig godkjent av Miljødirektoratet og vil da erstatte logoene fra Børgefjell

KOMMER FRA:	 Børgefjell nasjonalpark	SKJER I:	 Børgefjell nasjonalpark	VED:	 Børgefjell nasjonalpark
ORIGINS FROM:		HAPPENING IN:		BY THE:	

KOMMER FRA:	SKJER I:	VED:
ORIGINS FROM:	HAPPENING IN:	BY THE:
 Børgefjell nasjonalpark	 Børgefjell nasjonalpark	 Børgefjell nasjonalpark

Ved å fullføre søknaden, og inngå avtale for å bruke en eller flere av de kommersielle merkene, forstår jeg og forplikter jeg meg til å overholde følgende vilkår:

Om det kommersielle merket

- det representerer kun en geografisk tilhørighet til Ånderdalen nasjonalpark
- det er ikke et kvalitetsstempel
- det representerer ikke en godkjenning eller innebærer finansiering eller annen støtte fra forvaltningsmyndigheten
- som aktører som tildeles merket forplikter du deg til å delta på aktiviteter som vertskapskurs, orienteringsmøter eller lignende som arrangeres i regi eller på vegne av nasjonalparkkommunene eller nasjonalparkforvaltningen.

Hvem kan bruke logoene?

- En virksomhet eller organisasjon som opererer eller ligger i eller ved en nasjonalpark eller verneområde, tilbyr en tjeneste som skjer i nasjonalparken eller et produkt som kommer fra nasjonalparken.
- En virksomhet, organisasjon, gruppe eller individ som arrangerer en tidsbegrenset aktivitet i eller ved en nasjonalparken.
- Merket er varemerkebeskyttet og har rettsvern.
- Det kommersielle merket må ikke brukes på en måte som kan skade merkevaren Norges nasjonalparkeres omdømme, eller på en måte som strider mot retningslinjer eller formål.
- Den som autoriseres til å bruke merket skal så langt som mulig etterleve Innovasjon Norges 10 prinsipper om bærekraftig reiseliv: <https://business.visitnorway.com/no/barekraftig-reiseliv/10-prinsipper-for-et-barekraftig-reiseliv/>
- Det er ikke tillatt å bruke det kommersielle merket på reklamemateriell eller varer uten følge av virksomhetens egen logo, som f. eks på brevhode eller på emballasjen for et produkt. Det må alltid gå klart frem hvem virksomheten bak produktet eller tjenesten er, at dette ikke er et nasjonalparkprodukt eller -tjeneste, og at det ikke er et nasjonalparkgodkjent produkt eller tjeneste.
- Merket skal ikke endres i form, beskæres eller tillegges design eller egen tekst. Retningslinjer for å sikre riktig anvendelse blir gitt.
- Det kommersielle merket kan ikke selges videre eller distribueres til tredjepart.
- Ved misbruk av merket kan tillatelsen til bruk trekkes tilbake.
- Tildeling av merket gjelder i første omgang til 31.12.2024. Ordningen med tilhørende rutiner og retningslinjer evalueres før eventuell videreføring.
- Tildeling av tilhørighetslogo gjøres av nasjonalparkstyret

Nasjonalparkstyret
Ånderdalen
nasjonalpark

Søknaden signeres i to eksemplarer til hver av partene.

Virksomhetens navn:

Navn med blokkbokstaver:

Signatur:

Sted, dato:

Navn på styre/forvaltningsmyndighet:

Signatur

Sted, dato

Arkivsaksnr: 2022/9989-5

Saksbehandler: Ingve Birkeland

Dato: 03.05.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ånderdalen nasjonalparkstyre	10/23	10.05.2023

Sommerverter-naturveileder 2023 - Ånderdalen nasjonalpark

Forvalters innstilling

Ånderdalen nasjonalparkstyre vedtar å engasjere sommerverter- naturveiledere i perioden 1. juli-13. august 2023. Sommervertens arbeidstid er mellom kl. 0930 og 1530. Sommervertene vil få klær med nasjonalparklogo til å bruke i arbeidstiden.

Styret gir forvalter i oppgave å avklare med Statsforvalteren i Troms og Finnmark hvilken form for ansettelse det skal være og hvordan sommervertene er forsikret. Forvalter skal også gå i dialog med Senja kommune for å høre om de har midler som de kan bidra med til å dekke kostnadene ved å ha sommerverter sommeren 2023.

Saksopplysninger

Forvalter har iht. avtale med styreleder søkt Sparebank Nord-Norge – Ungdomsløftet om midler til å ha sommerverter-naturveiledere ved besøkspunktet Álddovuopmi i tilknytning til innfallsporten i Tranøybotn.

I søknaden (se vedlegg) står det at nasjonalparkstyret ønsker for sommeren 2023 å teste ut å ha en naturveileder ved besøkspunkt Álddovuopmi i sommerhalvåret (medio juni-medio august). Ut fra besøkstillerne vet vi at besøkstidene er at de fleste starter i 10-12 tiden og returnerer i 15-16 tiden. Ut fra dette tenker vi at naturveilederen skal være ved besøkspunktet kl. 0930-1530. Naturveiledere skal ha brukerkontakt, være naturveileder og vertskap. Det skal kokes kaffe og saft til barna. Dette er i utgangspunktet gratis, men det vil være mulig å donere penger til nasjonalparken ved bruk av vipps. I tillegg vil det være noe salg av drikkeflasker, turkopper og sitteunderlag.

Målet er at det naturveilederen kan veilede og kanalisere de besøkende til de områdene som er tilrettelagt for besøk og på den måten styre ferdselen der det er ønskelig. I tillegg

til å være vertskap på besøkpunktet vil de som får sommerjobb også få noen enkle driftsoppgaver knyttet til søppelhåndtering, skjøtsel av stier og arbeid med ved til bål plassene.

Sommervertene vil få opplæring og arbeidsklær. Da innfallsporten ligger ca. 3 mil fra Finnsnes sentrum er det en fordel at sommervertene disponerer egen bil/moped eller kan ordne med transport.

I søknaden var det satt opp et budsjett med samla kostnader på kr 90000,- Vi søkte SNN1 om 45000,- til å dekke noe av lønnskostnadene. I svaret vi fikk ble vi tildelt Kr. 14000,- noe som er et betydelig mindre beløp enn omsøkt, men som samtidig gir grunnlag for å engasjere sommervikarer for en periode i sommer. Forvalter vil i tillegg gå i dialog med Senja kommune for å høre om det er noen muligheter for at de kan bidra med et beløp og argumentere for at de er en nasjonalparkkommune som blant annet skal bidra i kundereisen frem til nasjonalparkgrensen.

Vurdering

I besøksstrategien for Ånderdalen nasjonalparkstyre er informasjon og kanalisering av ferdsel til områder som tåler ferdsel sentralt tema. Ved å teste ut bruk av sommerveter som skal veilede og forsøke å oppfordre de besøkende til å gå rundløypen i tilknytning til innfallsporten, kan vi kanskje nå målet med å redusere ferdselen opp til Åndervatnet. Det er satt ut besøksteller som gjør at vi får tallfestet dette i løpet av sommeren.

Ånderdalen nasjonalparkstyre er også med i arbeidet om å få etablert et autorisert besøkssenter nasjonalpark i Øverbotn. Besøkpunktet Álddovuopmi er tenkt som et viktig aktivitets- og formidlingspunkt for besøkssenteret. I en fremtidig ny autorisasjonssøknad, kan vi vise til at vi har etablert formidling ved besøkpunktet og det vil styrke søknaden.

Med lønn, sosiale kostnader, samt noe klær og materiell har forvalter redusert omfanget litt og kommet frem til en kostnad på ca. kr 54000,- i budsjettet hadde vi skrevet at nasjonalparkstyret skulle bidra med kr 40000,- Dette beløpet må tas fra styrets egne driftsmidler på prosjekt N1600. Forvalter vurderer at styret har dekning for å gjøre dette ut i fra planlagt møte- og aktivitetsplan for 2023. Med tilskuddet fra SNN1 har vi samlet mulighet til å teste ut bruk av sommerveter for sommeren 2023, fire dager i uken (torsdag-søndag fra kl. 0930-1530)

RS 4/23 Eventuelt